

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Diplomová práce

2012

Jana Řezníčková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Jana Řezníčková

**Finanční krize a její vliv
na zaměstnanost v ČR**

The financial crisis and its impact on employment

Diplomová práce

Praha 2012

Autor práce: **Jana Řezníčková**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. František Ochrana, DrSc.**

Rok obhajoby: **2012**

Bibliografický záznam

ŘEZNÍČKOVÁ, Jana. *Finanční krize a její vliv na zaměstnanost v ČR*. Praha, 2012
97 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut
sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce
Prof. PhDr. DrSc. František Ochrana.

Klíčová slova

Krize, finanční krize, zaměstnanost, situace na trhu práce, nezaměstnanost

Keywords

Crisis, financial crisis, emplyment, situation on labour market, unemployment

Rozsah práce: 111 normostran, tedy 195.398 tisíc znaků včetně mezer, 166.439
bez mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17. 5. 2012

Jana Řezníčková

Poděkování

Na tomto místě si dovoluji poděkovat svému vedoucímu práce Prof. PhDr. Františku Ochránovi DrSc. za cenné rady a podněty při metodickém vedení této diplomové práce a JUDr. Miloslavě Horské za zpřístupnění údajů. Dále bych chtěla poděkovat všem zaměstnancům Oděvního podniku, kteří se mnou ochotně spolupracovali při rozhovorech a také mé rodině za podporu během studia.

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Teze diplomové práce

Téma:

Finanční krize a její vliv na zaměstnanost v ČR

Námět práce:

V diplomové práci se budu zabývat podrobnou analýzou finanční krize, která měla zásadní vliv na zaměstnanost v období 2008 – 2011. Na základě analýzy oficiálních sekundárních dat se analyticky se zaměřím na vyhodnocení situací, kdy došlo k výraznému nárůstu nezaměstnanosti v případech, kdy zaměstnavatelé, negativně ovlivnění krizí, hromadně propouštěli, probíhala v podniku reorganizace či probíhalo insolvenční řízení atd. a na základě provedených zjištění shrnu modelové chování zaměstnanců.

Globálně se zaměřím na zaměstnanost jako na předmět sociologického výzkumu. Diplomová práce bude vycházet z teorie finančních krizí, teorie lidského kapitálu, teorie sociálního jednání a konceptu lidského potenciálu. Těžištěm textu bude analýza situace na trhu práce v souvislosti s finanční krizí, ve zkoumaném období 2008 – 2011 a dopadů na konkrétní trh práce.

Předpokládaná struktura práce

V úvodu diplomové práce vysvětlím důvody, které mě vedly k výběru daného tématu. Diplomová práce bude uvedena teoretickým přehledem otvírajícím danou problematiku a vymezením základních pojmů v této oblasti. První část bude věnována podrobnému rozboru vzniku finanční krize, ovlivnění zemí EU

Následovat bude analýza zaměstnanosti v ČR, v letech 2008 - 2011, i ve srovnání s ostatními členskými státy EU. Další část bude věnována postojům zaměstnanců a zaměstnavatelů k finanční krizi.

Na závěr teoretické části bude zařazena analýza vývoje v oblasti zaměstnanosti v okrese Prostějov.

Empirická část bude založena na rozboru dat získaných z rozhovorů se zaměstnanci Oděvního podniku a.s.

Závěry empirické části budou vycházet z konkrétních situací v organizaci práce a odměňování v Oděvním podniku a.s., ale také ze změn, které nastaly po skončení zaměstnání a při získání nového uplatnění, ale také ze subjektivního pojetí aktérů objektivních situací, které se objevují při krizovém stavu v podniku. Jsou to zejména obavy z propouštění, posun ve vztazích mezi kolegy na pracovišti a změny v kvalitě života.

Závěr bude shrnutím zkoumaných poznatků a provedených analýz, a poté bude na základě zjištění uvedeno, zda lze nepříznivým situacím na trhu práce v souvislosti s globální krizí předejít nebo je alespoň eliminovat.

Práce bude logicky a tématicky členěna.

Metody práce a zdroje dat

Pro práci bude použit kvantitativní i kvalitativní výzkum. Bude použita metoda sekundární analýzy dat a studium dokumentů vztahujících se k problematice finanční krize a zaměstnanosti. Bude se jednat zejména o data zveřejněná MPSV o zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR a v okrese Prostějov, dalším zdrojem informací budou statistická data ČSÚ. Analytickou metodou je statistická analýza dat, kvalitativní interpretace údajů ve výzkumu od stolu. V empirické části bude využita metoda rozhovorů, konkrétně polostrukturovaných rozhovorů s osobami zaměstnanými v Oděvním podniku a.s.

Základní literatura k tématu

- HUČKA, Miroslav, KISLINGEROVÁ, Eva, MALÝ, Milan. *Vývojové tendence velkých podniků: podniky 21. století*. Praha: C.H.Beck. 2011, 275 s. ISBN 978-80-7400-194-9
- JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: CEP. 2010. s. 99 ISBN 978-80-86547-95-4
- JENÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. s. 152 ISBN 80-7179-787-1
- KISLINGEROVÁ, Eva. *Podnik v časech krize*. GRADA Publishing a.s. 2010. 206 s. ISBN 8024731363
- KLVAČOVÁ, Eva. *Zvládání finančních krizí, americký a evropský model*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie. 2009 s. 88-89, ISBN 978-80-904281-2-6
- KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*, 4. přepr. vydání Praha:ASPI, 2007, str.502 ISBN 80-86395-33-3
- OCHRANA, František. *Metodologie vědy*. Praha: Karolinum, 2010. s. 158 ISBN 9788024616094
- OCHRANA, František. PAVEL, Jan. VÍTEK. Leoš. *Veřejný sektor veřejné finance*. Praha: Grada publishing a.s., 2010, s. 259 ISBN 978-8-247-3228-2 4
- TOMEŠ, Igor a kol. *Sociální správa*. Praha: Portál. 2002 s. 303 ISBN 80-7178-560-1
- *Zákoník práce, prováděcí nařízení a další související předpisy*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 1150, ISBN 978-80-7263-573-3

Konzultant: Doc. PhDr. František Ochrana, DrSc.

Datum: 29. 5. 2010

Diplomant: Jana Řezníčková

Podpis.....

Podpis.....

Obsah

ÚVOD.....	3
1. VYMEZENÍ PROBLÉMU.....	5
2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	7
3. METODY A ZDROJE DAT.....	9
4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
5. FINANČNÍ KRIZE.....	12
5.1. <i>Finanční krize v USA</i>	15
5.2. <i>Nejvýznamnější projevy finanční krize ve státech EU</i>	17
5.2.1. <i>Opatření v oblasti zaměstnanosti v zemích EU jako reakce na ekonomickou krizi</i>	21
6. FINANČNÍ KRIZE V ČESKÉ REPUBLICE.....	23
7. ZAMĚSTNANOST.....	25
7.1. <i>Aktivní politika zaměstnanosti</i>	26
7.2. <i>Analýza vývoje zaměstnanosti</i>	27
8. ZMĚNY A ÚSPORNÁ OPATŘENÍ V RESORTU ZAMĚSTNANOSTI, KTERÉ BYLY UČINĚNY V LETECH 2008 – 2012.....	50
9. VLIV FINANČNÍ KRIZE NA ZAMĚSTNANOST V ČR.....	55
9.1. <i>Dopady finanční krize z hlediska zaměstnaných občanů</i>	55
9.2. <i>Dopady finanční krize z hlediska zaměstnavatele</i>	58
9.3. <i>Způsoby řešení vážné finanční krize podniku</i>	60
9.4. <i>Zaměstnanci a platební neschopnost zaměstnavatele</i>	62
10. NEZAMĚSTNANOST.....	63
11. DESKRIPTOR TRHU PRÁCE V OKRESE PROSTĚJOV.....	68
12. PŘÍPADOVÁ PRÁCE OP PROSTĚJOV.....	73
12.1. <i>Tradice a vývoj textilní výroby v okrese Prostějov</i>	74
12.2. <i>Oděvního podnik Prostějov v letech 1992 – 2012</i>	75
12.3. <i>Charakteristika zkoumaného souboru a specifikace respondentů</i>	85
12.4. <i>Organizace a průběh vlastního výzkumného šetření</i>	90

12.5. Interpretace výsledků dílčího cíle.....	91
12.5.1. Rozhovory se zaměstnanci Oděvního podniku a.s.....	92
SUMMARY.....	109
SEZNAM GRAFŮ.....	110
SEZNAM TABULEK.....	111
POUŽITÁ LITERATURA.....	112
SEZNAM PŘÍLOH.....	128
PŘÍLOHY.....	128

Úvod

V médiích se stále hovoří o finanční krizi, o propouštění zaměstnanců, nutnosti úsporných opatření, o všech vážných důsledcích, které ovlivňují ekonomickou situaci země. Finanční krize je komplexní finanční porucha s provázanými jevy měnovými, bankovními a dluhovými. V dubnu 2012 narostl veřejný dluh České republiky na 1.597 mld. Kč (v roce 2010 činil ještě 1.414 mld. Kč a v roce 2009 byl dluh ještě 1.280 mld.,¹ veřejný dluh roste o 4.111 Kč za sekundu a 453 mil. každý den²), což působí nemalé problémy ve tvorbě rozpočtu ČR. Ekonomika se vyvíjí v cyklech a prochází krizemi. Některé krize jsou předvídatelné, jiné náhlé, nevyhnutelné. Poslední nejvýraznější začala koncem roku 2007 v USA a turbulence ze Spojených států způsobily celosvětový ekonomický pokles. Přímou se nás nedotkly americké propady, ale výrazné ztráty, které zaznamenala evropská ekonomika, se promítají v ČR. Česká ekonomika je zaměřená proexportně, vyváží 77 % své produkce,³ přitom do států EU mířilo za leden - únor 2012 téměř 83 % všech vývozu⁴. Pokles hospodářství v zemích EU mimo jiné znamená, že české hospodářství se chová obdobně, proto vyrovnaní životní úrovně ČR se státy eurozóny bude zpomaleno. České banky přišly během finanční krize o své výnosy a zažívají nedůvěru klientů, i trh nemovitostí klesá. Finanční trhy čelí výzvě, jak se s těmito jevy vypořádat. Cena potravin, ale i elektřiny a ropy naopak roste, což je tíživé pro obyčejné občany.

Následkem finanční krize v Evropě je zvyšující se nezaměstnanost. V únoru 2012 je v celé EU registrovaných dvacet čtyři miliónu nezaměstnaných. Wolfgang Clement, bývalý německý ministr hospodářství v listu Handelsblatt uvedl, že „*O budoucnosti Evropy nerozhodnou finanční trhy, nýbrž trh práce.*“ (*Hospodářské noviny*, 3. 3. 2012)

ČR usiluje o zlepšení fungování pracovních trhů, ale proces nápravy teprve začíná, registrovaná míra nezaměstnanosti v ČR v únoru 2012 vzrostla na 9,2 %⁵. V ČR byla v letech 2008 - 2011 přijata protikrizová úsporná opatření, která pokračují také v roce 2012 a dotkla se každého z nás. Stagnace ekonomiky má však spolu s nepříznivým

¹ Eurostat newsrelease euroindicators Dostupné na WWW [on-line] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-26042011-AP/EN/2-26042011-AP-EN.PDF [cit. 2011-08-21]

² Veřejný dluh Dostupné na WWW [on-line] <http://verejnydluh.cz> [2012-04-02]

³ Ekonomické listy. č. 5/2010. s. 3 Dostupné na WWW [on-line] http://vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_05_2010.pdf [2012-02-15]

⁴ ČSÚ. Vývoz a dovoz podle skupiny zemí 01-02/2012 Dostupné na WWW [on-line] <http://czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/tab/D70030D6DA> [2012-04-02]

demografickým trendem negativní dopady na zaměstnanost v ČR. Diplomová práce se zaměřuje na postavení **zaměstnaných občanů** na trhu práce a ve společnosti ovlivněnou finanční krizí a na nezaměstnané občany, uchazeče o zaměstnání, kteří hledají nové uplatnění.

⁵ *Průměrná míra nezaměstnanosti*. Dostupné na WWW [on-line]
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady/prumer_mn_od_97_portal.xls [cit. 2012-03-18]

1. Vymezení problému

Většině občanů se při vyslovení slova krize vybaví nejen zvyšování cen, ale právě vliv krize na zaměstnanost občanů. Dopady krize na zaměstnanost považuji za veřejně-politický problém, kterému se chci v diplomové práci věnovat, detailně ho analyzovat a identifikovat nastupující trendy v české společnosti. V diplomové práci se zabývám tím, jaké je postavení **zaměstnaných i nezaměstnaných občanů, kteří jsou ovládáni vnějšími podmínkami finanční krize a hledají uplatnění na trhu práce.** Vymezení problému vychází ze subjektivního pojetí aktérů, proto byl použit model strukturace problému podle Duna, který vychází z analýzy zájmů, preferencí a přesvědčení zúčastněných aktérů a pohlíží na problém tak, jak jej chápou různí aktéři a jak definují problematická témata. (Veselý, Nekola, 2007 s. 205).

Na počátek práce byla zařazena analýza pojmu finanční krize, protože problematice fenoménu a pojmu finanční krize se autoři dosud v české literatuře dostatečně nevěnovali a objevuje se v celé práci. Jako dílčí cíl mé práce je ukázat jak finanční krize v USA vznikla a jaký byl její přenos a dopady na EU.

Politika zaměstnanosti probíhá stejně jako ostatní druhy veřejné politiky vývojem. Finanční krize přesunula do popředí liberalistické pojetí veřejné politiky tj. zpřísnění podmínek pro nezaměstnané. Tento reformní trend se projevil od roku 2008 také v ČR, protože v souvislosti se zhoršením ekonomického vývoje je postupně zpříšňován sociální systém, proto bylo jako další dílčí cíl zařazeno vytvoření přehledu úsporných opatření a legislativních změn v letech 2007-2011 v resortu zaměstnanosti.

Nezaměstnanost je citlivé sociální téma, které řeší společnost tím, že občanům, kteří přestali být ekonomicky aktivní, poskytuje při splnění podmínek finanční podporu. Mým záměrem je vysledovat modelové chování nezaměstnaných občanů, ale také zaměstnaných osob let u firem, které se nacházejí v krizi, či jsou v insolvenčním řízení a z pohledu zaměstnanců analyzovat jejich situaci. Prostějovský okres je charakteristický vysokým počtem občanů na jedno pracovní místo. V letech 2009 – 2010 se prostějovský trh práce dostal do specifické situace, která dosud trvá. V průměru nezaměstnaných osob se k 31. 12. 2009 nacházel na 37 místě v ČR, ale **byl na prvním místě v ČR v počtu uchazečů na jedno pracovní místo.** Situace se mírně zlepšuje, k 29. 2. 2012 bylo na jedno volné pracovní místo 44,1 uchazečů (čtvrté místo v ČR), na prvním místě je Třebíč (70,4 uchazečů).

Závěr je shrnutím zkoumaných poznatků a provedených analýz a na základě uvedeného zjištění autor pokusil definovat, jak těmto nepříznivým situacím na trhu práce v souvislosti s finanční krizí předejít, eliminovat je či úplně odstranit.

2. Cíle diplomové práce a výzkumné otázky

Diplomová práce je zaměřena na oblast finanční krize, která se významně dotýká oblasti zaměstnanosti. **Cílem diplomové práce je:**

1. *Analyzovat a zhodnotit, jak finanční krize ovlivnila trh práce v České republice v letech 2008 – 2011.*
2. *Na základě zjištěného stavu formulovat závěry a navrhnout možná řešení.*

Dílčím cílem je:

3. *Provést analýzu zaměstnanců u firem, které se nacházejí v krizi či jsou v insolvenčním řízení.*

Jednotlivé kroky dosažení cíle jsou:

- I. Vymezit pojem finanční krize
- II. Analyzovat vznik finanční krize v USA a její „přelití“ do zemí EU.
- III. Provést výčet úsporných opatření a legislativních změn v letech 2007-2011 v resortu zaměstnanosti.
- IV. Zjištění postojů k finanční krizi u zaměstnanců a zaměstnavatelů

Jednotlivé kroky k dosažení dílčího cíle jsou:

- a) Případová práce Oděvní podnik a.s.
- b) Deskripce regionálního trhu práce.
- c) Vývoj Oděvního podniku a.s. 1992 - 2012
- c) rozhovory se zaměstnanci a bývalými zaměstnanci Oděvního podniku a.s.

Výzkumné otázky byly stanoveny tak, aby odpovědi na ně dopomohly k řešení stanoveného cíle.

- 1) Jaká opatření byla učiněna v EU při řešení finanční krize?
- 2) Jaká vnitrostátní opatření byla přijata v ČR?
- 3) Jaká je charakteristika zaměstnanců pracujících v podnicích nacházejících se v krizi?
(nepracují a dostávají jen 60% mzdy, nedostávají mzdu, uchylují se k pracovní neschopnosti, ženy odchází na mateřskou dovolenou)
- 4) Ovlivnila krize v podniku vztahy na pracovišti?
- 5) Objevil se strach z propouštění?

- 6) Kde vidíte příčinu toho, že firma skončila v konkurzu?
- 7) Jak se po skončení zaměstnání změnila kvalita Vašeho života?

Kladu si mnoho otázek a ráda bych na ně našla v diplomové práci odpověď.

3. Metody a zdroje dat

Z metodologického hlediska je první část práce založena na zpracování a rozboru teoretických poznatků čerpaných z odborné literatury. Praktická část spočívá na analýze srovnatelných sekundárních dat týkajících se evidence nezaměstnaných z databáze OECD, Eurostatu, z ČSÚ, úřadu práce a dále na podkladech získaných od vybraných zaměstnavatelů a Úřadu práce Prostějov.

V diplomové práci byly použity dvě třídy výzkumných metod: obecně vědní metody (a to zejména metoda analýzy, syntézy, indukce a dedukce), jak na ně poukazuje např. Ochrana (2010).

Ze speciálně vědních metod byly použity desk research, studium dokumentů a sekundární analýza dat, byl prováděn teoretický výzkum, *který se odehrává v rámci teorie a realizuje se za použití logických operací a obecných myšlenkových postupů.* (Syrunek, Komárková, Kašparová, 2001, s. 25)

- Analýza dostupných statistických dat (Knobloch, 2007) byla použita zejména k porovnání počtu nezaměstnaných občanů.
- Polostrukturovaný rozhovor je nejběžnější metoda sběru dat v sociologii. U polostrukturovaného rozhovoru se zaměřujeme na zjištění údajů, ale i názorů a postojů. Tazatel vede část rozhovoru ve stanoveném pořadí a znění otázek a počet dotazů volně doplňuje. (Kozel, 2006, s. 142)

Cílem rozhovoru s nezaměstnanými osobami bude zjištění, zda pobírají podporu v nezaměstnanosti, jaká je jejich životní situace, motivace a možnosti získání zaměstnání. Polostrukturovaný rozhovor se zaměstnanými osobami u firem, které se nacházejí v krizi, či jsou v insolvenčním řízení bude zaměřen na to, jaké mají zkušenosti s chováním zaměstnavatele, perspektivy a očekávání v novém zaměstnání.

Polostrukturované rozhovory se zaměstnavateli (s otevřenými otázkami), byly využity zejména k získání údajů o počtu přijímaných a odcházejících zaměstnanců na úřad práce a dále jaké zkušenosti si zaměstnavatelé osvojili s krizovým řízením firmy.

- Případová práce věnovaná zaměstnankyním a bývalým zaměstnankyním konkrétního podniku, který se nachází v konkurzním řízení, pomohl osvětlit reálnou situaci v oblasti zaměstnanosti v okrese Prostějov a na konkrétních případech bylo uvedeno, zda funguje aktivní politika zaměstnanosti v ČR.

Výsledky rozhovorů a případová práce budou podkladem k empirické části diplomové práce.

4. Teoretická východiska

Teorie finančních krizí, se zabývá se tím, zda je krize logickým vyústěním chybné hospodářské politiky a následné slabosti ekonomiky nebo byla pod vlivem spekulace, ale i prostřednictvím různých kanálů nákazy postižena fundamentálně zdravá ekonomika. Tato teorie napomáhá s hledáním odpovědi na otázku, zda lze finanční krize předvídat. (Dvořák, 2008, s. 167)

Pojem „kapitál“ lze užít ve značně odlišných významech a kontextech. Nejen v sociologii, ekonomii, ale i dalších sociálních vědách. Lze se ale *setkat i s termínem finanční, fyzický, sociální, ale i přírodní, politický nebo kulturní kapitál*. (Veselý, 2006, s. 6) Dalším teoretickým východiskem je „*teorie lidského kapitálu*“. Podle této teorie, lidé investovali do svého vzdělání, odbornosti, aby zvýšili svoji produktivitu i svůj celoživotní příjem. (Veselý, 2006, s. 12)

Z hlediska největšího vlivu na jedince je oblastí základního lidského kapitálu, trh práce, protože většinu života prožije jako ekonomicky aktivní. (Mazouch, Fischer, 2011, s. 27)

Pro diplomovou práci bude využit pojem lidský kapitál, který je sice vázán na svého nositele a nelze jej převést na někoho jiného, ale důležité je tento kapitál zhodnotit, protože *znalosti, dovednosti a kompetence a další vlastnosti, vtělené v jednotlivcích, usnadňují vytváření osobního pocitu pohody a zdraví, sociálního blaha a ekonomické prosperity*. (Veselý, 2006 13 from OECD 2001, s. 18) ⁶

Další důležitou teorií je „*teorie sociálního jednání*“ Maxe Webera, která byla zvolena, protože chování ve vzájemných vztazích mezi zaměstnanci a zaměstnavateli můžeme označit za sociální jednání. Chování v zaměstnání má širokou škálu, z těch negativních může být u zaměstnavatele např. diskriminační, spekulativní, u zaměstnance zase problémové. Za důvody „určující“ sociální jednání Max Weber považuje čtyři ideálně typické typy jednání. Sociální jednání může být podle Webera (Weber, 1998, s. 156) určeno:

1. „Účelově racionálně, prostřednictvím očekávání určitého chování předmětů vnějšího světa a jiných lidí, a to za využití těchto očekávání jako podmínek nebo jako prostředků pro vlastní racionální účely, které zamýšlíme a rozvažujeme s ohledem na úspěch.
2. Může být určeno hodnotově racionálně, prostřednictvím vědomé víry na etickou, estetickou náboženskou nebo jakkoli jinak vyložitelnou – bezpodmínečnou vlastní hodnotu nějakého určitého chování, čistě jako takového, nezávislou na úspěchu.

3. Afektivně, zvláště pak emocionálně, skrze aktuální afekty a citované stavy.
4. „Tradičně prostřednictvím zažitých návyků.“

Koncept kultivace a uplatnění lidského potenciálu zahrnuje souhrn dispozic a sklonů člověka a vychází z premisy, že je třeba poskytnout všem rovné šance na uplatnění předpokladů, tj. je třeba jim poskytnout záruku rovných příležitostí. V tržní společnosti nemají všichni jedinci rovné šance osobního rozvoje, a proto je v zájmu společnosti jim tyto podmínky vytvořit. (Potůček, 2005, s. 27).

V souvislosti s tématem diplomové práce byl tento koncept zařazen, protože k uplatnění lidského potenciálu napomáhají také státní instituce. Např. úřady práce u nezaměstnaných osob dbají na utváření podmínek pro rychlý návrat do zaměstnání, a zabezpečují obyvatele v situacích, kdy si nemohou obstarat prostředky prací.

Dalším východiskem pro kultivaci a uplatnění lidského potenciálu jsou zaměstnavatelé, kteří dbají na rozvoj a investice do svých zaměstnanců a zvyšují tak kvalitu lidských zdrojů.

⁶ The knowledge, skills, competencies and attributes embodied in individuals that facilitate the creation of personal, social and economic well-being“

5. Finanční krize

Hlavním cílem práce je poukázat na odchylky od běžného stavu zaměstnanosti a představit, jak byla finanční krizí ovlivněna Česká republika. Pojem finanční krize je často používán v různém kontextu, proto bude užitečné se seznámit s jeho bližším vymezením.

Termín finanční krize je široký. Podle Pavla Dvořáka (2008) **finanční krize** způsobuje problémy v systému veřejných financí a vede k prohloubení dlouhodobé fiskální nerovnováhy. Pod pojem finanční krize jsou zahrnovány následující specifické poruchy finančního systému: krize měnová, bankovní, krize dluhová či úvěrová. Systemická finanční krize zahrnuje projevy všech (nebo většiny) uvedených typů krize.

Ve Finančním slovníku z roku 1973 k pojmu **finanční krize** autoři uvádí, že se jedná o *krizi státních financí za kapitalismu. Stát se dostal do situace, kdy není schopen hradit své závazky úvěrem. Finanční krize může být průvodním jevem krize peněžní, resp. úvěrové.* (Novotný, Veseláková, 1973, s. 250)

Podle Kunešové a Cihelkové (2006, s. 51) je „*finanční krize nejvýznamnějším negativním důsledkem mezinárodního kapitálu. Příčinou je rostoucí globalizace světového hospodářství doprovázena liberalizací kapitálových toků, která nabízí investorům na mezinárodních kapitálových trzích široké investiční možnosti, zároveň je však spjata s určitými riziky. Hlavním z nich je finanční nestabilita.*“

Autoři Pikora a Šichtařová (2011, s. 112) popsali definici finanční krize jako „*rozvrat bankovníctví, finančních burz a zamrznutí úvěrování ekonomice.*“

Některá současná odborná literatura pojem **finanční krize** vůbec nedefinuje. Nebyl nalezen v Bankovním a finančním slovníku z roku 1993 (Beneš, Walter, 1993) ani ve Slovníku bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů z roku 1998. (Půlpán, 1997) S pojmem **finanční krize** se nesetkáme ani v Malé encyklopedii moderní ekonomie určené pro širokou veřejnost. (Sojka, Konečný, 2008)

Světová finanční krize, která vznikla v roce 2008 v USA a byla ekonomy definována jako systemická krize, představuje kombinaci dluhových, bankovních a měnových problémů. Liší se tak od finančních krizí, které představují jenom jeden typ problému. (Kalínská, 2010, s. 16)

Jako **systémová krize**, je označována krize, kdy její příčiny a poruchy jsou hledány v samotné nefunkčnosti finančního systému. (Mishkin, 2001)

Martin Potůček (2010) považuje za hlavní příčinu krize rychle rostoucí nerovnováhu mezi globálně operujícími subjekty trhu, ke kterým řadí především nadnárodní společnosti a finanční instituce a nerovnováhu mezi aktivitami jednotlivých států, omezenými jen na svá teritoriální území a správní kompetence.

Krizi se obšírně věnovali i tvůrci ekonomické teorie. Představitel monetarismu, *Friedrich August von Hayek*, rozpracoval peněžní výklad hospodářského cyklu a domníval se, že *peníze jsou zdrojem nerovnováhy a zvláště pak bankovní politika úvěrování*.⁷ Podle **monetaristické teorie** je rozhodujícím zdrojem cyklických výkyvů nesprávná peněžní a úvěrová politika státu. Nenadálé změny v nabídce peněz vedou k nezbytným přizpůsobovacím procesům v poptávce po penězích. Přizpůsobovací procesy vedou k výkyvům reálného HDP, zaměstnanosti, investic a dalších veličin. (Klvačová, 2009)

Protipól liberální neoklasické školy von Hayeka *John Maynard Keynes* viděl příčiny hospodářského cyklu odlišně. Podle keynesiánské teorie je cyklický vývoj důsledkem vnitřní nestability tržní ekonomiky. Kolísání agregátní poptávky vede ke kolísání hrubého domácího produktu, zaměstnanosti a dalších ekonomických veličin. Opíral se o teorii, že propad soukromé spotřeby a investic nevyřeší automatická samoregulace trhů a takový typ deprese může přetrvávat i dlouhodobě, proto doporučoval zvýšení veřejných výdajů za účelem dodání chybějícího poptávkového impulsu do hospodářství. Keynesovu ekonomickou teorii ovlivnil zejména vznik Velké hospodářské krize v roce 1929. Na základě jeho učení byl v USA zaveden Rooseveltův hospodářský program New Deal. Jednalo se o celý soubor opatření v letech 1933 - 1937, ale i ekonomických a sociálních reforem. Opatření byla zaměřena na ozdravení a reformu ekonomiky v USA. Keynes doporučoval dluh jen v případě recese, kdežto v dobách konjunktury trval na rozpočtovém přebytku. (Tomeš, 2008, s. 6-8)

V Československu se rozbořem krize v letech 1929-1933 zabýval zejména *Karel English* (1880-1961), který mohl aplikovat své poznatky v praxi jako ministr financí, a který jako zástupce neoliberalismu zdůrazňoval, že konkrétní poznatky o změnách hospodářských ukazatelů se nedají převádět do obecné podoby bez přesné znalosti příčiny. Snažil se svým teleologickým způsobem určit, čím byla krize způsobena. A to byl podle něho základ správné léčby. O světové krizi ve 30. letech napsal: „*Kdyby svět zavčas pochopil, že jde o zlatou deflací, nemusila mít krize tak těžké důsledky a nemusila by trvat*

⁷ *Ekonomie*. 1994, Dostupné na WWW [on-line]

http://userweb.pedf.cuni.cz/kov/download/uvod_do_ekonomie.pdf [cit. 2012-02-11]

tak dlouho.“ (Engliš, 1938, s. 683) Příčinu krize tedy Engliš spatřoval v přílišném zhodnocení zlata ve světě, které následně způsobilo cenový pokles. Engliš také prohlásil, že *„krize je daní lidstva za hospodářský pokrok a síly narušující rovnovážný stav jsou pro lidstvo pozitivní.“* (Bubelíny, 2007 s. 36 in Engliš 1938)

Karl Marx věřil, že krize je nedílnou součástí kapitalismu a je známkou jeho bezprostředního a nevyhnutelného kolapsu. (Roubini, Stephen, 2011, s. 44)

Dalším československým ekonomem byl *Josef Macek* (1987-1972), který stejně jako Keynes viděl východisko z krize v organizaci rozsáhlé investiční činnosti a podpoře veřejných prací. Sociální demokracie zahrнула jeho názory do Programu hospodářského oživení (1933), (dílo *„Cesta z krize“*)⁸

Psychologická teorie (*Pigou, Bagehot*) pracuje s pesimistickými a optimistickými očekáváními, která způsobují v různých fázích cyklu pozitivní nebo negativní nákazu. Teorie reálných hospodářských cyklů (*Prescott, Long, Plosser*) je založena na šíření šoků v produktivitě ekonomikou.⁹ Představitel kritické ekonomie *Robert B. Reich* ve své knize *„V pasti úspěchu“* (*The Future of Success*) říká, že *ekonomika je stále náchylnější k turbulencím a roste spekulativní šílenství, které vede ke vzniku tržních bublin.* (Riegel, 2007, s. 29)

Právě dnes je inspirující Schumpeterův závěr, že *je třeba obhájit státní intervence do ekonomiky. Dostatečně výkonná a inteligentní vláda spolupracuje s bankovním sektorem a může tak v době ekonomické deprese zabránit, aby nabrala neobvyklou intenzitu a délku trvání.* (Schumpeter, 1951, s. 16-17)

Ani při dnešní vysoké úrovni techniky nelze říci, že v 21. stol. již dokážeme předpovídat vývoj ekonomiky. Ekonom Joseph Stiglitz se kriticky vyjádřil o stavu své profese ve světle finanční krize: *„Pokud je věda definována schopností předvídat, neschopnost velké části ekonomické profese vidět příchod krize by měl být považován za velký důvod ke znepokojení.“* (Kohout, 2010, s. 255)

⁸ *Ekonomie*. 1994, Dostupné na WWW [on-line]

http://userweb.pedf.cuni.cz/kov/download/uvod_do_ekonomie.pdf [cit. 2012-02-11]

⁹ *Dlouhodobé a krátkodobé příčiny finanční krize*. Dostupné na WWW [on-line] http://eu-vyzkum.eu/pdf/Podklad_seminar_1.pdf [cit. 2012-02-11]

5.1. Finanční krize v USA

Krize jsou mimo jiné spojovány se snížením ekonomické a sociální prosperity, která vede k nedostatečnému uspokojování sociálních potřeb obyvatel a k hlubokému zaostávání jejich životní úrovně. Na druhé straně jsou krize v ekonomice zcela přirozeným jevem. O krizích můžeme hovořit od počátku 18. století, kdy se již začal rozvíjet ekonomický systém a budou se pravděpodobně objevovat i nadále. Aby bylo možné zdůvodnit současnou situaci na trhu práce v České republice v souvislosti s finanční krizí, bude namísto se seznámit s historií krize, i jak finanční krize v USA v roce 2007 vznikla, kde byly její kořeny a jak se přenesla do EU i České republiky.

Forma průběhu finanční krize se za poslední desetiletí změnila. Neobjevuje se nejdříve ve výrobní sféře a v nadhodnocených akcích firem, ale naopak ve finančním sektoru. Úvěrová krize v USA, která se pomalu nastartovala v roce 2007, se nejdříve objevila v oblasti realit, vlastnictví a na hypotečním trhu. Americká hypoteční krize prostřednictvím bankovního sektoru „nakazila“ finanční trh takovým způsobem, že v roce 2008 svět čelil poprvé od Velké hospodářské krize globálnímu finančnímu problému značného rozsahu a tato krize je nazývána Finanční krizí. Počátky této krize se v USA začínají objevovat již v roce 2007. Laická veřejnost se v interpretaci krize odvolává na termín Nassima Nicholase Taleba „černá labuť“ a vysvětluje ho jako vzácný, nepředvídatelný jev nebo událost, který náhle mění pravidla hry.¹⁰ Krize ve Spojených státech však nenastala zcela bez příčiny, Nouriel Roubini říká, že finanční krize byla naopak „předvídatelnou bílou labutí.“ (Roubini, *Hospodářské noviny*. 19. 5. 2010)

Finanční krize měla opravdu velmi reálný základ. Mezi hlavní důvody krize můžeme zařadit:

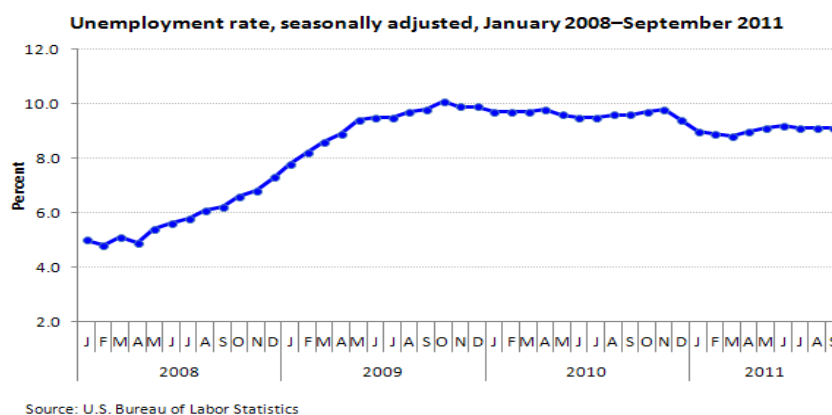
- monetární expanze uskutečňovaná americkou centrální bankou
- deregulace na amerických akciových a finančních trzích
- Finanční inovace – nové finanční produkty (Klvačová, 2009, s. 88-89)

Řežábek Pavel uvádí, že problémy začaly v roce 2007, kdy došlo ke snížení cen nemovitostí. Banky začaly postupně zvyšovat úrokové sazby a to působilo na širší platební neschopnost klientů s hypotečními úvěry. Tato řetězová reakce vyvolala nákazu reálné ekonomiky. (Řežábek, 2009)

¹⁰ Černá labuť, následky vysoce nepravděpodobných událostí. Dostupné na WWW [on-line]
http://cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=216987 [cit. 2012-02-22]

Pavel Kohout prodej rizikových úvěrových produktů přibližuje jako „sekuritizaci“, tj. prodej amerických dluhopisů do celého světa. Přitom dluhopisy byly částečně tvořeny hypotečními smlouvami s vysokým úvěrovým rizikem. Bankám proto nic nebránilo poskytovat hypotéky stále rizikovějším klientům (např. i těm bez pravidelného příjmu), protože nemuseli čekat, až jim klient uhradí úvěr a nebyli zodpovědní za výsledek jejich podnikání. (Kohout, 2010 s. 16) Tyto cenné tzv. sekuritizované papíry, ve skutečnosti vysoce nadhodnocené, byly později označovány jako toxické, emitují velké banky z Wall Streetu např. Goldman Sachs, Morgan Stanley, Merrill Lynch a další.¹¹ Bankrotem banky Lehman Brothers 15.9.2008 nastala řetězová reakce na finančních trzích.¹²

Graf č. 1: Statistika nezaměstnaných USA, sezónně očištěná data, leden 2008 – září 2011

Zdroj: Bureau of Labour Statistics Dostupné na WWW [on-line] [http:<.bls.gov/ces/#data>](http://<.bls.gov/ces/#data>) [cit. 2011-10-11]

Problémy dopadají nejprve na firmy, které se s poklesem ekonomiky vyrovnávají propouštěním. Míra nezaměstnanosti podle Ministerstva práce USA (United States Department of Labour) vzrostla z 5 % v lednu 2008 na 10 % v září 2009 a nyní se drží od dubna - září 2011 v rozmezí 9,1 – 9,2 %, v celkovém počtu nezaměstnaných 14,0 miliónu.¹³ Problémy obyvatelům USA také činila astronomická zadluženost amerických domácností, která v roce 2007 činila 100 % k HDP, přitom ještě v roce 1981 dlužily „jen“ 48 % HDP Spojených států. Poměr zadlužených domácností vzhledem k jejich disponibilnímu příjmu byl 65 % v roce 1981 a v roce 2008 již závratných 135 %. (Roubini, Mihm, 2011, s. 77)

¹¹ *Krise nutí americkou vládu pokřivovat trh.* Dostupné na WWW [on-line] [http:<penize.cz/43276-krize-nuti-americkou-vladu-pokrivovat-trh>](http://<penize.cz/43276-krize-nuti-americkou-vladu-pokrivovat-trh>) [cit. 2011-10-11]

¹² *Lehman Brothers International (Europe) Default.* Dostupné na WWW [on-line] [http:<londonstockexchange.com/traders-and-brokers/rules-regulations/default-information/lehman-brothers/lehman-brothers-default.htm>](http://<londonstockexchange.com/traders-and-brokers/rules-regulations/default-information/lehman-brothers/lehman-brothers-default.htm>) [2011-10-11]

¹³ *Bureau of Labour Statistics.* Dostupné na WWW [on-line] [http:<.bls.gov/news.release/empsit.nr0.htm>](http://<.bls.gov/news.release/empsit.nr0.htm>) [cit. 2011-10-11]

Reakce americké vlády v čele s prezidentem Obamou k finanční krizi bylo značné navýšení výdajů státu tak, aby přijatá opatření zmírnila negativní důsledky krachu bank. Americká vláda se poučila z Velké hospodářské krize v 30. letech 20. století a významně navýšila veřejné výdaje, aby došlo k obnově finančních trhů. V USA došlo k velkému nárůstem veřejného dluhu, který negativně ovlivňuje ekonomiku i nadále. V roce 2010 se zvýšil hospodářský růst USA, ale v roce 2011 je americká ekonomika opět v problémech. Podle Stanislavy Janáčkové se obrovským naléváním peněz do ekonomiky Spojených států ještě více posiluje žití na dluh, a to znamená, že se velké finanční nerovnováhy, které krizi vyvolaly, dále prohlubují. Vláda USA se snaží udržet příliv peněz na úrovni, která nevyvolá silné inflační tlaky. (Janáčková, 2010, s. 42-43)

“Finanční krize je plodem nepoctivosti na straně finančních institucí a nekompetentnosti na straně politiků. Americký finanční systém selhal ve svých dvou klíčových druzích odpovědnosti: řízení rizika a alokaci kapitálu. Nejlepší mozky v USA věnovaly svůj talent na obcházení standardů a regulací, zajišťujících efektivní chod a bezpečnost bankovního systému. Bohužel úspěšně a my všichni majitelé domů, zaměstnanci, investoři, daňoví poplatníci, za to zaplatíme“. (Stiglitz, 2008)

Finanční krize velmi změnila vnímání USA ve světě. Peer Steinbrück, německý ministr financí, se vyjádřil k širším souvislostem krize: *“Spojené státy ztratily status super velmoci světového finančního systému.”*¹⁴ (Davies, 2010, s. 9) Protože banky po celém světě byly propojeny s hypoteční krizí v USA nákupem rizikových dluhopisů, rychle se finanční krize přenesla na světové finanční trhy, tedy i do Evropy. Krize v Evropě představuje významné riziko pro Českou republiku, ale i pro celou globální ekonomiku. Následná podkapitola je proto věnována nejvýznamnějším negativním známkám krize v EU.

5.2. Nejvýznamnější projevy finanční krize ve státech EU

Finanční krize se v Evropě velmi silně projevila a pocítila ji většina z více než pětiset miliónů obyvatel EU. Ekonomika EU se dostala do recese už ve 2. čtvrtletí roku 2008 a situace se do konce roku ještě výrazně zhoršila. Podle Evropské Komise neexistoval členský stát ani ekonomický sektor, který by se krizi vyhnul.¹⁵ Některé země jsou v lepší pozici než ostatní, jiné jsou ovlivněny řadou problémů, jako např. vysokým deficitem, značnou nezaměstnaností, politickou nestabilitou. V květnu 2010 napsal

¹⁴ „the US lost its status as the super power of the World financial system“

¹⁵ Evropská Komise: Ekonomika EU letos propadne o 4 %, v recesi zůstane i v roce 2010. ČTK 4. 5. 2009.

Nicolaus Heinen, analytik Deutsche bank pro Evropskou hospodářskou politiku „Pravděpodobně budeme svědky toho, že v některých zemích eurozóny budou muset vlády přistoupit k opravdu drastickým rozpočtovým škrtnům (Heinen, *Hospodářské noviny*. 18. 5. 2010) a situace ukázala, že v některých státech EU bylo skutečně nutné rozsáhlé rozpočtové škrty provést. Podle milánského deníku Corriere della Sera je *evropská krize hluboká a jednoduchá řešení neexistují. Zbývá ujít ještě dlouhou a strastiplnou cestu*,¹⁶ protože jak je vidět na níže uvedené tabulce, procento veřejného dluhu níže uvedených zemí, tedy i ČR, v letech 2009 - 2011 významně vzrostlo.

Tabulka č. 1: **Celkový veřejný dluh v % k HDP**

Země	2009	2010	2011
Řecko	115,1	124,9	133,9
Itálie	115,8	118,2	118,9
Portugalsko	76,8	85,8	91,1
Irsko	64	77,3	87,3
Španělsko	53,2	64,9	72,5
Průměr eurozóny	78,7	84,7	88,5
Česko	35,4	39,8	43,5

Zdroj: http://hn.ihned.cz/2-43600020-K00000_detail-98.> *Hospodářské noviny*. 18. 5. 2010

Německo - již koncem září 2007 Deutsche Bank, největší německá banka odepsala téměř 3 mld. USD.

Banka Northern Rock ve **Velké Británii** se v roce 2007 dostala do insolvence, a proto požádala o výpomoc britskou centrální banku. Tato výpomoc dosáhla 4,4 mld. liber. (Dvořák, 2008, s. 304) Nakonec byla Northern Rock zestátněna anglickou vládou.

Irsko přezdívané díky ekonomickému vývoji keltský tygr, se po vypuknutí hypoteční krize dostalo do vážných problémů kvůli značným zahraničním úvěrům. Záchranný balíček 85 mld. eur od MMF a EU v listopadu 2010 nezlepšil situaci natolik, aby umožnil vydání irských dluhopisů. (Sládek, *Hospodářské noviny*, 30. 3. 2012)

Ekonomika na **Islandu**¹⁷ rostla díky úvěrům, které byly převážně v zahraniční měně. Po příchodu finanční krize byl bankovní sektor tak oslaben, že v roce 2009 došlo ke zhroutení islandské koruny a krachu islandského bankovního systému. Tři klíčové banky byly sanovány částkou 2,1 mld. dolarů. (Lavička, *Hospodářské noviny*. 21. 7. 2009)

¹⁶ *Před Standard & Poor's je král nahý* <http://presseurop.eu/cs/content/press-review/1400651-pred-standard-poor-s-je-kral-nahy> [cit. 2012-03-11]

¹⁷ Island je prozatím členem EHP, ale uvádím ho ve výčtu zemí EU, protože 27. 7. 2009 podal oficiální přihlášku ke členství v EU

V roce 2009 se zhoršila ekonomická situace v **Maďarsku**. Muselo snížit výdaje, zavázalo se ušetřit 4,6 mld. € na výdajích v letech 2009 – 2010, proto byly sníženy mzdy ve státní sféře, zrušeny třinácté důchody, ale také byly po třinácti letech fungování zestátněny maďarské penzijní fondy. (Rusnok, *Hospodářské noviny*, 30. 11. 2010) Maďarsku byla od MMF a Světové banky poskytnuta půjčka ve výši 20 miliard €. (CEVRO, č. 13, 23. 6. 2009)

Další stát, který se v letech 2008 – 2009 potýkal s hrozbou státního bankrotu, a kterému byla poskytnuta mezinárodní pomoc 7,5 mld. €, od MMF a Světové banky, bylo **Lotyšsko**.¹⁸ Došlo ke zhroucení trhu s nemovitostmi, lavinovitě rostla platební neschopnost firem, nezaměstnanost vzrostla v roce 2009 na 16,9 % a růst inflace byl nejvyšší v EU (17,8 %). V roce 2010 se díky zahraniční podpoře situace Lotyšska stabilizovala.¹⁹

Třetím státem, kterému Rada ministrů schválila půjčku ve výši 5 mld. €, a která měla spíše preventivní charakter, bylo v roce 2009 **Rumunsko**. Rumunsko zažádalo o půjčku z důvodu chybějících finančních zdrojů, které se mu nepodařilo získat na finančních trzích.²⁰

Státy eurozóny, které byly finanční krizí nejvíce zasaženy, jsou Španělsko, Portugalsko a Řecko. Je stále obtížnější udržet měnovou unii a stabilitu v Evropě mezi státy s tak rozdílným stavem ekonomiky.

O **Španělsku** se ještě v roce 2007 psalo jako o státu s dynamickým růstem ekonomiky. V roce 2010 však nezaměstnanost překročila 20 % a ekonomika nesla břemeno 1,6 milionu neprodaných bytových jednotek. Celkové zadlužení Španělska v roce 2010 činí 342 % k HDP. Státní dluh přitom nečiní ani 65 %. Oněch hrozivých 342 % je tvořeno převážně zadlužením nefinančních podniků a dluhů domácností. Španělsko padlo do dluhové pasti, přestože veřejné finance byly dlouhodobě v pořádku. (Kohout, 2010, s. 240)

O finanční pomoc MMF požádalo **Portugalsko** (78 mld. eur).²¹ HDP Portugalska klesl v roce 2011 o 1,5 %, ve IV. čtvrtletí v portugalském HDP nastal propad dokonce

¹⁸ *European economy news*. 19. 7. 2009

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2009/index_en.htm [cit. 2012-03-17]

¹⁹ *Lotyšsko, ekonomická charakteristika země* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-03-17]

http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lotysko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.htm

²⁰ SEDLÁČEK, Petr. *MMF jedná o finanční pomoci Rumunsku*. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-03-17]

http://cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2009/cl_09_090311b.html

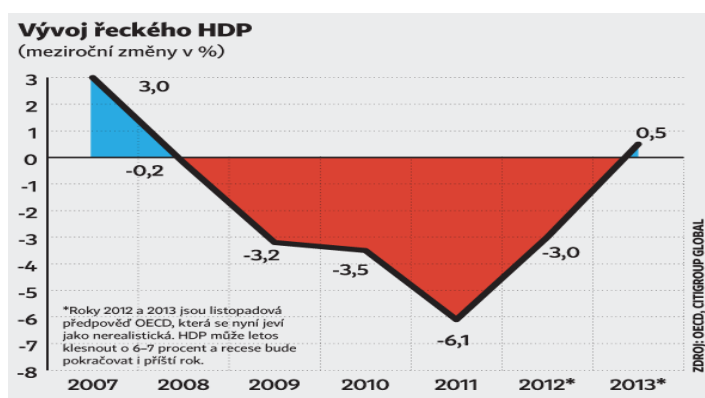
²¹ *Makroekonomická predikce pro rok 2011*. Dostupné na WWW [on-line]

http://mfcz.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Makroekonomicka-predikce_2011-Q3_A.pdf [cit. 2011-09-11]

2,7 %.²² (*Hospodářské noviny*. 15. 2. 2012) Došlo ke zmrazení důchodů, ale také byla zvýšena sazba DPH na 23 %.²³

Nejslabším článkem EU se ukázalo jedenáctimilionové **Řecko**, které jako první země eurozóny nezvládlo splácet své dluhy. V červenci 2011 Řecko obdrželo finanční pomoc 109 mld. euro (2,7 biliónu Kč).²⁴ Veřejný dluh v roce 2011 dosáhl 189 % k HPD, ale protože řecký parlament schválil další úsporné reformy, mj. nižší důchody, snížení minimální mzdy na 560 €, omezení nákupu zbraní u armády a propouštění státních zaměstnanců, byl Řekům poskytnut druhý záchranný balík ve výši 130 miliard € (3,3 biliónů korun). (Hudema, *Hospodářské noviny*. 14. 2. 2012)²⁵ Řecko v březnu 2012 odvrátilo další hrozící bankrot, protože 85,8 % majitelů dluhopisů za 172 miliard €, se přihlásilo k výměně obligací v hodnotě 31,5 % původních obligací. Transformace dluhopisů umožnila stabilizaci řeckého dluhu na 120 % HDP. (Semerák, *Hospodářské noviny*. 9. 3. 2012)

Graf č. 2: Vývoj řeckého HDP

Zdroj: HUDEMA, Marek. Atény schválily škrty, půjčku ale jistou nemají. *Hospodářské noviny*. 14. 2. 2012 převzato z OECD, CITIGROUP GLOBAL

Některé země Evropy se ocitly v situaci, která byla typická spíše pro státy Latinské Ameriky, Afriky nebo Asie, protože byly nuceny přijmout půjčky od mezinárodních agentur a jejich poskytnutí bylo vázáno na provedení úsporných opatření a reforem.

²² Propad ekonomik Řecka a Portugalska se zrychluje. *Hospodářské noviny*. 15. 2. 2012. roč. s.

²³ *Portugalsko, ekonomická charakteristika* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-03-17]

http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/portugalsko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zemel

²⁴ *Eurozóna znovu pomůže Řekům*. Dostupné na WWW [on-line] http://ekonomika.idnes.cz/eurozona-znovu-pomuze-rekum-zlevni-pujcky-a-banky-pockaji-se-splatkami-1n8-eko_euro.aspx?c=A110721_152322_eko_euro_vem [cit. 2011-09-28]

²⁵ ČTK. Propad ekonomik Řecka a Portugalska se zrychluje. *Hospodářské noviny*. 15. 2. 2012

Dluhová nebo také rozpočtová krize eurozóny se však stále prohlubuje, a to se spolu s nepříznivým demografickým vývojem populace stává zdrojem nejistoty obyvatel EU.

OECD varuje, že krize ještě zdaleka není u konce, protože ekonomiku eurozóny ohrožuje již druhý pokles za poslední tři roky, země eurozóny potřebují ambiciózní ekonomické reformy a zatím není důvod ke spokojenosti. (*Hospodářské noviny*, 27. 3. 2012)

Většina států EU se snaží o nastartování ekonomického růstu, který je velmi rozdílný v jednotlivých ekonomikách. V další podkapitole bude uveden výběr z nejvýznamnějších přijatých kroků ke zmírnění negativních dopadů krize, kterými se v různé míře inspirovala i vláda ČR při přijetí úsporných opatření.

5.2.1. Opatření v oblasti zaměstnanosti v zemích EU jako reakce na ekonomickou krizi

Vladimír Špidla řekl, že *zaměstnanost je věc, kterou je třeba výrazně podpořit, ale zatím se pro ni nedělá dost. Po mnoha letech se ukazuje, že národní úroveň tuto otázku není schopna zvládnout. Je tedy třeba, aby se výrazně mobilizovala evropská úroveň, což prozatím neprobíhá dostatečně.*²⁶

Podle zprávy z EU Employment and Social Situation Quarterly Review, se po mírném oživení v průběhu roku 2010 a začátku roku 2011, situace v druhé polovině roku 2011 na evropském trhu práce opět zhoršuje. S ohledem na mírný pokles v ekonomice ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011, všechny velké členské státy, včetně Německa, nyní čelí zhoršujícím se vyhlídkám na trhu práce, zatímco růst produktivity je nepříznivě ovlivněn v celé EU. Od jara 2011 se cca 1,6 milionů Evropanů stalo nezaměstnanými a míra nezaměstnanosti se v lednu 2012 dostala do nového maxima na 10,1 % a míra nezaměstnanosti mladých lidí dosáhla historického maxima na 22,4 %.²⁷

Většina zemí EU přijala iniciativy v oblasti zaměstnanosti, které se výrazně liší v jednotlivých státech. Stimulační projekty spočívající v organizaci veřejných prací, byly a jsou organizovány ve většině zemí EU.

Belgie: Snížení příspěvků na sociální pojištění pro zaměstnavatele. Ozdravný plán trhu práce schválený v prosinci 2008.

²⁶ ŠPIDLA, Vladimír. *Česká republika je s Evropou osudově spojena*. Dostupné na WWW [on-line] <http://euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/interview/vladimir-spidla-ceska-republika-je-s-evropou-osudove-spojena-009718> [cit. 2012-03-21]

²⁷ *EU employment and social situation. March 2012* [cit. 2012-03-21] <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=113&newsId=1255&furtherNews=>> [cit. 2012-03-21]

Francie: Firmy, které mají méně než 10 zaměstnanců, jsou osvobozeny od placení sociálního pojištění na každého nového pracovníka přijatého v roce 2009. Francie má program na vytvoření 80.000 pracovních míst. Nově vytvořené agentury tzv. „Pole emploi“ zprostředkovávají školení pro uchazeče o zaměstnání. Ze dvou státních úředníků, kteří odejdou do důchodu, bude nahrazen jen jeden.

Irsko: Plány na zvýšení mezd ve státním sektoru.

Itálie: Podpora v nezaměstnanosti pro ty pracovníky, kteří na ni dříve neměli nárok.

Lotyšsko: Snížení mezd státních zaměstnanců o 20 % a penzí o 10 %.²⁸

Maďarsko: Program na vytvoření 20.000 pracovních míst.

Německo: Snížení pojistného na zdravotní pojištění. Byl zaveden příspěvek pro pracovníky, kteří pracují na zkrácený úvazek a rozšiřují si kvalifikaci. Firmám, které umožní pracovníkům vzdělávání je plně hrazeno pojistné na sociální zabezpečení. Německo podporuje vzdělávací programy pro propuštěné pracovníky, např. odborné semináře pro učně.

Nizozemí: Příspěvky podnikům do mzdových fondů. Zřízení pojízdných center asistence při hledání zaměstnání.

Portugalsko: Nové zákony usnadňují najímání i propuštění zaměstnanců. Byly přijaty programy na podporu zaměstnanosti. Došlo ke snížení mezd ve státní správě až o 10 %.

Španělsko: Příspěvek ve výši 1500 eur na jedno pracovní místo pro podniky, které zaměstnají nezaměstnané osoby se závislou rodinou. Byly zvýšeny sociální dávky pro chudé a domácnosti s nedostatečnými příjmy. Program na vytvoření 300.000 pracovních míst

Švédsko: Příspěvky a programy pro zaměstnavatele, kteří zaměstnají dlouhodobě nezaměstnané osoby.

Velká Británie: Příspěvky ve výši až 2.500 liber pro zaměstnavatele, kteří přijmou pracovníky nezaměstnané déle než 6 měsíců.²⁹

V další kapitole se seznámíme s tím, jak se krize promítla v ČR a jak se s touto situací nadále vyrovnáváme.

²⁸ MZV. *Lotyšsko, ekonomická charakteristika země*. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-03-28]
http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lotyssko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

6. Finanční krize v České republice

Nadnárodní kapitál se globalizuje, zatímco politika zůstává v národním rámci. Ale ve své podstatě došlo jakoby ke zmenšení vzdálenosti mezi národními státy, protože všechna rizika (epidemie, terorismus) se přenášejí daleko rychleji. Rozbouřená celosvětová finanční krize se přenesla i do České republiky a způsobila zpomalení tempa ekonomického růstu. Fiskální náklady této globální finanční krize budou značné. Přenos krize bude a má na českou ekonomiku reálné dopady.

Jaký vliv může mít finanční krize na reálnou ekonomiku, popsala Eva Klvačová (2009): úvěrová tíseň, negativní majetkové efekty vyplývající z propadu cen akcií, propady exportních trhů, riziko neplacení dluhů, negativní očekávání do budoucnosti, pokles ekonomických aktivit, růst nezaměstnanosti, recese - jejíž délku a hloubku nedokáže nikdo předvídat.

Česká vláda vyhodnotila dopady finanční krize na snížený hospodářský růst a rostoucí nezaměstnanost a vytvořila poradní a konzultační orgán složený z odborníků NERV – národní ekonomickou radu vlády. Jejím hlavním úkolem bylo analyzovat rizika a dopady světové finanční krize a hledat opatření jak v ČR minimalizovat následky jejího působení.³⁰ Bankovní systém v ČR nebyl od roku 2008 zasažen finanční krizí tak, aby bylo třeba státních pobídek, HDP České republiky však poklesl v roce 2009 o 4,1 %, proto bylo nezbytné se rozhodnout, zda učinit úsporná opatření nebo naopak svými výdaji podpořit hospodářský růst. Vláda se snažila hledat možnosti, které by vedly ke snížení deficitu státního rozpočtu a k omezení dopadů finanční krize. Deficit státního rozpočtu se nejvíce prohloubil již v roce 2009, ale i v letech následujících nedošlo přes přijetí úsporných opatření ke zlepšení vývoje a nadále dochází k propadu ekonomického růstu a zadlužování ČR.

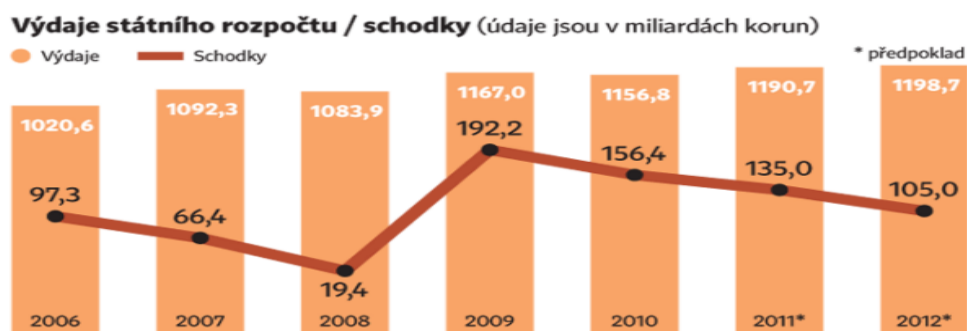
Finanční sektor byl na krizi velmi dobře připraven, přispěla k tomu česká měna a odolný bankovní sektor. Banky neposkytovaly ve významné míře úvěry na bydlení v cizích měnách a nebyly tak závislé na funkčnosti zahraničních trhů sloužících k zajišťování kurzového rizika. Problémy nastaly např. u Maďarska a Polska. (Řežábek, 2009)

²⁹*The Financial and Economic Crisis - ILO.* Dostupné na WWW [on-line]
<http://ilo.org/public/english/bureau/inst/download/tackling.pdf> > [cit. 2012-03-28]

³⁰*Národní ekonomická rada vlády.* vláda.cz Dostupné na WWW [on-line]
<http://vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/narodni-ekonomicka-rada-vlady-51371> > [cit. 2012-02-21]

Stanislava Janáčková (2010, s. 33) uvádí, „že se česká ekonomika vyhnula první fázi finanční krize, ale dopadla na ni následná hospodářská recese, protože došlo k poklesu poptávky po našich vývozech. Recese přinesla propad příjmů, ale také razantně zvýšila deficit státního rozpočtu, tyto důsledky a vysoká exportní závislost státu zvyšuje zranitelnost ČR v dalším ekonomickém vývoji a má také vliv na zaměstnanost v ČR.“

Graf. č. 3: *Výdaje státního rozpočtu ČR*

Zdroj: ŠŤASTNÁ, Petra. Vládě prošel státní rozpočet a už připravuje změnu. *Hospodářské noviny*. 15. 12. 2011

"Trh práce je v posledních dvou letech v ČR velice strnulý, nedochází sice již k velkému propouštění, na druhé straně není trh práce schopen absorbovat nové pracovní síly," řekl Ondřej Nývlt z ČSÚ. (*Hospodářské noviny*, 3. 3. 2012) Následující kapitola, která je věnována zaměstnanosti a deskripci vybraných ukazatelů zaměstnanosti, poukazuje na to co to fenomén zaměstnanosti je, jaké vlivy na ni působí a jak se zaměstnanost od roku 2008 - dosud vyvíjí.

7. Zaměstnanost v ČR

O zaměstnanosti mluvíme, chceme-li vyjádřit určitý druh směny na trhu práce, to znamená směnu pracovní síly za mzdu, plat nebo odměnu (Tomeš, 2002 s. 161) Rovnováha na pracovním trhu se vytváří interakcí nabídky a poptávky. Nabídka práce i poptávka reagují na cenu práce – mzdu. Rozdíl mezi celkovou nabídkou práce a poptávkou po práci, by měl být vyrovnán pohybem mezd. Při růstu produktivity práce a při dostatku kvalifikovaných sil roste zaměstnanost a rostou mzdy, ale při mezní produktivitě práce, klesne přínos z tvorby nových míst, poklesne poptávka a stejně tak i zaměstnanost. (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 4-5)

Na zaměstnanost má kromě finanční krize vliv mnoho faktorů. Výše míry zaměstnanosti, resp. míra nezaměstnanosti závisí na poměru produktivity práce a růstu mezd v ekonomice, ale také na poměru minimální mzdy a životního minima ve společnosti (a odvozených sociálních dávek), ale i na úrovni zdanění práce, demografickém vývoji, mobilitě pracovní síly, rozvoji lidských zdrojů a v neposlední řadě na nástrojích a úspěšnosti (efektivitě) aktivní politiky zaměstnanosti v dané zemi.³¹ Konkrétní podrobná data o zaměstnanosti budou uvedena v následující podkapitole.

V návaznosti na hlavní cíle Strategie Evropa 2020 (která nahradila Lisabonskou strategii) schválila vláda České republiky usnesením č. 434 ze dne 7. června 2010 do roku 2020 v oblasti zaměstnanosti následující cíle:

- národní cíl *zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75 %*,
- národní dílčí cíle *zvýšení míry zaměstnanosti žen v této věkové skupině na 65 %*
- míra zaměstnanosti *starších pracovníků (55 – 64 let) na 55 %*.³²

Celková míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 20 – 64 v roce 2010 dosáhla jen 65 %, ³³ proto naplnit výše uvedené cíle nebude jednoduché. Vývoj trhu práce v posledních letech je charakterizován snižující se zaměstnaností a zvyšující se nezaměstnaností především v důsledku těchto faktorů: vliv demografického vývoje, restrukturalizace podniků na makro a mikro úrovni, privatizace podniků, disparita mezi hospodářským cyklem v ČR a evropskými ekonomikami, zapojení národní ekonomiky

³¹ MPSV. SIROVÁTKA. Tomáš. VÚPSV *Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. listopad 2003. [cit. 2012-04-01]

³² *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010* Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf> [cit. 2012-02-21]

³³ *OECD Employment Outlook*. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-08]

do světového trhu, nízká cena práce, demotivující nastavení systému sociálních dávek, vysoká daňová zátěž práce a nedostatečná poptávka po pracovní síle³⁴

Trh práce má více dimenzí a tato segmentace má vliv na strategii zaměstnanců i zaměstnavatelů působících na trhu práce.

V rámci rozčlenění trhu práce můžeme podle Mareše (1994, s. 51) rozlišit primární a sekundární trhy práce. Na **primárním trhu práce** se soustřeďují lepší pracovní příležitosti s vyšší prestiží. Pracovní místa na primárním trhu práce nabízí lepší pracovní podmínky, relativně větší možnosti profesního růstu. Práce je zde i relativně dobře placená, je zajištěn růst mezd. Naproti tomu **sekundární trh práce** je charakteristický pracovními místy s nižším mzdovým ohodnocením (často i podhodnocením). Osoby pohybující se na sekundárním trhu práce bývají častěji nezaměstnanými a pro cykličnost tohoto trhu nebývá prakticky možné se z něj dostat na trh primární, ale je zde větší pravděpodobnost získání pracovního místa. Na sekundárním trhu se pohybují sociální kategorie lidí, kteří neuspěli na primárním trhu práce a bývají vystaveni také vyššímu riziku propouštění, jsou to mladí nebo naopak starší lidé, osoby zdravotně handicapované, nekvalifikované, málo vzdělané a příslušníci etnických menšin. (Mareš, 1994, s. 51-52)

7.1. Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění zaměstnanosti, ale také soubor intervencí na trhu práce. Aktivní politika zaměstnanosti sleduje také sociální aspekty. Jde o udržení kvality lidského kapitálu prevencí sociálního vyloučení v obdobích, kdy nezaměstnanost roste, aby při obnovení ekonomického růstu byla pracovní síla plně zaměstnatelná a schopná na oživení ekonomiky pružně reagovat.

Pozitivním přínosem je zejména zvýšení zaměstnanosti. Přímým dopadem je získání pracovního místa a nepřímým alespoň zlepšení předpokladů pracovní síly, jako např. zvýšení motivace k rekvalifikaci, zvýšení sebedůvěry, získání podpory sociálního okolí při hledání zaměstnání. Jde o snížení sociálního vyloučení ve více směrech. Zvyšuje

³⁴ MPSV. *Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf> > [cit. 2012-04-11]

se příjem nezaměstnaných a dochází k rozšíření sociálních kontaktů a obnovuje se strukturace času nezaměstnaných.

Existuje řada faktorů, které pozitivní účinky aktivní politiky zaměstnanosti snižují. Je to např. tzv. *mrtvá váha*, která zahrnuje přirozeně obsazená pracovní místa, jež by byla obsazena i bez programů na podporu zaměstnanosti. U *substituce* dochází k omezení nábory nových pracovníků, protože jsou přijati účastníci programů. *Vytlačení* se nazývá nahrazení stávajících pracovníků, novými z rekvalifikačních programů. (Dvořáková, 2007, s. 94-95)

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, které definuje zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti jsou: přímá podpora zřizování pracovních míst poskytováním příspěvků uchazečům o zaměstnání nebo zaměstnavatelům, dále rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná místa a příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program a podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením.³⁵ Zhodnocení veřejných výdajů na politiku trhu práce, je i s rozбором dalších konkrétních dat o trhu práce v ČR analyzováno v následující kapitole. Srovnání dat v oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti je v některých případech pro lepší ilustraci vývoje doplněno o údaje ze států EU.

7.2. Analýza zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR a EU.

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit, jak finanční krize ovlivnila trh práce v České republice v letech 2008 – 2011. V této kapitole je trh práce ČR analyzován různých hledisek. Nejprve z pohledu jednotlivých kategorií (míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti na počet obyvatel, odvětvovou strukturu zaměstnanosti, růstu mezd, míry ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání, pracovní doby, podílu částečných úvazků, počtu zaměstnaných cizinců...) U každé je kladen důraz na projevy finanční krize ve statistických odchylkách zejména ve zkoumaném období 2008 – 2011, u dat získaných z OECD je v některých případech pro ilustraci vývoje dat uvedení rok 2000. Pouze u podniků v konkurzu a počtu nezaměstnaných osob bylo z důvodu dostupnosti dat zkoumané období rozšířeno až do roku 2012. Širšími souvislostmi je myšlena analýza nejen ČR, ale také států střední Evropy nebo EU. Trh práce

³⁵ MPSV. *Aktivní politika zaměstnanosti a zákon 435/2004 Sb. o zaměstnanosti*
<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> [cit. 2012-04-11]

i související statistická data můžeme porovnávat z pohledu ekonomické aktivity osob patnáctiletých

a starších. Zpravidla je trh práce členěn podle pracovního statusu osob: na zaměstnané osoby, nezaměstnané a dále ekonomicky neaktivní. Nejprve budou proto zařazena data o míře zaměstnanosti v ČR a souhrnná data o pracovním trhu v ČR, jako další je podíl minimální mzdy, ale také míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání a rozložení pracovních sil podle věku a pohlaví, míra částečných pracovních úvazků a pracovních poměrů na dobu určitou, poté o nezaměstnaných osobách, dlouhodobě nezaměstnaných osobách a nakonec o neaktivních. Krize jsou přirozenou součástí ekonomického cyklu a v této kapitole se zabývám tím, jak se trh práce ČR s těmito vnějšími vlivy vypořádal. Při hodnocení a rozboru jednotlivých aspektů trhu práce se zaměřím na to, jaký měla krize v letech 2008 – 2011 pokračující trendy vývoje v zaměstnanosti i nezaměstnanosti, a který segment obyvatel byl zasažen nejvíce.

Růst HDP, míra zaměstnanosti a růst mezd.

Proces stárnutí obyvatel bude v ČR snižovat tempo růstu HDP v propočtu na obyvatele (v delším časovém horizontu), protože počet obyvatel v produktivním věku se bude snižovat.

Tabulka č. 2: Růst HDP, míra zaměstnanosti na počet obyvatel a růst mezd

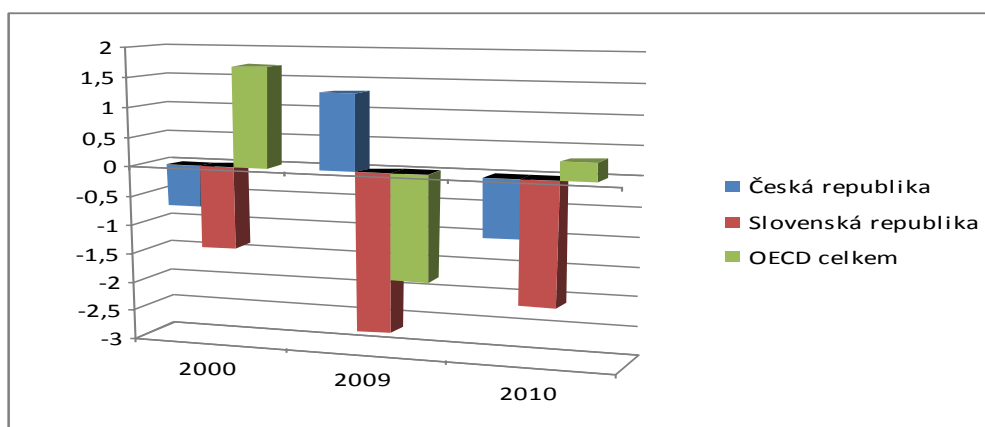
	Růst reálného HDP (v %) Změna oproti předch. roku			Růst zaměstnanosti (v %) Změna oproti předch. roku			Růst mezd (v %) Změna oproti předchozímu roku		
	2000	2009	2010	2000	2009	2010	2000	2009	2010
Česká republika	4	-4	2,2	-0,7	1,3	-1	4,7	1,7	0,8
Maďarsko	4,9	-6,5	1	1,6	-2,3	0	9,5	-4,8	-2,6
Německo	3,5	-4,7	3,5	1,9	0	0,5	3	-0,2	0,2
Polsko	4,5	1,7	3,8	-1,5	0,4	0,6	2,9	0,3	0,8
Rakousko	3,3	-3,9	2,1	0,6	-0,3	0,5	1,2	2,9	0,2
Slovensko	1,4	-4,8	4	-1,4	-2,7	-2,1	5,6	6,2	3,8
OECD celkem	4,2	-3,5	2,9	1,7	-1,8	0,3	..	0,6	0,7

Zdroj: OECD Employment Outlook. OECD celkem a vybrané státy střední Evropy. Dostupné na WWW [online] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-08]

Zatímco v roce 2000 vzrostl v ČR HDP o 4 %, v roce 2009 se projevila finanční krize poklesem HDP (- 4%), který byl ještě významnější v Německu (-4,7 %) a na Slovensku (-4,8%). V roce 2010 na tom bylo ze zemí střední Evropy nejhůře Maďarsko (růst jen o 1,0 %). Růst mezd v ČR byl v roce 2009 o 1,1 % vyšší a v roce 2010 o 0,1 % vyšší než průměr zemí OECD.

Níže uvedený graf č. 4), zobrazuje míru zaměstnanosti a vychází z údajů tabulky č. 2). Graficky znázorňuje propady, které v oblasti zaměstnanosti nastaly v ČR, SR a OECD celkem v letech 2009 - 2010 a pro srovnání dlouhodobějšího vývoje jsou uvedeny údaje také za rok 2000. V ČR se pokles zaměstnanosti nejvíce projevil v roce 2010, na rozdíl od SR a OECD, kde se míra zaměstnanosti nejvíce snížila v roce 2009.

Graf č. 4: Míra zaměstnanosti na počet obyvatel v ČR, SR a OECD, v letech 2000, 2009 - 2010

Zdroj: vlastní zpracování z dat OECD Employment Outlook. ČR, SR, OECD celkem. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-08]

V důsledku finanční krize stagnuje či klesá reálná úroveň mezd velkým skupinám obyvatel. V souvislosti s úspornými opatřeními (zejm. se zvýšením DPH) klesá i koupěschopnost obyvatel. Průměrná mzda v roce 2011 v ČR činila 23.496 Kč, ale podle údajů o výdělcích jednotlivých zaměstnanců, zhruba dvě třetiny zaměstnanců mají mzdu nižší než je celostátní průměr.³⁶ Podle údajů uvedených v tabulce č. 3, je průměrná roční mzda v ČR na poloviční úrovni průměru OECD.

Údajem, kterým se ČR odlišuje o 10 % oproti průměru států OECD, je procento dlouhodobé nezaměstnanosti 12 měsíců a více (tabulka č. 14), míra nezaměstnanosti u

mladých lidí je ještě podrobněji zobrazena v grafu č. 9). Údajem, kterým se ČR výrazně liší od průměru OECD, je procento částečných úvazků. Více jsou proto osoby zaměstnané na částečný úvazek srovnány v samostatné tabulce č. 10.

Tabulka č. 3: Souhrnná data o pracovním trhu v ČR

	Jednotka	2000	2009	2010	2010
					OECD
Míra nezaměstnanosti	% Pracovní síly	8,8	6,8	7,4	8,5
Míra nezaměstnanosti mladých lidí	% Mladých pracovních sil (15-24)	17,0	16,6	18,3	16,7
Dlouhodobá nezaměstnanost (12 měsíců a více)	% Z celkového počtu nezaměstnaných	48,8	31,2	43,3	32,4
Míra zaměstnanosti	% Osob v produktivním věku	65,2	65,4	65,0	64,6
Míra zaměstnanosti žen	% Ženské populace (15-64)	56,9	56,7	56,3	56,7
Míra zaměstnanosti starších pracovníků	% Populace ve věku 55-64 let	36,3	46,8	46,5	54,0
Dočasné zaměstnání	% Ze závislé činnosti	8,7	8,5	8,9	12,4
Na částečný úvazek	% Z celkové zaměstnanosti	3,2	3,9	4,3	16,6
Průměrná roční pracovní doba	Hodin na pracovníka	2 092	1 942	1 947	1 749
Průměrná roční mzda	2010 USD PPP	14 178	20 424	20 587	43 933
Růst reálného HDP	% Změna oproti předchozímu roku	4,0	-4,0	2,2	2,9
Míra nezaměstnanosti mladých lidí	% Změna oproti předchozímu roku	-0,7	-1,3	-1,0	0,3
Dlouhodobá nezaměstnanost (12 měsíců a více)	% Změna oproti předchozímu roku	4,7	1,7	0,8	0,7
Míra zaměstnanosti	% Pracovní síly	8,8	6,8	7,4	8,5
Míra zaměstnanosti žen	% Mladých pracovních sil (15-24)	17,0	16,6	18,3	16,7

Zdroj: OECD Employment Outlook. Dostupné na WWW [on-line]

http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.htm [cit. 2012-04-10]

Minimální mzda

Minimální mzda byla stanovena jako univerzální nástroj státní regulace na úseku odměňování zaměstnanců a představuje nejnižší přípustnou úroveň mzdy v pracovním poměru. Od 1. 1. 2007 byla v ČR stanovena 8.000 Kč (48,10 Kč/hod.) při týdenním úvazku 40 hod.³⁷ a od té doby nebyla valorizována.

³⁶ ČSÚ. Průměrné mzdy v ČR a krajích v roce 2011. Dostupné na WWW [on-line]

http://czso.cz/xp/redakce.nsf/i/prumerne_mzdy_v_cr_a_krajich_v_roce_2011 [cit. 2012-03-21]

³⁷ MPSV. Minimální mzda. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/5797> [cit. 2012-04-08]

Tabulka č. 4: *Podíl minimální mzdy v letech 2000, 2008-2009*

	Podíl minimální mzdy		
	2000	2008	2009
Česká republika	0,32	0,36	0,36
Maďarsko	0,37	0,48	0,48
Německo
Polsko	0,40	0,42	0,45
Rakousko
Slovenská republika	0,42	0,43	0,45
OECD celkem	0,43	0,47	0,48

Zdroj: *OECD Employment Outlook*. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-08]

Vzdělanostní skladba zaměstnaných

V době finanční krize mají i perspektivní obory jako informatika, turistický ruch, opravárenství nebo chemicko-technologický průmysl, omezený ekonomický potenciál, proto když se vytvoří poptávka po pracovních místech, hledají firmy dostatečně kvalifikovanou pracovní sílu. Úroveň a kvalita vzdělanosti v ČR má proto na zaměstnanost významné dopady. Podíl obyvatelstva ČR ve věku 25 až 64 let s dosaženým vyšším sekundárním nebo postsekundárním vzděláním v roce 2008 činil 77 % ve srovnání s průměrem za EU-27 pouhých 47 % (v Portugalsku např. jen 14 %). Bez vzdělání nebo pouze s primárním či nižším sekundárním vzděláním je v ČR jen necelá desetina obyvatelstva v produktivním věku, zatímco průměr za EU-27 činí téměř 30 %. Současně podíl obyvatelstva s dokončeným terciárním vzděláním dosáhl 14 %, zatímco průměr za EU-27 byl 24 % (Kolektiv CES VŠEM, NOZV NVF, 2010, s. 443).

V ČR je relativně vzdělaná pracovní síla a při získání zaměstnání je na vzdělání kladen značný důraz. V roce 2010 získalo práci jen 21,2 % obyvatel se základním vzděláním a počet zaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných občanů dosáhl téměř 75 %, to je reakce tržního prostředí na lidský kapitál. V roce 2010 byla nejnižší míra ekonomické aktivity 18,5 % u žen se základním vzděláním a nejvyšší míra 80,5 % u mužů s vysokoškolským vzděláním a v této jediné kategorii vzrostla ekonomická aktivita o 0,3 % v roce 2010 oproti roku 2009.

Tabulka č. 5: *Míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání (v %)*

Dosažené vzdělání	2009			2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
základní vzdělání a bez vzdělání	21,8	26,9	18,7	21,2	26,2	18,5
střední bez maturity	65,3	73,9	53,2	64,5	72,9	52,6
Střední s maturitou	64,4	72,5	58,3	63,7	71,6	57,6
vysokoškolské	75,5	80,2	70,1	74,9	80,5	68,6

Zdroj: Dostupné na WWW [on-line] <http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3115-11> [cit. 2012-04-07]

Vzdělání je stále nejlepší pojištění pro případ nezaměstnanosti, na kterou jasně působí nižší úroveň dosaženého vzdělání. Tento ukazatel byl zaznamenán téměř ve všech členských státech EU v roce 2010. Průměrná míra nezaměstnanosti v EU-27 pro ty, kteří dosáhli nejvýše nižšího sekundárního vzdělání, byla 14,2 %, u vysokoškolsky vzdělaných jen (4,9 %).³⁸

Obvyklá pracovní doba

Češi byli v roce 2011 na osmém místě v EU-27 v počtu stráveného času času v práci. Ročně průměrný Čech strávil v roce 2011 v práci 1936 hod. (Radačičová, *Hospodářské noviny*. 16. ledna 2012). Neodpovídá tomu však produktivita práce, protože v produktivitě práce 73,5 % na pracovníka zaujímá ČR 20. místo v EU-27.³⁹ V níže uvedené tabulce je uvedeno srovnání průměrné roční odpracované doby Česka, Maďarska, Německa a Polska v letech 2000, 2009 a 2010. Zatímco údaje Česka, Maďarska a Polska jsou téměř vyrovnané Německo má výrazně menší roční průměr na pracovníka (až o 500 hod.).

³⁸ Eurostat. *Detailní pohled 2010*. Statistika nezaměstnanosti

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics [cit. 2012-03-13]

³⁹ *Ekonomické listy*. č.10/2011. s. 7 Dostupné na WWW [on-line] http://vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_10_2011.pdf [cit. 2012-03-12]

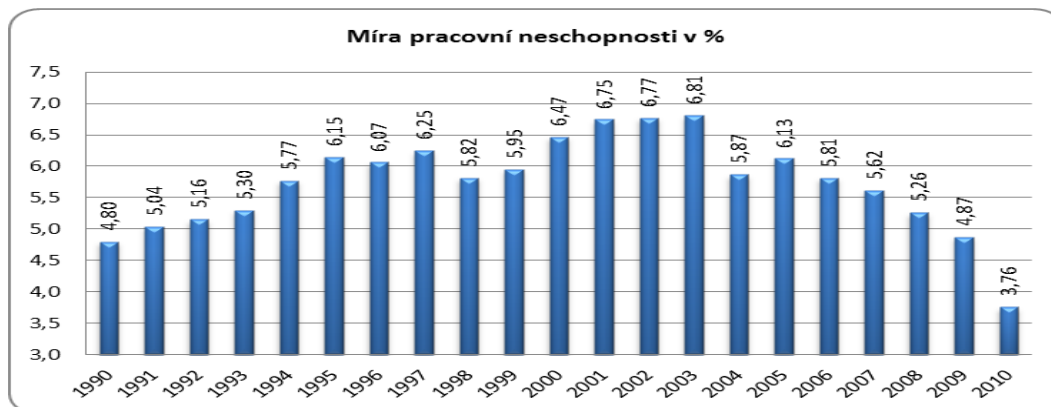
Tabulka č. 6: *Průměrná roční odpracovaná doba (v hod.)*

	Průměrná roční pracovní doba na pracovníka v hod.		
	2000	2009	2010
Česká republika	2 092	1 942	1 947
Maďarsko	2 057	1 968	1 961
Německo	1 473	1 390	1 419
Polsko	1 988	1 948	1 939

Zdroj: *OECD Employment Outlook*. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-08]

Využití pracovní doby

V následující tabulce je přehled vývoje míry pracovní neschopnosti, ze kterého je patrný značný pokles v této oblasti. Významnou měrou se na něm podílí zejména zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění, který od 1. 1. 2009 upravuje tuto oblast a došlo k významnému snížení zabezpečení v době nemoci, což prokazatelně projevilo i na čerpání dávek nemocenského pojištění.

Graf. č. 5: *Míra pracovní neschopnosti*

Zdroj: *Výrazný pokles nemocnosti v roce 2010*. Dostupné na WWW [on-line] <http://spcr.cz/statistika/neschopnost.htm> [cit. 2012-04-08]

Nabídka pracovních sil, ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

V následující tabulce můžeme porovnat úroveň zaměstnanosti v ČR. Patrný vliv a postup finanční krize výrazně ovlivnil pokles počet pojištěných osob. V roce 2010 bylo o 147.000 méně pojištěných osob než v roce 2008, kteří opustili trh práce⁴⁰. Je patrné snížení počtu zaměstnanců oproti zvyšujícímu se počtu OSVČ bez zaměstnanců. Může to být ovlivněno tím, že nezaměstnané osoby řešili ztrátu pracovních míst přechodem na OSVČ, ale svoji roli hraje také výhodnost statutu OSVČ, který je podporován politikou současné vlády, ale nárůst může ukazovat i na rozšiřující se podíl tzv. švarc systému v ČR.⁴¹

Nižší počet pojištěných osob souvisí také s tím, že řada firem byla nucena přehodnotit své náklady, zejména náklady vynaložené na pracovní sílu a ukazuje se, že provoz firmy, kde se zaměřili na efektivnější rozdělení pracovní náplně a zvýšení produktivity práce, způsobuje tlak na personální obsazení a firmy jsou schopny zabezpečit provoz i s menším počtem zaměstnanců.

Tabulka č. 7: *Výběrové šetření pracovní sil*

	12/2008	12/2008	12/2009	12/2009	12/2010	12/2010
	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zam. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zam. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zam. v %
Celkem	5.002,5	100	4.934,30	100	4.855,10	100
zaměstnanci	4.183,7	83,6	4.096,60	83	3,998,10	82,3
Členové produkčních družstev	12,1	0,2	10,4	0,2	4,7	0,1
Podnikatelé (OSVČ)	596,3	11,9	614,2	12,4	646	13,3
Podnikatelé se zaměstnanci	178,7	3,6	183,6	3,7	184,3	3,7
Pomáhající rodinní příslušníci	31,5	0,6	29,5	0,6	28,9	0,6

Zdroj: ČSÚ. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků výběrového šetření pracovních sil. Dostupné na WWW [on-line] http://<.czso.cz/csu/ redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989 [cit. 2012-03-17]

⁴⁰ Data o počtu pojištěných osob viz. tabulka č. 9)

Ekonomická skladba obyvatel

Následující se týkají ekonomické skladby obyvatel, které je rozděleno podle věku, ale také na muže a ženy. Ekonomicky aktivní pracovní síly se rovnají počtu ekonomicky aktivních obyvatel, tj. počtu ekonomicky aktivních ve věku 15-59 let a ekonomicky aktivních ve věku 60 let a starších.

Pro ČR je typický vysoký podíl pracujících žen - v roce 2009 pracovalo v ČR 56,8 % žen od 15 do 65 let.⁴² Zaměstnanost žen souvisí s tradičním modelem dvoupříjmové rodiny, který počítá s ženami jako přispěvatelkami do rodinného rozpočtu, proto také ženy pracují převážně na plné úvazky, ale další možností je i nízká nabídka kratších pracovních úvazků na trhu práce. (více viz. tabulka č. 11). Dále existuje také mnoho osamělých žen a žen samoživitelek, pro které je příjem ze zaměstnání nepostradatelný. Další důležité faktory, které zaměstnání žen ovlivňují, jsou věk a péče o dítě.

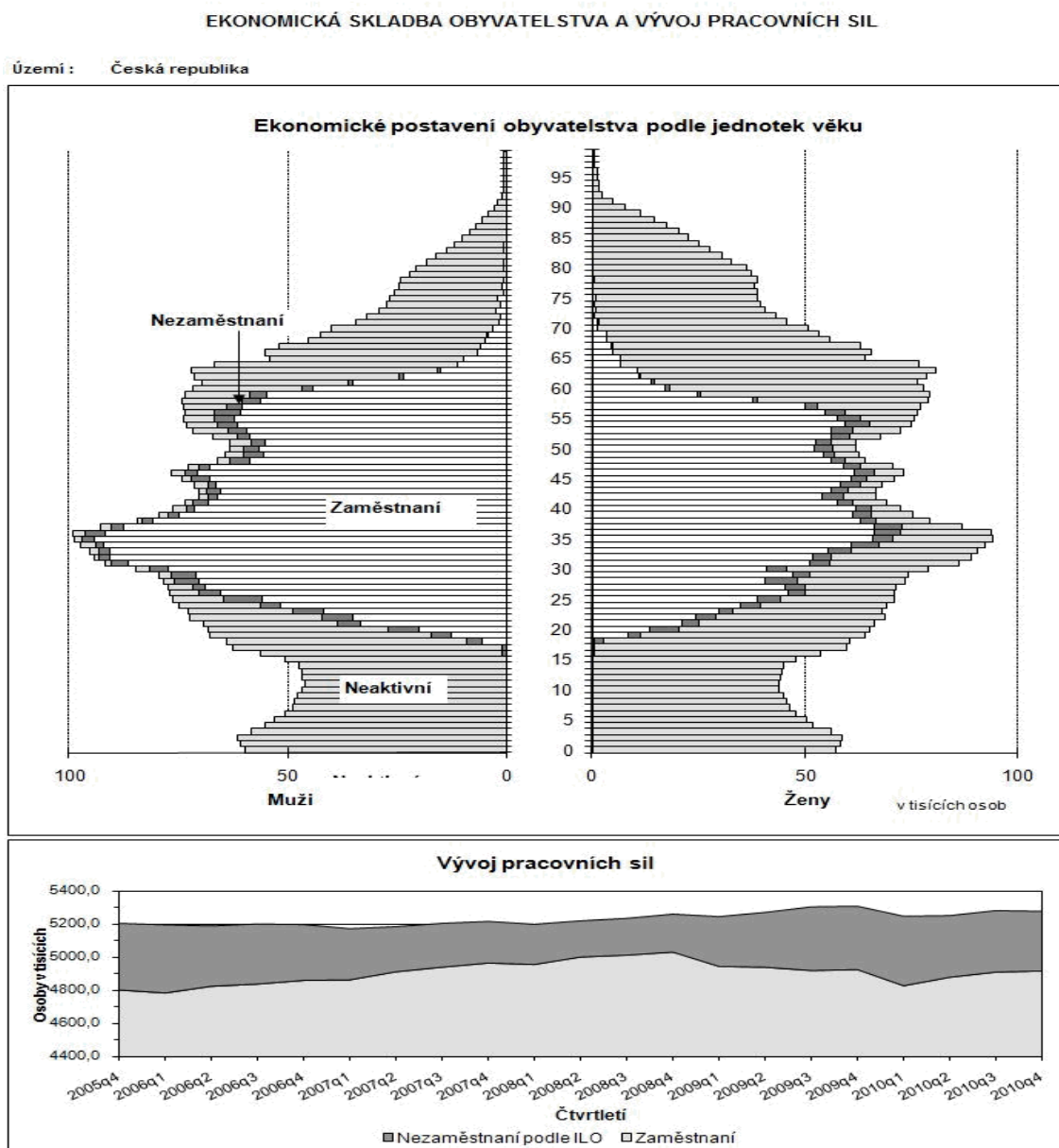
Z tabulky je zřejmý vliv demografického vývoje na strukturu obyvatel a vysoký podíl obyvatel nad 55 let. Znamená to, že podpora integrace na trhu práce a zvýšení pracovní aktivity obyvatel ve věku, nad 55 let by měla značný vliv na trh práce, kde jsou v této oblasti značné rezervy. Účelným opatřením pro věkovou kategorii nad 55 let se jeví nabídka zkrácených úvazků, stimulace zaměstnavatelů k podpoře ekonomické aktivity těchto osob atd. Překážkou je naopak nedostatek odborných znalostí a dovedností a neochota si je doplňovat, zdravotní stav a požadavky na vyšší mzdu.

⁴¹ Švarc systém – nelegální zaměstnávání, formou zastření faktického pracovního vztahu vykonáním prací na živnostenský list. Nazvaný podle p. Švarce, který ho jako první začal v 90. letech 20. stol. systémově používat

⁴² ČSÚ. *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*. Dostupné na WWW [on-line] http://czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080409analiza_a09.doc [cit. 2012-03-12]

Graf. č. 6: Ekonomická skladba obyvatelstva a vývoj pracovních sil, data k 29. 4. 2011

Graf č.: 1

Zdroj: ČSÚ. *Ekonomická skladba obyvatel* Dostupné na WWW [on-line]
<http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/tab/6400316999> [cit. 2012-03-25]

Rychlé stárnutí populace a s tím související pokles významného počtu obyvatel v produktivním věku, má a bude mít velký vliv na zaměstnanost v ČR. Zatímco v roce 2003 bylo osob ve věku nad 65 let 13,9 %, v roce 2050 to bude již 31,3 %, otázka zaměstnávání starších pracovníků nabývá na své intenzitě a přinese podstatné změny na trhu práce, zejména na straně zdrojů a nabídky. Změní se věková struktura obyvatel, protože na 100 dětí do 14 let bude v roce 2065 připadat téměř 300 lidí starších 65 let.⁴³

Forma zaměstnání, která je sjednávána jako pracovní poměr na dobu určitou představuje pro zaměstnance časové omezení a její sjednání je praktickým řešením spíše pro zaměstnavatele, který po uplynutí sjednané doby nemá povinnost opětovného prodloužení smlouvy nebo výplaty odstupného, což je pro něj v době krize výhodné. V roce 2010 mělo v ČR uzavírání pracovních poměrů na dobu určitou jen mírně zvyšující se tendenci (o 0,4 %), ale v Polsku a Maďarsku přesahovalo více než čtvrtinu zaměstnaných osob a v Maďarsku došlo v letech 2009 - 2010 k razantnímu nárůstu zaměstnanců s tímto typem úvazku o 20,5 %.

Tabulka č. 8: *Pracovní poměr na dobu určitou a na částečný úvazek (v %)*

	Pracovní poměr na dobu určitou % ze závislé činnosti			Na částečný úvazek % z celkové zaměstnanosti			
	2000	2009	2010	2000	2009	2010	2.čtvrtletí 2011
ČR	8,7	8,5	8,9	3,2	3,9	4,3	4,7
Maďarsko	7,0	8,5	29,0	2,9	3,6	3,6	6,5
Německo	12,7	14,5	14,7	17,6	21,9	21,7	25,9
Polsko	..	26,5	27,3	12,8	8,7	8,7	7,2
Rakousko	7,9	9,1	9,3	12,2	18,5	19,0	24,4
SR	4,4	4,4	5,8	1,9	3,0	3,7	4,0
OECD celkem	11,1	11,9	12,4	11,9	16,4	16,6	18,8

Zdroj: OECD Employment Outlook. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-8]
2. čtvrtletí 2011. ČSÚ. Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR a jiných státech
<http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/793D0039C7C3> [cit. 2012-04-8]

Na částečný úvazek pracovalo v ČR v letech 2009 – 2011 méně než 5 % všech zaměstnaných osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním. ČR mělo ve 2. čtvrtletí 2011 nejméně mužů ze všech zemí EU pracujících na částečný úvazek (1,8 %) a jsme na třetím místě v EU-27 u žen (8,6 %) v nejnižším počtu osob, které pracují na zkrácenou pracovní dobu.⁴⁴ Přestože v § 241 odst. 2) zákoníku práce je zakotvena povinnost zaměstnavatele vyhovět žádosti zaměstnanci o úpravu stanovené pracovní doby, z důvodu péče o dítě mladšího patnácti let, zaměstnavatel může zaměstnanci nevyhovět pouze z vážných

⁴³ MPSV. Příprava podkladů pro rozhodování o pokračování důchodové reformy v letech 2004 a 2005. Demografie. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/2228> [cit. 2012-04-03]

⁴⁴ ČSÚ. Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR a jiných státech, 2. čtvrtletí 2011
<http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/793D0039C7C3> [cit. 2012-04-8]

provozních důvodů.⁴⁵ Z údajů uvedených v tabulce č. 10 však vyplývá spíše neochota zaměstnavatelů řešit skloubení rodinných a soukromých potřeb zaměstnanců se zaměstnáním, ale další možností je také nízká poptávka po částečných úvazcích, protože rodinám nedostačují zkrácené příjmy na pokrytí běžných nákladů domácnosti. Když ženy z důvodu péče o dítě přece jen požádají o kratší úvazek, nemusí jim být po uplynutí potřeby zvýšené péče opět prodloužen na plný počet hodin. Proto v situaci, kdy lidé pracují nedobrovolně na částečný úvazek, mluvíme o tzv. podzaměstnanosti.

Nejvíce ze zemí střední Evropy využívalo ve 2. čtvrtletí 2011 možnost částečných úvazků Německo (25,9 %) a Rakousko (24,4 %), kde je využívá téměř čtvrtina pracujících. Mezi flexibilní úvazky můžeme dále řadit pružné uspořádání pracovní doby, které je v ČR běžnou záležitostí, stejně jako práce z domu (domácí práce) oproti tomu tzv. job sharing (dva a více zaměstnanců na jedno pracovní místo), u nás není moc využíváno.

Odvětvová struktura

V níže uvedeném přehledu zaměstnanců podle ekonomické činnosti je v letech 2008 – 2010 patrný odlišný vývoj zaměstnanosti v některých odvětvích národního hospodářství.

Nejvýraznějším poklesem byl zasažen zpracovatelský průmysl (snížení o 180.400 zaměstnanců), velkoobchod, maloobchod (snížení o 19.800), doprava (snížení o 19.400), ale také zemědělství (pokles o 15.400) v administrativní a podpůrné činnosti (snížení o 14.400) a stavebnictví (snížení o 12.900).

Omezením státních výdajů, celkovými příjmy obyvatelstva a málo příznivým hospodářským vývojem je poptávka po pracovních silách v ČR spíše negativně ovlivněna a není reálné v nejbližší době předpokládat její zřetelný nárůst. Přírůstek v zaměstnanosti se projevil v počtu zaměstnanců ve veřejné správě a obraně, kde došlo ke zvýšení o 1.400 zaměstnanců a o 18.900 ve zdravotnictví a sociální péči.

⁴⁵ *Zákoník práce*, prováděcí nařízení a další související předpisy. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 1150, ISBN 978-80-7263-573-3

Tabulka č. 9: Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) v tis. osob, přepočteno na osoby plně zaměstnané

Ekonomická činnost podle CZ-NACE ¹⁾		2008	2009 ²⁾	2010 ²⁾
Ú h r n e m		4 039,0	3 826,5	3 787,2
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	119,3	110,1	103,9
B-E	Průmysl c e l k e m	1 349,3	1 188,2	1 157,9
B	Těžba a dobývání	41,6	37,6	36,0
C	Zpracovatelský průmysl	1 222,8	1 068,1	1 042,4
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	31,3	31,4	29,8
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady	53,6	50,9	49,7
F	Stavebnictví	267,9	263,2	255,0
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	503,7	487,6	483,9
H	Doprava a skladování	270,1	258,4	250,7
I	Ubytování, stravování a pohostinství	118,8	119,7	118,3
J	Informační a komunikační činnosti	94,7	94,7	94,4
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	70,6	70,4	70,1
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	47,6	46,1	45,3
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	145,5	145,8	146,7
N	Administrativní a podpůrné činnosti	149,9	133,0	135,5
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	285,8	291,0	287,2
P	Vzdělávání	266,4	268,3	266,4
Q	Zdravotní a sociální péče	256,8	258,6	275,7
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	50,4	49,6	49,1
S	Ostatní činnosti	42,2	41,8	47,0

2) – předběžné údaje

Zdroj: CSÚ. Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) Dostupné na WWW [on-line] http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989 [cit. 2012-04-01]

Nejvýraznějším poklesem byl zasažen zpracovatelský průmysl (snížení o 180.400 zaměstnanců), velkoobchod, maloobchod (snížení o 19.800), doprava (snížení o 19.400), ale také zemědělství (pokles o 15.400) v administrativní a podpůrné činnosti (snížení o 14.400) a stavebnictví (snížení o 12.900).

Omezením státních výdajů, celkovými příjmy obyvatelstva a málo příznivým hospodářským vývojem je poptávka po pracovních silách v ČR spíše negativně ovlivněna a není reálné v nejbližší době předpokládat její zřetelný nárůst. Přírůstek v zaměstnanosti se projevil v počtu zaměstnanců ve veřejné správě a obraně, kde došlo ke zvýšení o 1.400 zaměstnanců a o 18.900 ve zdravotnictví a sociální péči.

Podniky v konkurzu a v insolventci

U zaměstnavatele, který je v insolventci na základě zákona o úpadku a způsobech jeho řešení č. 187/2006 Sb. v platném znění a nevyplatil zaměstnancům mzdy, mohou zaměstnanci čerpat náhrady mzdy od úřadu práce. V roce 2009 ovlivnily dopady finanční krize čerpání prostředků. Celkové náklady na insolventci přesáhly 844 mil. Kč, přitom do té doby v předchozích letech nepřesahovali 200 mil. Kč. Bylo vyřízeno 19.451 žádostí a vyplaceno 844.033 tis. Kč, v roce 2010 bylo vyřízeno 11.028 žádostí a vyplaceno 497.837 tis. Kč, v roce 2010 došlo oproti roku 2009 k poklesu o 40,4 %.

Tabulka č. 10: Vývoj počtu podniků v konkurzu v rozmezí leden 2008 – březen 2012

Rok/ měsíc	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	Celkem
2008	1	0	2	6	38	41	48	49	53	42	46	72	398
2009	62	62	80	94	92	91	108	114	120	126	97	114	1.160
2010	87	114	127	131	148	142	113	135	154	164	165	173	1.653
2011	160	189	307	328	197	231	180	192	190	191	198	239	2.602
2012	214	230	292										736
Celkem:	524	595	808	559	475	505	449	490	517	523	506	598	6.549

Zdroj: Subjekty v konkurzu, právnické osoby Dostupné na WWW [on-line]

<http://i.statnisprava.cz/mob.aspx?pg=statistics&folg=1002&falt=2> [cit. 2012-04-11]

Ve výše uvedené tabulce je uveden vývoj finanční krize z hlediska počtu konkurzů u právnických osob. Vývoj je zaznamenán v jednotlivých kalendářních měsících, v průběhu let 2008 – 2012. Nejkritičtější měsíce s nejvyšším počtem konkurzů byly zaznamenány v březnu 2011 (307) a dubnu 2011 (328) a eskalace konkurzů v roce 2011 se svým nárůstem o 949 konkurzů vymykala vývoji předchozích let.

V roce 2010 byl mezi největšími podniky poslanými do konkurzu **Oděvní podnik Prostějov, a.s.** 926 žadatelům z Oděvního podniku a.s. bylo vyplaceno za jejich zaměstnavatele 37 152,8 tis. Kč⁴⁶

Tabulka č. 11: Přehled největších firem v konkurzu v ČR, leden 2011

Název	Poslední známý obrát v mld. Kč	Počet zaměstnanců
Oleofin a.s.	6,47	-
EQUUS spol. s.r.o.	2,5	65
SETUZA a.s.	1,68	50
KIMOS, com. CZ s.r.o.	1,64	20
Oděvní podnik Prostějov a.s.	1,35	1.500

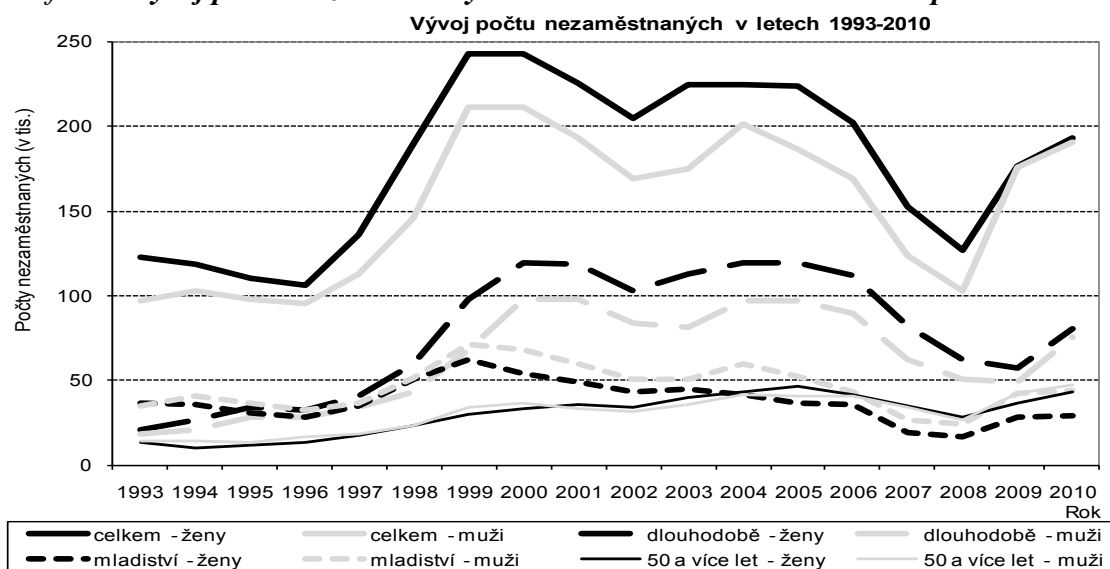
Zdroj: Hospodářské noviny 4. 1. 2011

⁴⁶ MPSV. Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Insolventce. s. 23 Dostupné na WWW [on-line] <http://mps.v.cz/files/clanky/10811/analiza.pdf> [cit. 2012-04-01]

Zaměstnanost cizinců - od 1. ledna 2011 zákon č. 427/2010 Sb. novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu **cizinců** a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. K 31. 12. 2010 bylo v ČR legálně zaměstnáno 215, 4 tis. cizinců. Nejvíce občanů bylo zaměstnáno ze Slovenska (100,7 tis.), Ukrajiny (42,1 tis.) a Polska (19,0 tis.) Na základě živnostenského oprávnění pracovalo v prosinci 2010 v ČR také 91,0 tis. podnikatelů.⁴⁷ Cizinci bez středoškolského vzdělání mají od roku 2012, v ČR omezen přístup k novým pracovním povolením, lze je získat jen na uvolněná místa dělnických profesí, které není snadné obsadit, proto jsou udělovány výjimky.⁴⁸

Míra nezaměstnanosti je podle Mezinárodní organizace práce (ILO) **nejpoužívanějším ukazatelem trhu práce, protože jde o mezinárodně srovnatelná a relativně včasné dostupná data.** Nezaměstnanost má přímou vazbu na finanční krizi, protože čím hlubší krize, tím je vyšší nezaměstnanost a naopak. Hlavním problémem EU zůstává různá ekonomická úroveň, protože jednotlivé země nejsou nezaměstnaností zasaženy stejně. V roce 2009 se finanční krize promítla do míry nezaměstnanosti. Ve všech zemích U se míra nezaměstnanosti zvyšovala.

Graf č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných v letech 1993 – 2010 v České republice

Zdroj: Dostupné na WWW [on-line] <http://praha.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3101-11>
[cit. 2012-04-07]

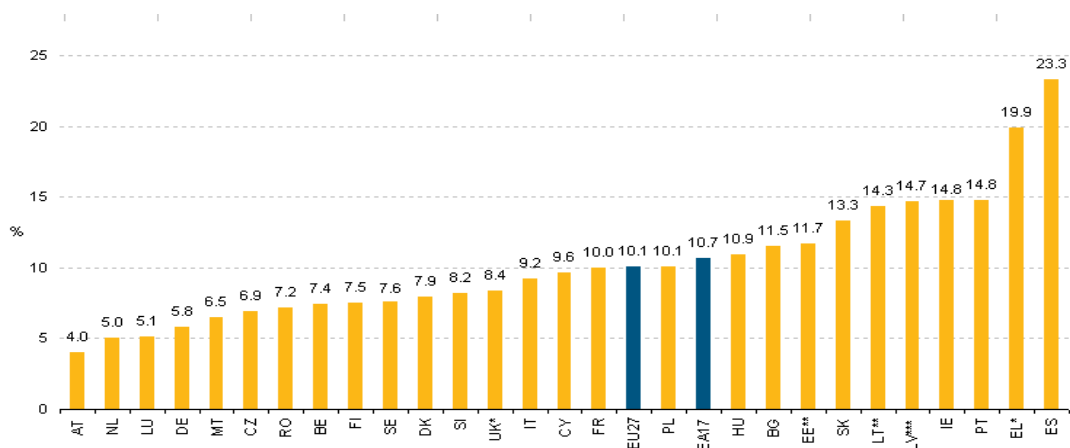
⁴⁷ MPSV. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Zaměstnanost cizinců.* s. 21. Dostupné na WWW [on-line] <http://.mpsv.cz/files/clanky/10811/analiza.pdf> [cit. 2012-04-01]

⁴⁸ PETR. Miroslav. *Stát chce pro Čechy víc práce, odnesou to cizinci.* HN.IHNED 29. 3. 2012 [cit. 2012-04-01]

Např. v Estonsku se míra nezaměstnanosti od dubna 2008 (3,7 %) do května 2009 zvýšila o 11,9 % na celkových 15,6 %. V ČR nebyla situace ta dramatická, ale měla také vzestupnou tendenci, protože v září 2008 činila nezaměstnanost 4,3 %, v květnu 2009 to bylo 6,1 % a v roce 2010 již 7,4 %. V prosinci 2011 nezaměstnanost v ČR opět vzrostla na 8,6 %⁴⁹ a v březnu 2012 je s 6,7 % na celkovém pátém místě v EU-27.⁵⁰

V roce 2012 je nezaměstnanost v Evropě rekordní, nejvyšší v dosavadní historii, protože každý desátý Evropan je již bez práce. Podle údajů Eurostatu to je 24,8 miliónů lidí v Evropě a míra nezaměstnanosti EU-27 již přesahuje 10 % (březen 2012 - 10,2 %)⁵¹.

Graf č. 8: Eurostat - nezaměstnanost v EU, leden 2012

Zdroj: Eurostat

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Unemployment_rates,_seasonally_adjusted,_January_2012.png&filetimestamp=20120301094643 [cit. 2012-02-21]

⁴⁹ MPSV. Míra nezaměstnanosti vzrostla prosinci 2011. Dostupné na WWW [on-line]

<http://mps.v.cz/cs/11921> [cit. 2012-04-06]

⁵⁰ EU trápí rekordní počet nezaměstnaných. euractiv.cz [cit. 2012-05-02]

⁵¹ EU trápí rekordní počet nezaměstnaných. euractiv.cz Dostupné na WWW [on-line]

<http://euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/eu-trapi-rekordni-pocet-nezamestnanych-cr-obsadila-patou-pricku-009865> [cit. 2012-05-02]

Velký rozdíl v nezaměstnanosti existuje v roce 2012 mezi Rakouskem (4,0 %), Nizozemím (5,0 %) a Německem (5,8 %), ale také ČR (6,9 %) oproti Irsku (14,6 %) Portugalsku (14,8 %), Řecku (21 %) a Španělsku (23,3 %). Druhým vážným problémem jsou velké rozdíly mezi věkovými skupinami. Rizikovými kategoriemi jsou ženy, předdůchodové ročníky, hendikepovaní, ale také absolventi škol, které řadíme také do skupiny „mladí do 25 let“.

Tabulka č. 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU v letech 2008 - 2010

Země	Míra nezaměstnanosti v EU		
	2008	2009	2010
EU 27	6,1	8,3	8,5
Belgie	7,0	8,0	8,4
Česká republika	4,4	6,8	7,4
Dánsko	3,4	6,1	7,6
Estonsko	5,6	14,0	17,2
Francie	7,4	9,1	9,3
Irsko	5,8	12,2	13,9
Itálie	6,8	7,9	8,5
Maďarsko	7,9	10,1	11,2
Německo	7,6	7,8	7,2
Nizozemsko	3,0	3,7	4,5
Polsko	7,2	8,3	9,7
Portugalsko	8,1	10,0	11,4
Rakousko	3,9	4,8	4,5
Řecko	7,8	9,6	12,7
Slovensko	9,6	12,1	14,4
Španělsko	11,4	18,1	20,2
Velká Británie	5,4	7,8	7,9

Zdroj: OECD. Employment and labour markets. 2011. ISSN 2075-2342

Dostupné na WWW [on-line] http://oecd-ilibrary.org/employment/unemployment-rate_20752342-table1

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics [cit. 2012-04-07]

Od roku 2009 počty nezaměstnaných v ČR výrazně vzrostly. V roce 2010 bylo nezaměstnáno 383,7 tisíc osob, 192,9 tisíc žen a 190,8 tisíc mužů. Více než pětina nezaměstnaných žen (22 %) a čtvrtina mužů (25 %) byla ve věku 50 a více let. Pouze 15 % žen a 23 % nezaměstnaných mužů spadalo do věkové kategorie 15-24 let. Dlouhodobě nezaměstnané osoby představovaly 42 % nezaměstnaných žen a 40 % nezaměstnaných mužů.⁵² Statistiku dlouhodobé nezaměstnanosti nelze podceňovat, protože je spojena

⁵² MPSV. Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Dostupné na WWW [on-line] mpsv.cz/files/clanky/10811/analiza.pdf [cit. 2012-04-07]

s významným jevem, kterým je vysoký výskyt opakované nezaměstnanosti jedince. Tato nezaměstnanost se jeví vyšší u některých sociálních kategorií (nekvalifikovaní dělníci, ženy, imigranti). (Mareš, 1994, s. 24)

Tabulka č. 13: Podíl osob nezaměstnaných 1 rok a déle na celkovém počtu nezaměstnaných ve věku 15-64 let v % ve 2. čtvrtletí roku 2011

Země	2. čtvrtletí 2011			Rozdíl v p.b. 2.Q 2011-2.Q 2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU 27	43,0	43,4	42,4	3,2	2,7	3,8
Belgie	48,2	47,7	48,8	-2,2	-3,2	-1,1
Bulharsko	56,6	56,9	56,3	13,2	13,3	13,2
ČR	39,1	38,5	39,7	-2,6	-1,7	-3,4
Dánsko	27,0	30,6	22,7	8,9	12,0	5,3
Německo	48,7	50,7	45,9	0,2	-0,2	0,6
Estonsko	55,3	61,0	49,1	9,7	8,7	13,6
Irsko	57,6	62,7	47,1	11,0	11,1	11,1
Řecko	49,1	44,5	53,4	3,8	5,9	2,3
Španělsko	40,9	39,4	42,7	5,0	4,1	5,9
Francie	41,6	42,0	41,3	0,9	-0,3	2,2
Itálie	53,6	52,9	54,2	4,9	4,7	4,9
Kypr	17,0	13,4	21,4	-1,1	-3,3	1,8
Lotyšsko	54,2	57,5	49,5	12,6	13,8	10,7
Litva	51,6	52,5	50,2	11,2	10,0	12,9
Lucembursko	36,1	44,4	28,9	4,8	16,3	-6,9
Maďarsko	49,6	49,1	50,3	0,1	-0,9	1,5
Malta	43,8	52,9	:	1,8	2,4	:
Nizozemsko	34,8	36,8	32,4	7,7	9,2	5,9
Rakousko	27,0	27,8	26,0	0,7	-1,2	3,1
Polsko	37,2	35,4	39,2	6,8	5,8	8,0
Portugalsko	50,7	48,6	53,0	-2,1	-3,6	-0,4
Rumunsko	41,7	41,9	41,5	6,8	2,7	12,9
Slovinsko	45,0	47,1	42,3	0,4	3,0	-3,0
Slovensko	68,9	69,6	68,0	5,4	7,5	2,8
Finsko	18,8	21,5	15,4	-0,9	-2,0	0,5
Švédsko	17,1	19,0	15,0	0,5	0,4	0,7
Spojené království	33,9	38,7	27,2	0,8	0,9	1,1

Zdroj: Eurostat-LFS. Výběrové šetření pracovních sil. Dostupné na WWW [on-line]

[http://czso.cz/csu/csu.nsf/6b5c18eccf5e21d7c1256c4d0034d22b/70a390f3dda057b8c125793d0039c7c3/\\$FILE/czam110411analiza_8.xls](http://czso.cz/csu/csu.nsf/6b5c18eccf5e21d7c1256c4d0034d22b/70a390f3dda057b8c125793d0039c7c3/$FILE/czam110411analiza_8.xls) [cit. 2012-04-07]

ČR si vedla lépe v podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob (déle než 1 rok) na celkovém počtu nezaměstnaných (39,1 %) než je průměr zemí EU-27 (43 %) a byla tak ve 2. čtvrtletí roku 2011 na desátém místě. Hůře umístitelnými na trhu práce jsou v ČR i EU-27 více ženy než muži, ale nejedná se o zvlášť výrazný rozdíl.

Přetrvávající vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných má velmi negativní dopad na uchazeče o zaměstnání i na celou společnost, protože zvyšuje zátěž sociálního systému, ale také ovlivňuje sociální soudržnost a může brzdit ekonomický vývoj.

Pro větší motivaci nezaměstnaných byl v ČR od ledna 2012 v zákoně o zaměstnanosti zaveden institut veřejně prospěšných prací a veřejné služby.

Vliv dluhové krize na nezaměstnanost u mladých lidí v EU je hrozivý, v lednu 2012 bylo evidováno 31 % nezaměstnaných a oproti roku 2010 zde došlo k významnému nárůstu. Nejvyšší nezaměstnanost mladých do 25 let v lednu 2012 byla ve **Španělsku a činila 49,9 % (v roce 2010 to bylo 40 %)**, v **Řecku 48,1 % (v roce 2010 to bylo 30 %)**, na **Slovensku 36 % (v roce 2010 to bylo 32 %)**. Není tomu tak ve všech státech EU, v Německu není procento nezaměstnané mládeže do 25 let tak dramatické, protože činí 7,8 %, v Rakousku 8,9 % a Nizozemí 9 %, v celé EU je bez práce 5.500 000 mladých lidí do 25 let. (Lavička, *Hospodářské noviny*. 2. - 4. března 2012)

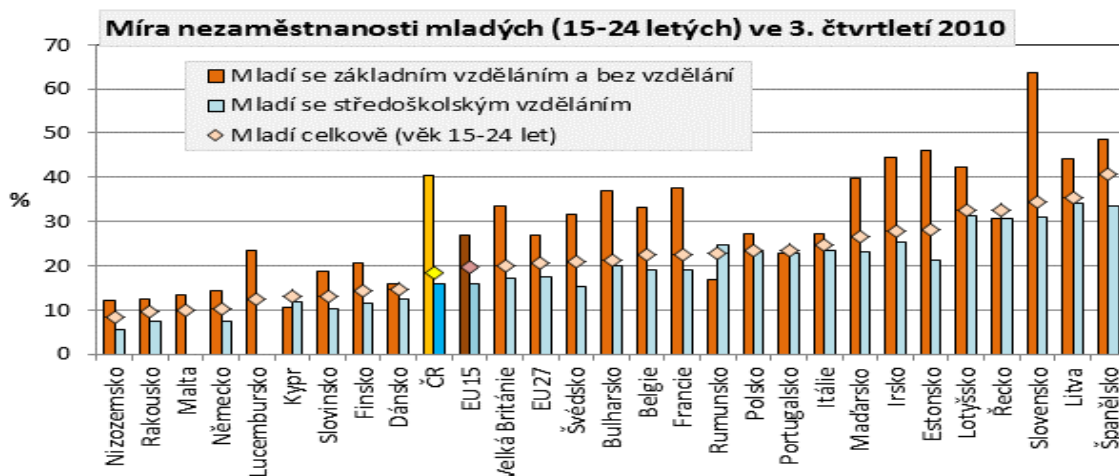
V ČR činila v roce 2010 nezaměstnanost mladých do 25 let 17,7 %, ale u mladých se základním vzděláním a bez vzdělání téměř 40 %, je to ovlivněno tím, že nabídka pracovních míst pro občany se základním vzděláním je omezená.

Ke dni 31. 12. 2011 procento nezaměstnaných mladých občanů do 25 let v ČR klesla na 16,7 % to je 33.508 mladých občanů do 25 let registrovaných na úřadu práce.⁵³

Krize práce přináší pokles životní úrovně, všeobecnou nejistotu a hlubokou nespokojenost, která zvyšuje pravděpodobnost sociálních nepokojů. Ve španělském tisku se již pro armádu nezaměstnaných vžilo označení ani-ani, tedy lidé kteří nepracují ani nestudují. (Lavička, *Hospodářské noviny*. 2. - 4. března 2012)

Takto vysoká nezaměstnanost s sebou nese nejistotu pro mladé občany, že i přes dobré vzdělání, nemusí nenalézt odpovídající práci. Je pravidlem, že míra nezaměstnaných absolventů má vyšší úroveň než míra nezaměstnanosti všech aktivních obyvatel. Míra nezaměstnanosti mladých občanů se může ve skutečnosti odlišovat ještě o několik procentních bodů, protože ve statistice jsou již zaregistrovaní uchazeči o zaměstnání, ale neobsahuje ty absolventy, kteří se rozhodli z důvodu nedostatku pracovních příležitostí raději dále vzdělávat nebo se vůbec neregistrovali a setrvávají u rodičů.

⁵³ MPSV. *Statistika nezaměstnanosti. Struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2011* Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes> [cit. 2012-04-07]

Graf č. 9: *Míra nezaměstnanosti mladých, 3. čtvrtletí 2010*

Zdroj: *Nezaměstnanost mladých v ČR a EU*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/SStranka.aspx?KodStranky=0.0.04>

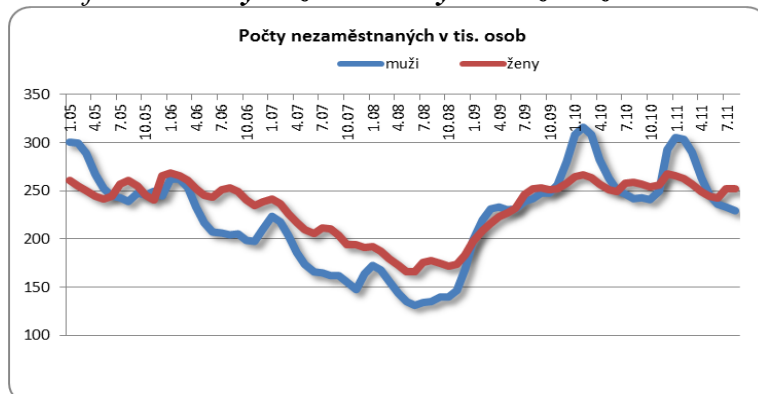
Ztráta zaměstnání v době finanční krize hrozí mužům i ženám, ale podle zprávy Evropské komise ženám více hrozí, že nenajdou nové pracovní místo a jsou i nadále ve slabším postavení na trhu práce. Ženy jsou častěji zaměstnávány na zkrácené úvazky nebo pracují v příležitostném zaměstnání. Krize měla dopad nejdříve na zaměstnanost mužů, ale hrozí, že ženy budou více postiženy, protože zaměstnanost mužů se oživuje rychleji než zaměstnanost žen. Ženy inklinují k nižšímu příjmu než muži a krize tuto situaci jen zhoršuje. (*Národní pojištění*, č. 2/2010 s. 2) Různá je i míra nezaměstnanosti u žen. V ČR bylo k 31. 12. 2010 bez práce 199.000 žen, pro srovnání bylo v evropské sedmadvacítce nezaměstnaných 10.539.000 žen (z celkových 23.179.000 osob).⁵⁴

U žen zásadně ovlivňuje ekonomickou aktivitu věk dítěte, zatímco u mužů nemá na zaměstnání podstatnější vliv. Relativně vysoký počet žen (téměř 70.000 v roce 2010), nemohlo po ukončení rodičovského příspěvku ve třech letech jejich dítěte, najít uplatnění v zaměstnání. Více než 35 % všech nezaměstnaných žen, které mají dítě předškolního nebo školního věku, podstatně zvyšuje počet nezaměstnaných osob.⁵⁵

⁵⁴ ČSÚ. *Harmonizovaná nezaměstnanost celkem, členění podle pohlaví*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://apl.czso.cz/ode/tab/teilm010.htm> [cit. 2012-03-13]

⁵⁵ ČSÚ. *Harmonizace rodinného a pracovního života*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/7887002B6B23> [cit. 2012-04-11]

Graf č. 10: Počty nezaměstnaných mužů a žen v tisících osob

Zdroj: Statistika Svazu průmyslu a dopravy ČR. Dostupné na WWW [on-line] <http://spcr.cz/statistika/nezamestnanost.htm> [cit. 2012-03-13]

Vývoj výdajů na podpory v nezaměstnanosti

V roce 2010 bylo na podpory v nezaměstnanosti vydáno 13,4 mld. Kč, což bylo o 1,7 mld. Kč méně než v roce 2009. Tento pokles byl ovlivněn především nižším průměrným počtem uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti (pokles z 188,1 tis. v roce 2009 na 163,5 tis. v roce 2010) a snížením průměrné měsíční výše podpory v nezaměstnanosti (meziročně poklesla z 5 851 Kč na 5 698 Kč v roce 2010 v důsledku změny ve struktuře příjemců podpory, snížení procentní výměry při delším pobírání podpory a zhoršující se výdělkové situace související s ekonomickou krizí).⁵⁶ Přesto bylo v roce 2010 na podporách v nezaměstnanosti vypláceno 1,3 mld. měsíčně.

Veřejné výdaje na politiku trhu práce.

V roce 2009 nebyla míra nezaměstnanosti v ČR extrémně vysoká, činila “jen“ 6,8 % (v roce 2010 již 7,4 %)⁵⁷, ale i přesto pro potřebu zvyšování zaměstnanosti v ČR není dobrým signálem, že bylo na aktivní politiku zaměstnanosti vynakládáno nejméně veřejných výdajů v procentu k HDP ze států střední Evropy. Téměř srovnatelné výdaje na aktivní opatření byly vynaloženy na Slovensku (o jeden procentní bod více vynaložili v roce 2008). Z pasivních opatření v procentu k HDP, které zahrnují výplatu podpory v nezaměstnanosti je zřejmé, že ČR nevyplácí vysoké dávky v nezaměstnanosti, ale jsou jedny z nejnižších mezi státy střední Evropy. V roce 2009 vynaložilo pouze Polsko

⁵⁶ MPSV. Vývoj sociálních výdajů v roce 2010. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/10800> [cit. 2012-03-17]

⁵⁷ údaje viz. tab.č. 12

na dávky v nezaměstnanosti o jeden procentní bod méně (0,3%) než ČR. Maďarsko, Německo, Rakousko i Slovensko má vyšší příspěvky v nezaměstnanosti oproti ČR.

Tabulka č. 14: Veřejné výdaje na politiky trhu práce v % k HDP

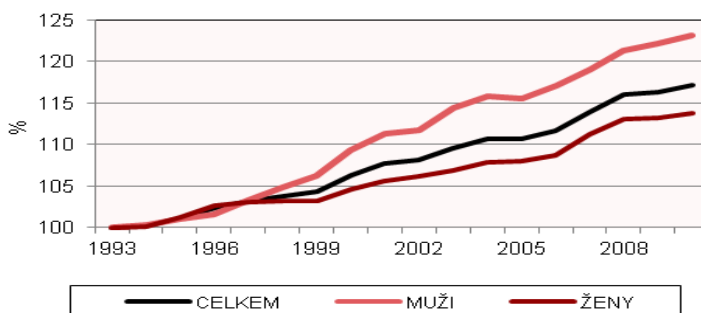
	Aktivní opatření v % k HDP			Pasivní opatření v % k HDP		
	1999	2008	2009	1999	2008	2009
Česká republika	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4
Maďarsko	0.4	0.3	0.5	0.6	0.4	0.5
Německo	1.3	0.8	1.0	2.1	1.1	1.5
Polsko	0.4	0.6	1.3	0.6	0.4	0.3
Rakousko	0.6	0.7	0.9	1.3	1.2	1.5
Slovenská republika	0.2	0.3	0.2	1.0	0.4	0.7
OECD celkem	0.8	0.5	0.6	1.1	0.7	1.0

Zdroj: OECD Employment Outlook. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line] http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_1_119656_1_1_37457,00.html [cit. 2012-04-8]

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo na trhu práce

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo je důležitým údajem pro interpretaci trhu práce a jak je vidět z následujícího grafu má zvyšující se tendenci, protože počet neaktivních mužů se od roku 1993 za patnáct let zvýšil téměř o 25 % a žen o 14 %. Mezi ekonomicky neaktivní obyvatelstvo řadíme děti a důchodce, kde ekonomická „neaktivita“ souvisí s věkem, dále pak studenty, ženy na mateřské dovolené zdravotně postižené a zaměstnance v „šedé ekonomice“, kteří se na trh práce mohou přesunout do kategorie zaměstnaných.

Graf. č. 11: Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo

Zdroj: ČSÚ Zaměstnanost a mzdy. Dostupné na WWW [on-line] <http://czso.cz/csu/2011ediciplan.nsf/p/1409-11> [cit. 2012-03-13]

Shrnutí

Najít řešení, které by napomohlo růstu zaměstnanosti v České republice, která se v roce 2011 **propadla v konkurenceschopnosti z 31. na 36. místě na světě**,⁵⁸ není jednoduché. Pro konkurenceschopnost jsou ve vyspělých zemích klíčové znalosti a kvalifikace, (Hučka, Kislingerová, Malý, 2011, s. 129) proto by se měla v ČR upřít pozornost tímto směrem.

Při vstupu do zaměstnání je vyžadována vzdělaná pracovní síla, která dosud tradičně byla v ČR na dobré úrovni a nároky na ni kladené vyžadují další znalosti a dovednosti pro zvyšování odbornosti, protože roste náročnost profesí. Nové znalosti a dovednosti zaměstnanců jsou vyžadovány také z důvodu měnících se požadavků na výrobu. Probíhá přechod od masové výroby k výrobě nižších originálních sérií, které uspokojí i náročné zákazníky. Tyto změny nutí zaměstnavatele k větším přesunům zaměstnanců podle právě přijatých zakázek a způsobují tlak na přizpůsobivou a pružnou pracovní sílu. Není proto překvapením, že zaměstnavatelé zaměstnávají pouze několik kmenových zaměstnanců a podle potřeby využívají agenturní zaměstnávání, pronájem pracovní síly na konkrétní projekty, dohody o provedení práce, pracovní smlouvy na dobu určitou nebo si najímají externí firmy.

Pro zaměstnavatele v ČR je velkou výhodou blízkost trhů EU, ale především nízké mzdové náklady, které již nejsou tak příznivé pro zaměstnance. Není velkého rozdílu v příjmu zaměstnanců pracujících za minimální mzdu a osob pobírajících sociální dávky a to je možnou překážkou motivace nalezení zaměstnání, zejména u občanů se základním vzděláním, osoby v této situaci označuje Keller jako *“pracující chudobu.”* Struktura zaměstnanosti se také mění vlivem přechodu z industriální do post industriální společnosti, mluvíme o tzv. deindustrializaci, která vede ke snižování pracovníků ve výrobní sféře a přesunu do jiných odvětví jako jsou informační technologie a služby. *Rozvoj služeb se pak stává vynucenou strategií v situaci, kdy průmysl rozvíjet nelze.* (Keller, 2010, s. 31, s. 146)

⁵⁸ Premiér představil plán posílení konkurenceschopnosti. Dostupné na WWW [on-line] <http://vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-predstavil-plan-posileni-konkurenceschopnosti-cr-86002/> [cit. 2012-04-11]

8. Změny a úsporná opatření v resortu zaměstnanosti, které byly učiněny v letech 2008 – 2012

Dluhová krize v Evropě vede k přehodnocení politiky zaměstnanosti. V evropských zemích vlády zejména kvůli špatnému vývoji ekonomiky a snižování rozpočtů jsou nuceny dělat úsporná opatření. Podle Stephana Kaufmanna evropské vlády postupně omezují práva zaměstnanců, ať už se jedná o uvolňování pravidel pro ochranu zaměstnanců před výpovědí nebo snižování mezd. Je zřejmé, že reformy pracovního trhu, ale nejsou žádnými krátkodobými opatřeními, ale jsou trvalého rázu, státy na sebe totiž prostřednictvím snižování nákladů navzájem vyvíjí tlak. I země s nízkými mzdami jako Česká republika nebo Chorvatsko musejí v zájmu vyšší konkurenceschopnosti podporovat flexibilitu pracovních trhů.⁵⁹

Stagnace ekonomiky neumožňuje i přes úsporná opatření a narůstající počet osob v důchodovém věku výraznější snížení rozpočtu MPSV, přitom téměř 40 % výdajů státního rozpočtu tvoří jen výdaje na důchody. Kvůli propadu příjmů, ale i pod vlivem neoliberální politiky vlády, jsou od roku 2008 prováděny redukce výdajů a restrikce v rozpočtech jednotlivých kapitol ministerstva. Většina výdajů MPSV je tzv. mandatorních, jejichž snížení je možné jen změnou zákona. Celkové výdaje resortu MPSV překračují 500 mld.

Tabulka č. 15: Výdaje na sociální dávky a dávky ČSSZ v letech 2007 – 2010

Rozpočet MPSV v letech 2007 – 2010, výdaje na sociální dávky	
2007	403 mld.
2008	439 mld.
2009	438 mld.
2010	440,1 mld.

Zdroj: Výroční zprávy MPSV. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/4278> [cit. 2012-03-13]

Dílčím cílem č. 4) je provést *výčet úsporných opatření a legislativních změn v letech 2008-2011 v resortu zaměstnanosti*, která byla přijata zejména z důvodu

⁵⁹KAUFMANN, Stephan. *Krize: zlatá příležitost pro zaměstnavatele*. presseurop.eu. Dostupné na WWW [on-line] <http://presseurop.eu/cs/content/article/1679371-krize-zlata-prilezitost-pro-zamestnavatele> [cit. 2012-04-07]

ozdravení veřejných rozpočtů a zpřísnění kritérií pro pobírání sociálních dávek v nezaměstnanosti. Legislativních změn v celém resortu MPSV byla přijata celá řada a jsou uvedena v příloze č. 2).

Přehled úsporných opatření v resortu zaměstnanosti v letech 2008 – 2012:

Od 1. 1. 2008 nastala účinnost zákona č. 26/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů. Touto reformou bylo změněno 46 zákonů a jeden zrušen.

- Při výpovědi ze zaměstnání pro hrubé porušení pracovní kázně (absence, alkohol na pracovišti, napadání nadřízených) dochází ke ztrátě nároku na sociální dávky i podporu v nezaměstnanosti.⁶⁰

Od 1. 1. 2009 se zpřísnily podmínky pro pobírání podpory v nezaměstnanosti, např. délka podpory byla zkrácena na 5 kalendářních měsíců. Je to v porovnání s jinými zeměmi EU opravdu krátké období. Jednu z nejdelších lhůt pro maximální délku pobírání podpory má stanoven např. Island (60 měsíců), Dánsko (48 měsíců), ale i Polsko má maximální nárok stanoven na 18 měsíců a Německo 1 rok.⁶¹

Tabulka č. 16: Podpora v nezaměstnanosti 2008 - 2009

Výše podpory v roce 2008	Výše podpory od 1. 1. 2009
První 3 měsíce 50 % průměrného čistého výdělku	První 2 měsíce 65 % průměrného čistého výdělku
Po zbytek podpůrní doby 45 % průměrného čistého výdělku.	3-4 měsíc 50 % průměrného čistého výdělku
	5 měsíc 45% průměrného čistého výdělku
Strop pro výplatu podpory byl 12.250 Kč	Strop pro výplatu podpory byl 13.307 Kč
Délka podpory v roce 2008	Délka podpory od 1. 1. 2009
Do 50 let 6 měsíců	Do 50 let 5 měsíců
Od 50 do 55 let 9 měsíců	Od 50 do 55 let 8 měsíců
Nad 55 let věku 12 měsíců	Nad 55 let věku 11 měsíců

Zdroj: § 43 zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.

Nárok na podporu je žadateli přiznán, když bylo zaměstnání vykonáváno alespoň 12 měsíců v posledních 3 letech před zařazením uchazeče o zaměstnání do evidence uchazečů o zaměstnání. Podpora v nezaměstnanosti nebude přiznána uchazeči o zaměstnání, který v posledních šesti měsících před zařazením do evidence ÚP bez vážných důvodů,

⁶⁰ MPSV. *Průvodce změnami sociálního systému od 1. ledna 2008*. 14. 7. 2007

⁶¹ *Benefits and Wages: Tax-Benefit calculator - OECD*. Dostupné na WWW [on-line] <oecd.org/.../0,3746,en_2649_33933_3971> [cit. 2012-04-12]

tj. nejméně dvakrát, sám ukončil vhodné zaměstnání. Jednalo se o opatření, které mělo zabránit účelovým nástupům do zprostředkovaného zaměstnání a jejich opakovanému ukončení bez vážných důvodů. Zvýšily se pokuty za umožnění výkonu nelegální práce z 2 miliónů na 5 miliónů.⁶²

- Z důvodů nepříznivého dopadu krize na zaměstnavatele, kteří jsou plátcí pojistného na sociální zabezpečení, byla zákonem č. 221/2009 Sb. umožněna mimořádná sleva na pojistném od 08/2009 do 12/2009.⁶³

- V září 2009 Poslanecká sněmovna přehlasovala prezidentské veto a schválila tak novelu zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., tzv. návrh zákona o podpoře hospodářského růstu a sociální stability, která měla vstoupit přechodně od 1. 11. 2009 do 31. 12. 2010 prodloužit podpůrnou dobu a zvýšit procentní sazbu podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci. Zákon o podpoře hospodářského růstu a sociální stability byl navržen z důvodu rostoucí nezaměstnanosti a tíživým sociálním důsledkům finanční krize, tato novela byla však zrušena dříve, než vstoupila v platnost.

Od 1. 1. 2010 nastala účinnost zákona č. 362/2009, tzv. „úsporného balíčku“ zákona o podpoře hospodářského růstu a sociální stability, který se významně dotkl také resortu práce a sociálních věcí. Opatření měly zvýšit příjmy státního rozpočtu o 31 mld. Kč a výdaje sociálního systému snížit o cca 8,1 mld.

- Sazba pojistného 25 % zaměstnavateli na sociální zabezpečení a politiku zaměstnanosti byla zachována (měla být snížena na 24,1 %).
- Zaměstnavatelé si stejně jako v roce 2009 mohli odečítat od pojistného polovinu náhrady mzdy za všechny zaměstnance.⁶⁴

Od 1. 1. 2011 je podpora v nezaměstnanosti vyplácena až po uplynutí doby, kdy bylo vypláceno odstupné nebo odchodné. Již nelze pobírat podporu v nezaměstnanosti a vykonávat zaměstnání, s maximálním hrubým výdělkem do 4.000 Kč na dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce (zrušení institutu nekolidujícího zaměstnání). Zákoník práce nově ukládá uzavírat dohodu o provedení práce v písemné podobě. Při skončení pracovního poměru na vlastní žádost a odchodu na úřad práce,

⁶² MPSV. *Průvodce sociálním systémem v roce 2009*.

⁶³ Zákon č. 221/2009 Sb. Dostupné na WWW [on-line]

<http://sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb09221&cd=76&typ=r> [cit. 2011-12-01]

⁶⁴ MPSV. *Slevy na pojistném*. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/7423> [cit. 2011-12-01]

je omezeno pobírání podpory na 45 % průměrného výdělku. Pokud se evidování uchazeči o zaměstnání rozhodnou podnikat, dostanou příspěvek až po dobu pěti měsíců.

- Sazba pojistného na sociální zabezpečení a politiku zaměstnanosti 25 % pro zaměstnavatele byla zachována (měla být snížena na 24,1 %). Zaměstnavatelé si již nemohou od pojistného na nemocenské pojištění odečítat polovinu náhrady mzdy za všechny zaměstnance. Toto opatření bylo zachováno jen pro zaměstnavatele, kteří zaměstnávají do 25 zaměstnanců a kteří se přihlásili ke zvýšené sazbě pojistného 3,3 % (běžná sazba pojistného je 2,3 %) ⁶⁵
- Od 1. 4. 2011 nabyt účinnosti zákon č. 73/2011 Sb., který změnil organizační strukturu a kompetence úřadů práce. Zákonem byl zřízen Úřad práce České republiky, který je správním úřadem s celostátní působností, dále krajské pobočky a kontaktní pracoviště jsou na 226 místech ČR. Úřad práce plní úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti a státní sociální podpory. ⁶⁶

Od 1. 1. 2012 Zákonem 364/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními MPSV byla do zákonu o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. vloženo ust. § 7a odst. 1 - 2, kterým byla zavedena docházka nezaměstnaných na kontaktní místa veřejné správy na pracoviště Czech POINT. Bylo zavedeno jednotné výplatní místo pro dávky sociální ochrany na úřadech práce. Pod úřady práce byly přesunuty dávky pro zdravotně postižené, příspěvek na živobytí, příspěvek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc i příspěvky na péči. Při částečné úhradě nákladů na rekvalifikaci je možné, aby si uchazeč sám vybral poskytovatele. Systém veřejné služby byl převeden z obcí na úřady práce a nově je určen také pro uchazeče o zaměstnání (dosud jen pro osoby v hmotné nouzi). ⁶⁷

- Změny v zákoníku práce přijaté v souvislosti se zákonem č. 365/2011 Sb. přinesly možnost zapůjčení zaměstnanců mezi firmami tzv. dočasné přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli. Záměrem je umožnit krizovém období ekonomiky efektivní využití pracovní síly.

⁶⁵ MPSV. *Změny 2011*. Dostupné na WWW [on-line] <http://<mpsv.cz/cs/10095>> [cit. 2012-03-17]

⁶⁶ MPSV. *Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů*. Dostupné na WWW [on-line] <http://<portal.mpsv.cz/upcr/oup/sb0029-2011-73-2011.pdf>> [cit. 2012-04-06]

⁶⁷ MPSV. *Zákon č. 364/2011 Sb.* Dostupné na WWW [on-line] http://<mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_364_2011.pdf> [cit. 2012-03-17]

- Zaměstnavatelé již nemusí vykazovat u konta pracovní doby každý týden rozdíl mezi stanovenou a odpracovanou dobou. Pracovní směna nesmí přesáhnout 12 hod. bez ohledu na typ rozvržení směny. Výše odstupného je rozlišena podle délky trvání pracovního poměru - při odpracování více než dvou let, vzniká nárok na nejméně na trojnásobek průměrných výdělků, 1-2 roky setrvání v pracovním poměru zakládá nárok na dvojnásobek, méně než 1 rok na jeden průměrný měsíční výdělek.⁶⁸
- Zákon o zaměstnanosti byl v § 44 b doplněn o možnost úřadu práce uhradit kompenzaci nevyplaceného odstupného ve výši 65 % a následně ho vymáhat na zaměstnavateli⁶⁹.
- Z dohody o provedení práce, u které byl překročen výdělek 10.001 Kč, vzniká účast na pojištění a povinnost odvádět pojistné na sociální zabezpečení, zaměstnavatel musí po ukončení dohody o provedení práce vystavit zápočtový list.

„Úsporná opatření jsou nezbytná. Ukazuje se ale, že bude také nutné stimulovat nastartování ekonomického růstu. Bez firem v zisku se sníží výběr daní a to by mohlo mít fatální dopad zejména na hospodaření měst a obcí,“ upozorňoval již v roce 2009 prezident Hospodářské komory České republiky Petr Kužel⁷⁰ a jeho slova jsou platná i pro rok 2012, kdy dochází ke značnému krácení veřejných rozpočtů.

⁶⁸ MPSV. Zákon č. 365/2011 Sb. Dostupné na WWW [on-line]
http://mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_365_2011.pdf [cit. 2012-03-17]

⁶⁹ MPSV. Zákon č. 364/2011 Sb. Dostupné na WWW [on-line]
http://mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_364_2011.pdf [cit. 2012-03-17]

⁷⁰ Hospodářská komora ČR. Po úsporných balíčcích je třeba jednat o úsporných opatřeních. Dostupné na WWW [on-line] <http://komora.cz/hlavni-zpravy/hospodarska-komora-po-uspornych-baliccich-je-potreba-jednat-take-o-stimulacnich-opatrenich.aspx> [cit. 2012-02-22]

9. Vliv finanční krize na zaměstnanost

V předchozí kapitole byl popsán postoj MPSV, vlády a Poslanecké sněmovny na zaměstnanost v ČR, který se promítá do přípravy, prosazení a schválení řady úsporných opatření. Dílčím cílem č. V. diplomové práce **je zjištění postojů k finanční krizi u zaměstnanců, zaměstnavatelů**. V této části se proto budu zabývat tím, jak finanční krize ovlivnila postoje těchto vybraných aktérů. Důležité je jak aktéři problém formují a řeší. V kapitole 13.1 jsou tabulce č. 22 uvedeny v seznamu názory dotazovaných.

Analýza postojů jednotlivých aktérů v souvislosti s finanční krizí

V diplomové práci budu využívat části analýzy aktérů podle A. Veselého a M. Nekoly, která se zabývá posouzením postoje aktérů k dané politice. „Analýzu aktérů lze využít při zjišťování pozice a stanoviska aktérů k určitému problému a k sobě navzájem.“ (Veselý, Nekola, 2007, s. 226)

9.1. Dopady finanční krize z hlediska zaměstnaných občanů

Finanční krize je pro zaměstnance mimořádnou situací, má svoje specifické stránky a také negativní důsledky. Krize přináší např. značný tlak na stagnování či snižování mezd a zaměstnaneckých výhod, v ČR došlo od 1. 1. 2011 mj. k 10 % snížení mezd u státních zaměstnanců.

Nedostatečný příjem a chudoba podle zprávy Evropské komise „O sociální ochraně a sociálním začleňování z roku 2009“ ohrožuje přibližně 16 % populace EU (79 miliónů lidí). V ČR je tento podíl 10 %, ale např. v Lotyšsku 21 % lidí. Dalším zajímavým údajem je také chudoba zaměstnaných osob, která souvisí s nízkými příjmy a problémy zaměstnavatele – je to 7 % lidí, kteří pracují a přesto se nacházejí pod hranicí chudoby. Členské státy rovněž hlásí zvýšenou míru předlužení a rychle se zvyšující počet osob neschopných splácet hypotéku nebo kterým je zabavován majetek.⁷¹ Zadlužení domácností nebezpečně vzrostlo také v ČR, protože od roku 2000 se zadluženost domácností zvýšila osminásobně. Koncem roku 2009 činila zadluženost domácností dle ČSÚ téměř bilión korun (973,5 mld. Kč)⁷². Podle výsledků šetření SILC, VÚSPV již v roce 2008 avizovalo finanční problémy v několika oblastech přes 40 % obyvatel. (Kofroň, Sirovátka, Hora, 2008) Výrazným problémem ČR je nízká úroveň mezd, proto jsou zranitelní občané, kteří

⁷¹ Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začleňování, shrnutí, 2009, s. 8-10, 14 Dostupné na ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3754&langId=cs.pdf [cit. 2011-09-22]

⁷² DUBSKÁ, Drahomíra. České domácnosti dluží bilión. Dostupné na WWW [on-line] <czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc> [cit. 2011-09-22]

nemají dostatek peněz v okamžiku, kdy nastane krizová situace, jako např. propouštění, ale také nemoc. Zadlužení obyvatel souvisí s poklesem mezd, protože občané chtějí podpořit svoji koupěschopnost úvěry, ale bankovní instituce přístup k úvěrům omezily, zvyšuje se proto podíl kreditních karet a nebankovních úvěrů na vysoký úrok. Dotazovaná č. 16 k problematice kreditních karet poznamenala *„kreditním kartám jsem dost podlehla, pořád mi v roce 2011 nabízeli kreditní karty, tak jsem si řekla, že odstupné je na cestě a bohužel dvě kreditní karty si otevřela. Ted' sice práci mám, ale vůbec nesplácím. Je to proto, že sice na karty začátkem měsíce vložím 4.000 Kč, ale 2.000 Kč jde na úroky a 2.000 během měsíce vyberu, protože bychom nevyšli. Syn studuje a mně se žádný přívýdělek sehnat nedaří a odstupné stále nemám vyplacené.“*

Podle Sirovátky a Mareše (2004, s. 649) má více než třetina příjmově znevýhodněných osob zaměstnání jen dočasné nebo bez pracovní smlouvy. Znevýhodnění se projevuje dost silně např. v nízké „kvalitě“ zaměstnání, protože větší část příjmově znevýhodněných není spokojena s jistotou současného nebo minulého zaměstnání, asi polovina je nespokojena s možnostmi postupu, možnostmi vzdělání, namáhavostí práce a nároky na dojíždění.

Zaměstnání na dobu neurčitou mělo hned po přijetí do nového zaměstnání sjednáno jen 6 z 36 dotazovaných.

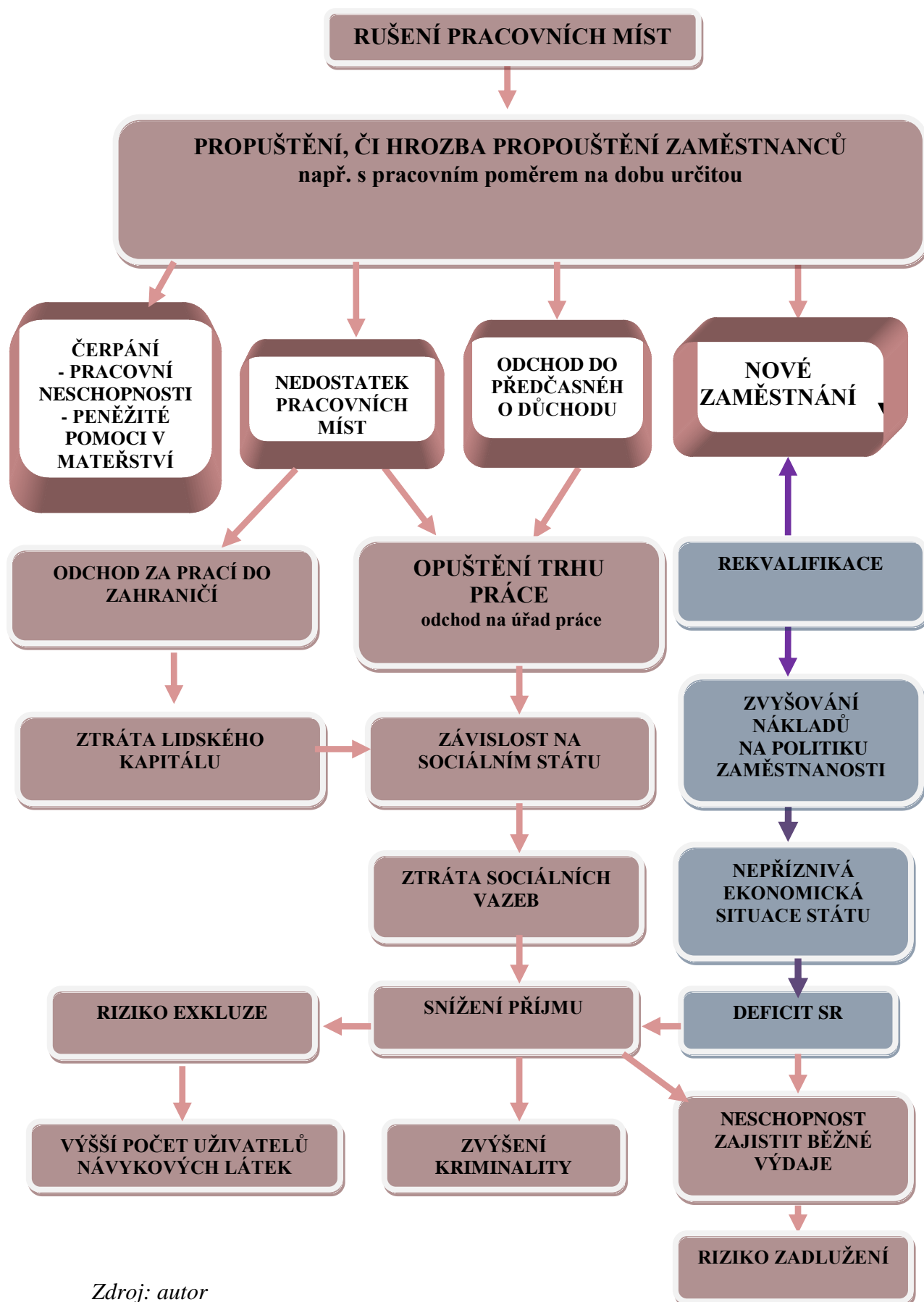
Nejzranitelnějšími jsou Ti občané, kteří jsou nějak znevýhodněni na trhu práce, např. chronicky nemocní či osoby se zdravotním hendikepem, což se projevuje nízkými příjmy, častým střídáním zaměstnání a následně nízkou výší nemocenského. To vše je také způsobeno napětím trhu práce vyvolaném finanční krizí.

Nově se užívá termín „**presenteism**“ – setrvání v zaměstnání i ve špatném zdravotním stavu, kdy může ohrozit okolí nákazou, rekonvalescence trvá déle. Zprvu banální onemocnění se při přecházení může vyvinout i ve vážnou diagnózu. Onemocnění zaměstnance je pro zaměstnavatele poměrně zatěžujícím momentem, protože musí vyplácet zaměstnanci prvních 21 dnů tzv. karenční dobu⁷³, dále musí rozdělit a uhradit práci dalším zaměstnancům nebo sehnat náhradu za práce neschopné.

Proto na můj dotaz jak to ve firmě vypadá, když někdo onemocní, dotazovaný č. 10 uvedl, že se setkal s postojem zaměstnavatele, který prohlásil, že *„nemocný zaměstnanec je pro firmu drahý zaměstnanec“* a působí na zaměstnance, aby i po propuknutí nemoci zůstal v zaměstnání co nejdéle.

⁷³ karenční doba či lhůta činí 21 dnů od počátku pracovní neschopnosti a je proplácena zaměstnavatelem za pracovní dny

Schéma č. 1: Analytický rámec

Zdroj: autor

9.2. Dopady finanční krize z hlediska zaměstnavatelů

Ekonomické aktivity často také závisí na rozhodnutí vlády a právním rámci daného státu. Základním zásadou v podnikání je snaha o zhodnocení kapitálu, proto mají zaměstnavatelé zakotvené již ve své podstatě aktivní řešení dopadů finanční krize. Mají snahu, aby je finanční krize negativně neovlivnila, protože jinak zasáhne je samotné, jejich zaměstnance, ale i dodavatele a odběratele. Zaměstnavatel musí čelit riziku a hledat rezervy. V řešení složitých situací jim může dopomoci členství v zaměstnaneckém svazu (např. Český svaz zaměstnavatelů v energetice, Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu, Svaz dopravy, Svaz drobných, malých a středních zaměstnavatelů ve stavebnictví atd.)

Jak se chovají podniky v době krize, můžeme podle E. Kislingerové (2010 s. 152-156) rozčlenit do tří fází:

1. *Situace se zhoršuje, ale nikoli tak, že by to mohlo náhle ohrozit ziskovost firmy, a již vůbec ne reálnou existenci firmy. Naše společnost bude zasažena potížemi, je však dostatečně připravena na to, aby se s nimi vyrovnala.*

Často je v této fázi situace podceňována, dopady krize jsou hodnoceny mírně. Manažerské selhání může znamenat, že nejsou včas aktivovány nutné zdroje, dále se firma spoléhá na cizí zdroje (v ČR zejména banky) a předpokládá pokračování stávajících vztahů. Jsou rušeny první objednávky, objevují se případy platební neschopnosti. Podnik by již v této fázi měl pracovat na možných variantách budoucnosti (krizových scénářích firmy), protože v následujícím období již nebude dostatečný časový prostor a reakce by mohly být spíše intuitivní a nepřipravené.

2. *Situace je vážná a podnik je ohrožen v rovině svých výnosů a ziskovosti, nikoliv v rovině existence. Podnik má dostatečnou schopnost vyrovnat se s novou realitou a to po přijetí několika opatření.*

V této fázi je management ještě optimistický, povětšinou přesvědčen, že nebude muset udělat drastická opatření.

3. *Situace je kritická, ohrožení existence, dramatický pokles zakázek.*

Vedení firmy mnohdy nevystupuje jednotně, tím zvyšuje chaotičnost postupu ve snaze zvládnout krizi. To má silný dopad na loajalitu zaměstnanců. Věrnost a ochota udělat pro společnost více nad rámec než je běžné, může pomoci firmě zmírnit dopady krize, ale v této fázi dramatického snížení počtu zakázek a nulového cash flow, je těžké takový vztah

budovat, protože vedení společnosti nevytváří pro zaměstnance dostatečně spolehlivé zázemí.

Hlubšími existenčními problémy procházelo v březnu 2009 nebo je předpokládalo 35 – 45 % domácích firem, v červenci to pak bylo více než 60 %, přičemž většina z nich nepovažovala své potíže za jednoduše zvládnutelné. (Kislingerová, 2010 s. 171)

Na můj dotaz ***jaký postoj zaujala firma v průběhu finanční krize***, mi představitelé managementu tří firem, které pracují v textilní výrobě v Prostějově, odpověděli:

1) *Šijeme výhradně pro Německo, máme jen 10 – 15 stabilních zaměstnanců a na konkrétní zakázky, které obvykle netrvají déle než tři měsíce, si nabíráme nové zaměstnance.*

2) *Museli jsme úplně přeorientovat výrobu. Teď se specializujeme na technické tkaniny, šijeme např. filtry, kožené oděvy už jen málo. Vydali jsme se cestou racionalizace a optimalizace, proto jsme kvůli krizi propustili téměř třetinu zaměstnanců.*

3) *Ptáte se mě opravdu, jaký naše firma ke krizi zaujala postoj? No zatnul jsem zuby a řekl jsem si, že za každou cenu vydržíme, ještě alespoň těch pár let než půjdu do důchodu. Výdělek není to, co býval, sotva se držíme. Na poslední sérii jsme i něco prodělali, ale zavírat nebudeme.*

Zaměstnavatelé chtějí udržet hladký chod podniku, stávající výroby, případně zvyšovat odbyt. Dopady krize na zaměstnavatele z důvodu klesající poptávky po jejich službách a výrobcích, však přinášejí negativní důsledky také pro zaměstnance těchto společností.

V krizi se často mění podniková kultura, podnikové klima, způsob komunikace mezi pracovníky, podnikem a zákazníky, ztrácí se kreativita pracovníků, ochota k výkonnosti

a angažovanosti, loajalita. V důsledku krize se zvyšuje nepořádek na pracovišti, zpomaluje se rozhodování, plnění úkolů, vzniká a projevuje se celá řada negativních jevů. V akutní fázi krize chybějí podniku finanční zdroje potřebné pro obrat situace. (Zuzák, Königová, 2009, s. 78)

Důležité je zachování životaschopnosti podniku. *Životaschopnost je stav, kdy je firma připravena přestát úspěšně krizové období bez cizí pomoci.* (Hučka, Kislingerová Malý, 2011, s. 187)

Přestát krizi proto může výrazně napomoci snižování nákladů, dostatek kapitálu a nepodceňování krizového stavu. Ke zlepšení situace ve firmě může přispět otevřeně a důvěryhodné chování managementu. Zaměstnavatelé v takovém složitém období

přistupují nejdříve k „nařízené dovolené“, poté ke krácení směn např. z osmi hodinových směn na šesti hodinové, ale mohou uložit zaměstnancům neplacené volno nebo zkrátit pracovní týden na čtyři nebo tři pracovní dny v týdnu. Dále se v situaci finanční krize redukuje příplatky, odměny a nakonec vede k plošnému snížení platu jeho zaměstnanců. Krize vede k napětí a obavám mezi zaměstnanci, a to vše nepřispívá k atmosféře na pracovišti, protože dalším možným opatřením je snižování počtu zaměstnanců. Management, který přistoupí k propouštění zaměstnanců, nejdříve rozhodne o neprodloužení pracovních smluv u těch, kteří měli pracovní poměr na dobu určitou. Často se tyto krátkodobé smlouvy týkají mladých pracovníků, kteří ještě neměli možnost získat pracovní zkušenosti. Dále z firem odchází zaměstnanci, u kterých vznikl nárok na předčasný důchod a při nezlepšení situace vede krize zaměstnavatele k propouštění zaměstnanců, kteří se jeví jako nadbytečná pracovní kapacita.

9.3. Způsoby řešení vážné finanční krize podniku

V této podkapitole jsou jen zmíněny základní postupy fungování podniku při řešení vážné finanční krize, která může nastat za působení vnějších ekonomických podmínek, ale dopomoci k ní můžou také chyby managementu. Krize podniku je podle Evy Kislingerové (*Manažerské finance*, 2010, s. 599) taková situace v životním cyklu podniku, „*kdy dochází ať už z externích nebo interních důvodů k významnému poklesu klíčových výkonnostních ukazatelů (např. poklesu tržeb, likvidity, ziskovosti a hodnoty firmy), jehož neřešení může ohrozit další existenci tohoto podniku*“.

Krize vážně ohrozila platební morálku českých firem, důkazem je vývoj počtu podniků v konkurzu, který se od roku 2008 do roku 2011 šestkrát zvýšil.⁷⁴ V níže uvedeném textu jsou uvedeny možnosti, jak se s důsledky finanční krize vyrovnat.

Přestát úspěšné krizové období bez cizí pomoci je při konsolidaci podniku ještě možné. **Konsolidace podniku** je prováděna v situaci, kdy je znám zdroj problémů krize podniku (např. pokles zakázek), ale ještě nedošlo k jeho zásadnímu ohrožení bankrotem, přesto je nutné situaci analyzovat a řešit odstraněním překážek, aby byla zachována životaschopnost podniku (např. změnit výrobu nebo zrušit ztrátové provozy).

⁷⁴ Tabulka č. 10 – Vývoj počtu podniků v konkurzu

Fúze podniku znamená sloučení dvou nebo více podniků a přináší pro podnik, který se pro fúzi rozhodne velké změny. Běžná je např. výměna managementu, změna organizačních schémat, přesuny administrativy a také se často musí přistoupit k propuštění části zaměstnanců, což může napomoci dalšímu fungování podniku, který se nachází v krizi.

Sanace představuje „střední cestu při řešení krize“. Je to mezistupeň mezi konsolidací a likvidací. Jeho podstata je založena na vyhledávání ziskových a perspektivních částí a aktivit podniku při likvidaci toho co uvedená kritéria nesplňuje.

(Zuzák, Königová, 2009, s. 119)

Řízení platební schopnosti je jedním ze strategických úkolů finančního managementu. (Reznáková a kol., 2010, s. 27)

Dalším způsobem řešení je likvidace podniku. Při výrazném zhoršení ekonomické situace jako je vyhlášení insolvenčního řízení, je po rozhodnutí o úpadku další fungování organizace řešeno **konkurzem, reorganizací nebo oddlužením** subjektu. (Synek, Kislingerová, 2010, s. 123) Tyto možnosti upravuje zákon č. 182/2006 o úpadku a jeho řešení tzv. insolvenční zákon. V ČR podalo v roce 2009 celkem 5.255 firem návrh na vyhlášení insolvence.

Konkurz - na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají.⁷⁵

Reorganizace podniku, představuje postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. (Zuzák, Königová, 2009, s. 118)

⁷⁵ *Insolvenční zákon. Konkurz.* Dostupné na WWW [on-line] <http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html> [cit. 2012-03-30]

Oddlužení (tzv. osobní bankrot) je také jedním ze způsobů řešení úpadku, ale nebudu ho podrobněji popisovat, protože umožňuje řešit úpadek právnických i fyzických osob, ale v případě, že **nejde o podnikatele**.

9.4. Zaměstnanci a platební neschopnost zaměstnavatele.

S vážnou finanční krizí podniku, která byla nastíněna v předchozí podkapitole, souvisí platební neschopnost zaměstnavatele. Nevyplacení mzdy je důvodem k podání výpovědi.

Podle § 141 odst. 1) zákoníku práce přísluší zaměstnanci vyplacení mzdy nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, kdy byla práce vykonána. Jestliže zaměstnavatel mzdu nebo jen její část nevyplatí, může zaměstnanec podle § 56 písm. b) patnáct dnů po termínu splatnosti písemně podat výpověď.

Při okamžitém zrušení pracovního poměru zaměstnancem zůstává zachován nárok i na odstupné. (*Zákoník práce*, 2010, s. 126 a s. 248)

Nevyplacené mzdové nároky může zaměstnanec uplatnit nejpozději do pěti měsíců a patnácti kalendářních dnů následujících po dni, kdy úřad práce (po obdržení z MPSV) zveřejnil informace o zahájeném insolvenčním řízení zaměstnavatele na úřední desce. Pro uplatnění nároku je nutné podat písemnou žádost na úřad práce.

10. Nezaměstnanost

Cílem diplomové práce je zjištění dopadů dluhové krize na zaměstnance, ale při tomto zkoumání není možné pominout téma nezaměstnanosti. Nezaměstnanost se stala nedílnou součástí české reality, má rostoucí trend a také je spjata s nezanedbatelnými problémy jedince i celé společnosti. Podle Mareše (1994, s. 10) není nezaměstnanost považována za ekonomický, ale ani za sociální problém dokud se nestane masovou.

Působení finanční krize na trh práce je typické poklesem poptávky po práci, z důvodu snížení ekonomické aktivity - produkce i odbytu. V historii byl potvrzen vztah mezi snížením hospodářského růstu, omezování výroby a růstu nezaměstnaností v době krize. Masová nezaměstnanost se objevuje obvykle v ekonomické recesi.

Vysokou nezaměstnanost, ale i další závažné sociální a politické důsledky přinesla ve 30. letech dvacátého století do tehdejšího Československa Velká hospodářská krize. Zhroucení bankovního systému, omezení výroby, ale i masovou nezaměstnanost, působily traumatizující zkušenosti na celou společnost. Projevy krize si uvědomovali ještě v poválečném Československu, a proto bylo pro komunisty velmi úspěšným politikem prosazování plné zaměstnanosti.

Tabulka č. 17: Srovnání Velké hospodářské krize v Československu a finanční krize v ČR

1929 - 1932: krize československé ekonomiky	2007 – 2009: recese spojená mediální panikou
Pokles HDP o 20%	Pokles HDP o zhruba 2 % (odhad ke konci 1. čtvrtletí 2009)
Nezaměstnanost roste o desítkový řád	Nezaměstnanost mírně roste.
Série bankovních krachů (a poté sanací)	Zdravý bankovní sektor
Masová chudoba a hlad	64% mužů trpí nadváhou nebo obezitou
Žebračky	Meziroční pokles maloobchodu o 1,8 % (únor 2009)
Akcie klesají o 57%	Akcie klesají o více než 60%

Zdroj: KOHOUT, Pavel. Finance po krizi. Praha: Grada publishing a.s., 2010, s. 155 ISBN 978-80-247-3583-2

Současný vývoj ekonomiky, kdy probíhá recese, ale není podle Pavla Kohouta tak katastrofický jako při Velké hospodářské krizi počátkem 30. let.

Banky nekrachují po tisících, počet nezaměstnaných neroste po milionech, nevznikají nouzová sídliště chatrčí pro nezaměstnané. Ačkoli tato recese je poměrně

hluboká, stále nejde o hospodářskou krizi v pravém slova smyslu. Vidět to můžeme na následujícím srovnání Velké hospodářské krize z roku 1929 a finanční krizí, která začala v roce 2007. (Kohout, 2010, s. 155)

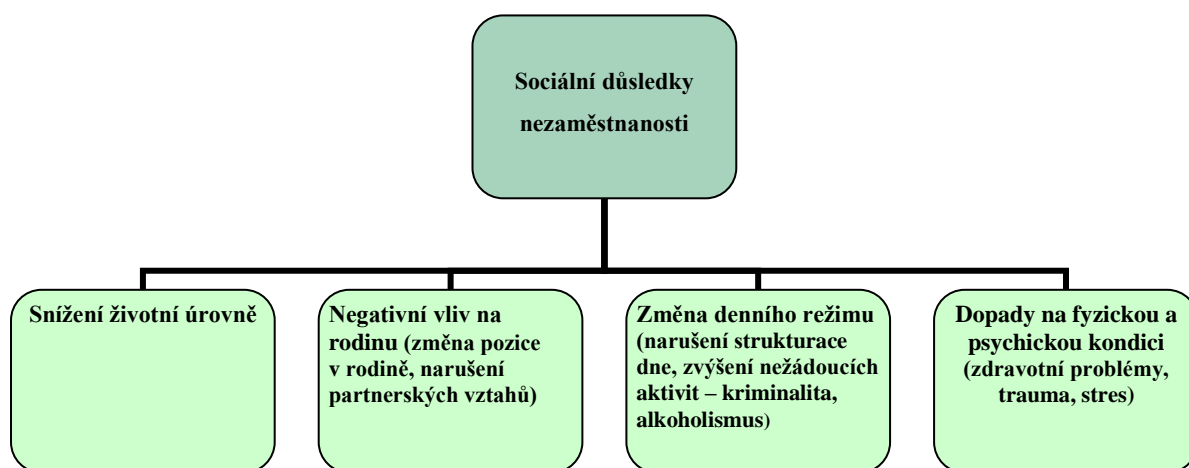
Nezaměstnanost v roce 1933 překročila 700.000 osob a prostřednictvím rodin se týkala přibližně tři miliónů obyvatel Československa, dávkami v nezaměstnanosti byla podporována pouhá čtvrtina. (Mareš, 1994, s. 37-38). Díky rozvinutému sociálnímu státu dnes nezaměstnanost neznámá přímé ohrožení existence. Lepší je také výchozí situace rodin, které jsou dnes většinou dvoupříjmové a vyšší životní standard umožňuje i nižší porodnost. Neúspěch na trhu práce je ale stále pro občany existenciálním problémem, proto jednou z funkcí státu je zajištění těch občanů, kteří ztratili možnost obživy.

Základní podmínkou pro registrované nezaměstnané občany je zajištění systémem pojištění v nezaměstnanosti a je obdobné ve všech zemích EU, jsou to uchazeči o zaměstnání, kteří práci aktivně hledají nebo čekají, až se budou moci do ní vrátit, vyvíjejí úsilí směřující k nalezení práce, jsou nezaměstnaní nedobrovolně a splňují podmínku doby pojištění.

Kdo podmínky pojištění nesplňuje, nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti. Např. ve Velké Británii **je až 45 % nezaměstnaných bez podpory**, ve Francii 20 % a v Německu 6 %, ztráta příjmu je zvláště obtížná pro rodiny nízkými příjmy, které nemají takovou možnost tvorby finanční rezervy.⁷⁶

Nezaměstnanost má důsledky ekonomické a sociální. Ekonomickým důsledkem je to, že dochází k mrhání lidského potenciálu, ztráty lze vyčíslit jako náklady stagnace. Sociální důsledky nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé, jsou na většinu nezaměstnaných značné a promítají se v různých úrovních. Snížení příjmu negativně ovlivňuje jedince i celou rodinu. Ztráta statusu se promítá do zhoršení zdravotního, ale hlavně psychického stavu a může vést až k patologickým jevům nebo k izolaci.

⁷⁶ *The financial and Economic Crisis: A Decent Work*. Dostupné na WWW [on-line] <http://ilo.org/public/english/bureau/inst/download/tackling.pdf> [cit. 2012-03-30]

Schéma č. 2: *Sociální důsledky nezaměstnanosti*

Zdroj: vlastní zpracování

Trendy, které prohlubují nezaměstnanost (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 34-35):

- **Úpadek průmyslové výroby** postihuje zejména země a regiony orientované na tradiční průmyslovou výrobu
- **Zavádění nových technologií** – člověk se stává přebytečným ve výrobě
- **Pokles podílu na světovém obchodu**
- **Růst nadnárodních společností**, je vážným rizikem, protože zvyšování konkurenceschopnosti je spojeno likvidací neefektivních výrobních kapacit a zvěšování mezery mezi jejich likvidací pracovních příležitostí a jejich vytvářením. K růstu nezaměstnanosti přispívá také odliv kapitálu ze zemí s drahou pracovní silou do zemí s pracovní silou levnější. (Konečný, 1999, s. 62)
- **Růst nových silných ekonomik a jejich vstup na světový trh** (Čína, Indie, Brazílie)
- **Nasycení domácího trhu zbožím dlouhodobé spotřeby**

Nezaměstnanost se řadí mezi ukazatele ekonomického vývoje a vysoká nezaměstnanost je průvodním jevem hospodářského poklesu. Nezaměstnanost vede ke ztrátě daňových příjmů fyzických osob a zvýšeného tlaku na vládní výdaje, protože narůstá počet příjemců sociálních dávek. Nezaměstnanost je složitým jevem a k jejímu řešení potřebujeme množství informací jako např. míru nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti je důležitým ukazatelem se sociálním a hospodářským rozměrem, kterou

získáme jako poměr registrovaných nezaměstnaných oproti ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Z ekonomického hlediska nezaměstnanost naznačuje dostupnou pracovní sílu a jejím přínosem je konkurence mezi žadateli o zaměstnání.

Rozlišujeme **obecnou míru nezaměstnanosti**, která je získána z výběrového šetření pracovních sil, které je prováděno Českým statistickým úřadem, podle mezinárodních definic a doporučení a **registrovanou míru nezaměstnanosti**, kde jsou za nezaměstnané považováni registrovaní neumístění uchazeči o zaměstnání.

Stanislav Beneš (1991, s. 13, 66) uvádí, že *celková nezaměstnanost ve vyspělých ekonomikách je zřídka postihne více jak 10 % práce schopného obyvatelstva. Jde přitom většinou o nezaměstnanost krátkodobou. Pětiprocentní nezaměstnanost je ještě považována za přijatelnou.* V tomto ohledu nastal ve vnímání zaměstnanosti posun, protože nezaměstnanost do 8 % je ještě považována za standardní, protože nezpomaluje ani nezrychluje inflaci.

Přirozená míra nezaměstnanosti je taková míra nezaměstnanosti, při níž jsou trhy práce v rovnováze a tlaky na hladiny cen a mezd jsou vyrovnané. Přirozená míra nezaměstnanosti je v čase neměnná a není žádnou optimální mírou. Nelze ji vypočítat *ex ante* jako normativní ukazatel, ale pouze *ex post* určit z historických empirických dat. Neoklasická ekonomie označuje jako přirozenou míru nezaměstnanosti takovou míru, která není důsledkem nedostatečné poptávky po práci, ale dána nedokonalostí trhu práce (nízká informovanost, mobilita)

Dosáhnout nízké nezaměstnanosti je cílem hospodářské politiky státu, ale neexistuje jednoduchý recept jakého dosáhnout. Milan Žák (2006, s. 29) hovoří o tzv. magickém čtyřúhelníku hospodářsko – politických cílů, který zahrnuje **ekonomický růst, nízkou a stabilní inflaci, nízkou nezaměstnanost a vnější rovnováhu** a o tom, že se běžně stává, že dosažení jednoho cíle vede ke ztrátě cíle jiného.

Celková nezaměstnanost je složena z různých specifických částí, které se od sebe liší zejména důvodem, který jedince přivedl mezi nezaměstnané. Nezaměstnanost podle příčin vzniku označujeme jako frikční, strukturální a cyklickou. **Frikční** nezaměstnanost je způsobena tím, že lidé z různých osobních důvodů odcházejí z jednoho zaměstnání a hledají si nové. Souvislost **cyklické** a **strukturální** nezaměstnanosti je zřejmá - jakmile dojde klesnutí poptávky v určitém odvětví z důvodu recese ekonomiky, vyvolá to propouštění v tomto odvětví, pak tuto nezaměstnanost můžeme označit jako cyklickou. Ale v okamžiku, kdy zanikne v jednom regionu celé odvětví, nazýváme tuto nezaměstnanost strukturální. (Mazouch, Fischer, 2011 s. 49-50)

Existuje také **skrytá nezaměstnanost**, to jsou fakticky nezaměstnané osoby, které nejsou evidovány na úřadu práce, ale nabídku práce by přijali a **nepravá zaměstnanost**, která zahrnuje registrované uchazeče na úřadě práce, kteří pracují v tzv. šedé ekonomice a osoby, které nechtějí pracovat, ve skutečnosti práci odmítají, ale mají zájem na vyčerpání dávek v nezaměstnanosti. (Mareš, 1994, s. 20-21)

Řešením nezaměstnanosti je dostatečná poptávka po pracovních silách. Podniky rozjíždí nové projekty, přijímají zakázky a hledají pracovní síly v okamžiku, kdy jsou na trhu žádané nedostatkové služby nebo zboží a koupěschopné obyvatelstvo má o ně zájem. Většina nástrojů zaměřená na boj s nezaměstnaností je vytvářena a financována na národní úrovni. Velmi důležitým faktorem pro zmírňování dopadů finanční krize, je podpora růstu a počtu pracovních míst. K tomu je možné využívat prostředků z Evropského sociálního fondu, který umožňuje podporu nových pracovních míst, a tedy opětovný nástup do práce. Je třeba, aby ČR pružně uměla čerpat a využívat tyto prostředky.

Následující kapitola je věnována deskripci trhu práce v okrese Prostějov, která byla zařazena z důvodu rozšíření informací o situaci v oblasti zaměstnanosti na okrese, protože případová práce v empirické části je věnována Oděvnímu podniku, a.s. Prostějov.

11. Deskripce trhu práce v okrese Prostějov

Geografické podmínky okresu Prostějov

Okres Prostějov se nachází ve střední Moravě v Olomouckém kraji. Rozprostírá se na jihozápadě Olomouckého kraje a jeho rozloha je 770 km².

Obyvatelstvo

Počet obyvatel okresu je 110.159. Počet obcí je 97, čtyři mají statut městyse (Brodek u Prostějova, Drahany, Nezamyslice, Protivanov) z toho pět má statut města (Konice, Kostelec na Hané, Němčice na Hanou, Plumlov, Prostějov)

Tabulka č. 18: Počet obyvatel města Prostějova k 31. 12. 2010

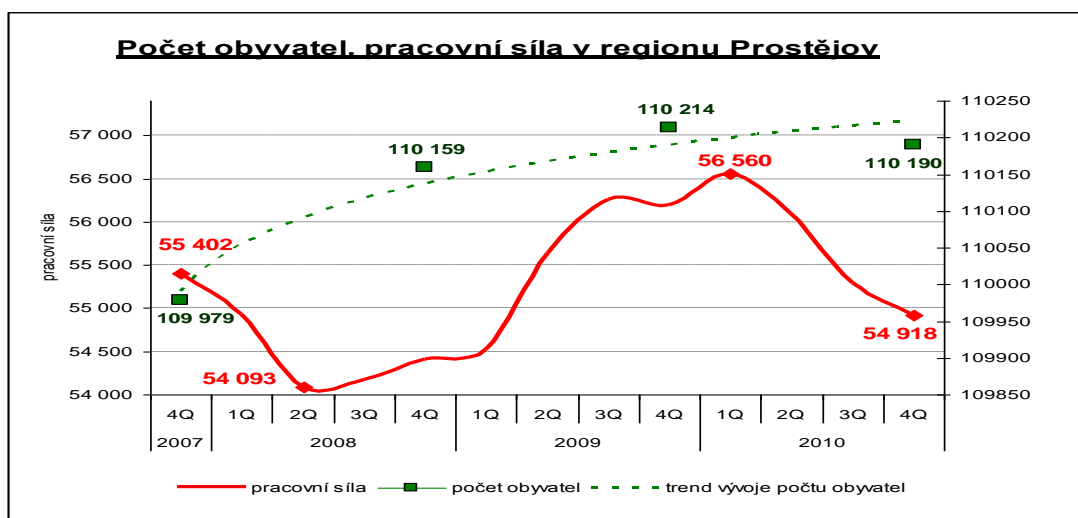
Počet obyvatel města Prostějova k 31. 12. 2010						
	Počet bydlících obyvatel k 31. 12. 2010	Počet obyvatel ve věku				Střední stav obyvatel k 1. 7. 2010
		0-14 let	15-59 let	60-64 let	65 a více let	
Celkem	45 116	6 135	28 092	3 124	7 765	45 134
Muži	21 271	3 084	14 346	1 372	3 069	21 309
Ženy	23 845	3 051	13 746	1 752	4 696	23 825

Zdroj: Průmysl. Dostupné na WWW [on-line] http://mestopv.cz/cz/turista/o_meste/prumysl/ [cit. 2012-03-20]

Prostějovsko má průmyslově - zemědělský charakter. I přes celosvětovou hospodářskou krizi započatou na konci roku 2008, která se promítla i do prostějovského regionu, patří stále mezi nejvýznamnější průmyslová odvětví oděvní a textilní výroba, stavebnictví, strojírenství, hutnictví a zpracování kovů. Mezi plodiny, které se zde pěstují, patří zejména cukrová řepa, brambory a sladovnický ječmen. Z hlediska zaměstnanosti nehraje zemědělství významnou úlohu.

Centrem trhu práce je město Prostějov, kde žije přes 40 % všeho obyvatelstva a je zde vytvářena převážná část pracovních míst. Trh práce je poměrně uzavřený, migrace pracovních sil směřuje především k Olomouci, Vyškovu, Přerovu a Blansku.⁷⁷

Graf č. 12: Počet obyvatel, pracovní síla v regionu Prostějov

Zdroj: Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostejov/statistiky_up/rocní_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit. 2012-03-31]

Prostějovský okres je charakteristický vysokým počtem občanů na jedno pracovní místo, v této statistice se Prostějov nachází na čtvrtém místě v ČR. K 29. únoru 2012 bylo 44,1 uchazečů na jedno volné pracovní místo. Na prvním místě je Třebíč (70,4).⁷⁸

Tabulka č. 19: Nezaměstnanost v okrese Prostějov

Okres	Dosažitelní uchazeči celkem	Pracovní síla celkem	Míra nezaměstnanosti	Volná místa	Počet uchazečů na jedno pracovní místo	muži	ženy	Absolventi a mladiství
Prostějov 12/2007	2 330	55 402	4,2 %	960	2,7	933	1 397	130
Prostějov 12/2008	2 549	54 411	4,7%	260	10,7	1 054	1 495	155
Prostějov 12/2009	5 547	56 197	9,9%	67	87,9	2 703	2 844	376
Prostějov 12/2010	6 081	54 918	11,1%	89	72,8	2 818	3 263	444
Prostějov 12/2011	5 416	55 219	9,8%	162	36,1	2 502	2 914	405

Zdroj: Vlastní zpracování - výběr dat ze statistiky nezaměstnanosti MPSV. Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes> [cit. 2012-03-20]

⁷⁷ MPSV Zpráva o situaci na trhu práce 2008. s. 4 Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostejov/statistiky_up/rocní_a_pololetní_zpravy/pvokres1208_i.pdf [cit. 2011-03-13]

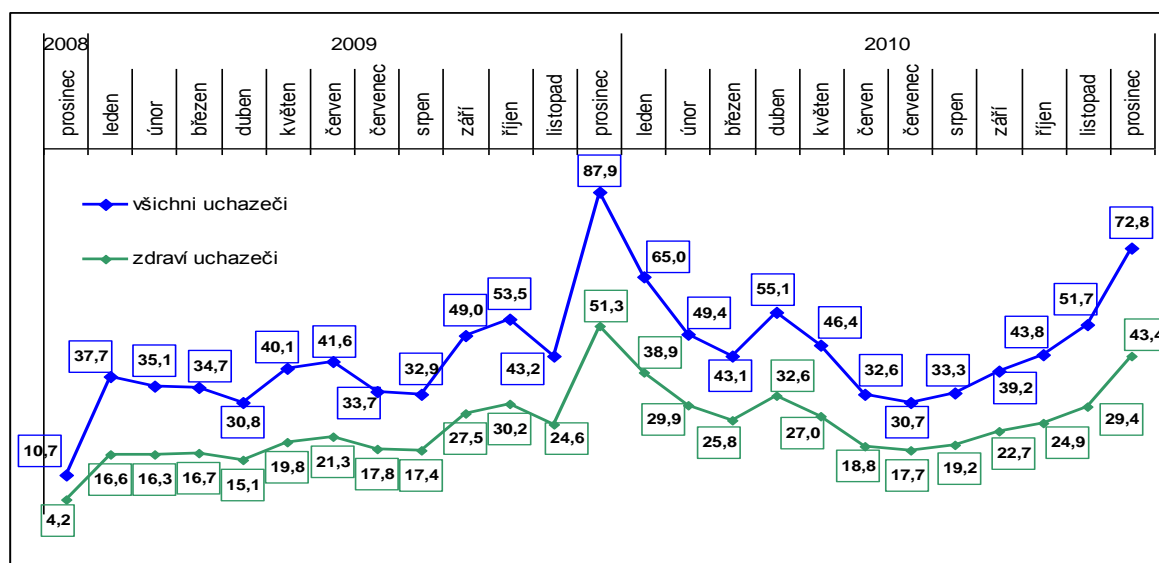
⁷⁸ MPSV Nezaměstnanost v ČR vzrostla v únoru 2012 na 9,2 %. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/12591> [cit. 2012-03-13]

Oděvní podnik a.s. měl jako největší zaměstnavatel v textilním průmyslu v Prostějově dominantní postavení. Současná situace je odlišná, protože strukturální změny v zaměstnanosti se v Prostějově týkají hlavně textilního průmyslu a zemědělství a Oděvní podnik a.s. byl nucen výrobu již téměř pozastavit.

V letech 2009 – 2010 se prostějovský trh práce nacházel na 37 místě v ČR, ale **byl na prvním místě v ČR v počtu uchazečů na jedno pracovní místo**. To znamená, že tempo likvidace pracovních míst bylo rychlejší než vytváření nových příležitostí. V roce 2010 bylo v Prostějově 72,8 uchazečů na jedno pracovní místo a v roce 2009 dokonce 87 uchazečů. Ještě v prosinci 2008 tomuto vývoji nic nenasvědčovalo (8. místo v ČR a 11 osob na jedno pracovní místo), v roce 2007 se dokonce o jedno místo ucházelo jen 2,7 osob a okres Prostějov byl v počtu uchazečů na jedno pracovní místo dokonce na 43. místě ČR. Nezaměstnanost, která nastala od roku 2009 a dosud trvá, je strukturálního charakteru. Strukturální změny, které proběhly v textilním průmyslu, hromadné propouštění největšího zaměstnavatele v regionu Oděvního podniku a.s., způsobily velké výkyvy v zaměstnanosti obyvatel a to přispělo k enormnímu nárůstu uchazečů na jedno pracovní místo.

V následujícím grafu je uveden vývoj počtu uchazečů na jedno pracovní místo v okrese Prostějov od prosince 2008 – 2010 v jednotlivých kalendářních měsících, který kulminoval v prosinci 2009 s téměř 88 uchazeči.

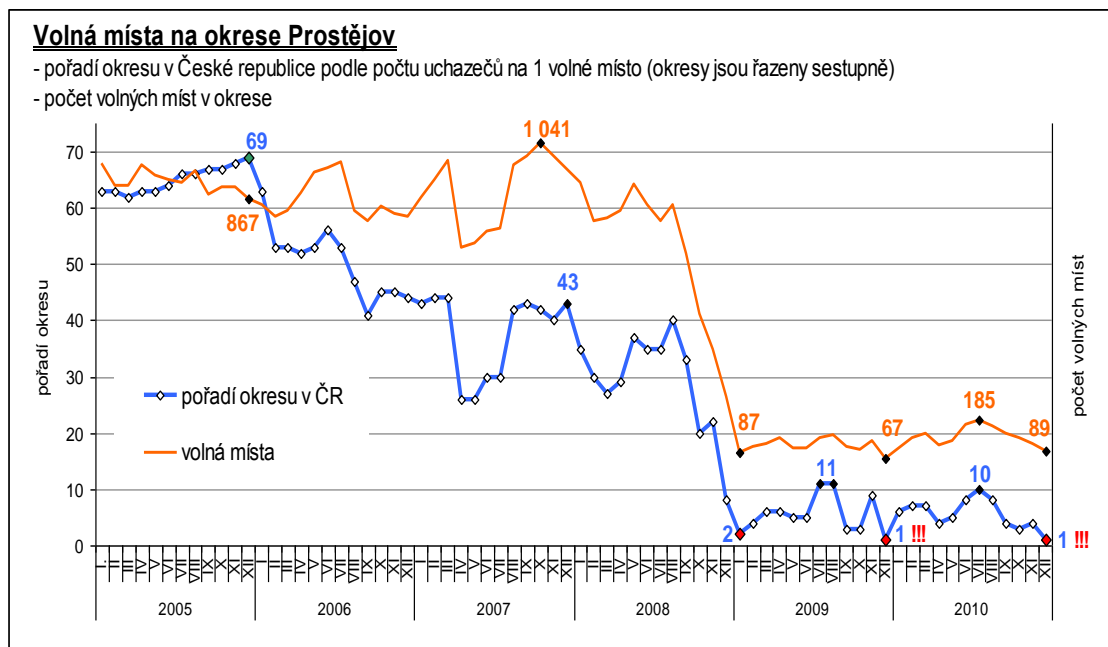
Graf č.13: Počet uchazečů na jedno pracovní místo v okrese Prostějov

Zdroj: Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostějov/statistiky_up/rocní_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit . 2012-03-31]

Schéma zobrazující volná místa na okrese Prostějov graficky zobrazuje pořadí okresu v počtu uchazečů na jedno pracovní místo a zároveň počet volných míst.

Graf č. 14: Volná místa na okrese Prostějov

Zdroj: Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostějov/statistiky_up/roční_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit. 2012-03-31]

Z níže uvedené tabulky je patrné, že trh práce v okrese Prostějov v letech 2008 - 2010 prošel velmi negativním vývojem s nárůstem nezaměstnanosti o 126,8 %.

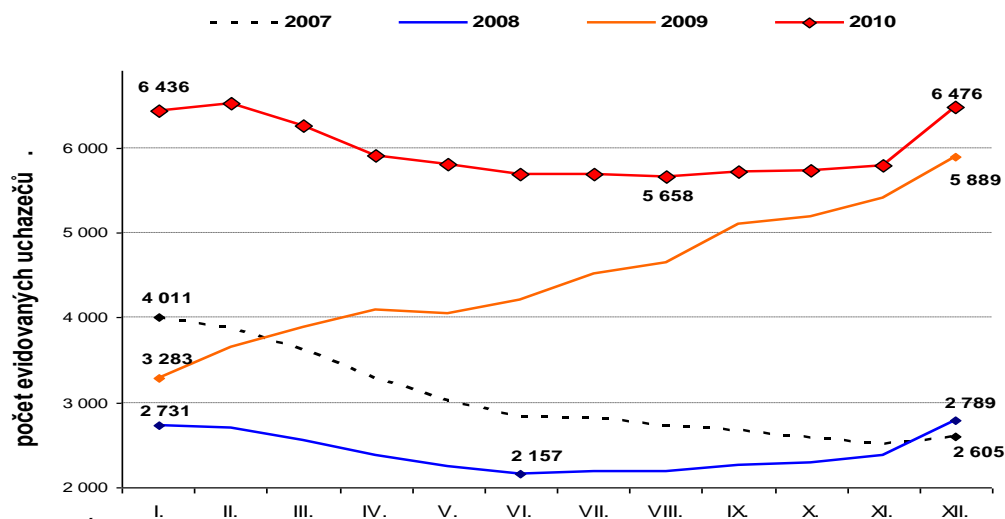
Tabulka č. 20: Porovnání vývoje nezaměstnanosti ve vybraných okresech ČR

Porovnání vývoje nezaměstnanosti ve vybraných okresech ČR březen 2008 – červen 2010			
Nejnižší nárůst	v %	Nejvyšší nárůst	v %
Znojmo	5,6	Rychnov nad Kněžnou	146,2
Karviná	7,9	Praha-východ	137,5
Most	11,4	Praha-západ	133,3
Teplice	16,7	Prostějov	126,8
Opava	17,9	Mladá Boleslav	123,8
Litoměřice	22,2	Jablonec nad Nisou	109,6
Ústí nad Labem	24,1	Plzeň - jih	106,7
Jeseník	25,5	Pelhřimov	106,7
Písek	30,4	Nový Jičín	105,6
Ostrava - město	31,0	Ústí nad Orlicí	104,3

Zdroj: PILEČEK, Jan. MÜLLER, Jan. Regionální disparity ve vývoji nezaměstnanosti v období hospodářské krize Dostupné na WWW [on-line] http://disparity.vsb.cz/regdis_2010/pdf/06_regdis_%202010.pdf > [cit. 2012-04-11]

Nezaměstnanost byla spojena s mobilitou pracovní síly, která se snažila nalézt nové pracovní místo i za cenu změny místa výkonu zaměstnání, rekvalifikace atd. Strukturální nezaměstnanost, která vznikla propouštěním z Oděvního podniku a.s., lze řešit pomocí znalosti rozvojových potřeb regionu a mobilizací místních a veřejných zdrojů. Negativní vývoj však neovlivnil trh práce okresu Prostějov natolik, abychom se obávali, že když se zhroutí jedna firma, zhroutí se i celková zaměstnanost v okrese a kraji. Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v okrese Prostějov v letech 2007 – 2010, ukazuje záporný vývoj počtu nezaměstnaných osob od dubna 2009 do prosince 2010. Přímý vliv na počet nezaměstnaných v tomto období mělo propouštění stovek zaměstnanců z Oděvního podniku a.s.

Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti v okrese Prostějov, Olomoucký kraj, Česká republika

Zdroj: Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostejov/statistiky_up/rocní_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit . 2012-03-31]

Konfekční výrobou se v Prostějově nadále zabývá řada soukromých firem od velikostně středních až po drobné živnostníky. Mezi ně patří např. KAJA s.r.o., Koutný spol. s r.o., H & D, a.s., výrobní družstvo Cíl, Lorgit PV s.r.o. nebo fyzické osoby Jarmila Bábková, Hana Jakubovská, Alena Ráčková, Františka Taberyová a Ing. Lubomír Studený.

Kromě oděvů z textilních materiálů se v Prostějově vyrábí konfekce z kůže a umělé kůže. Řadu let se firma GALA a.s. zabývá výrobou a distribucí sportovních míčů, turistických batohů, sportovních kabel všeho druhu a dalších výrobků. Dalšími výrobci z kožené konfekce jsou West leather s.r.o., Sauria, Galeko a.s.

12. Případová studie - ODĚVNÍ PODNIK a.s.

Případová práce je zaměřena na **Oděvní podnik a.s.**, který byl nejznámější a také největší výrobce oděvů v ČR i ve Střední Evropě a co se týká velikosti, **byl v roce 2006 na 98. místě mezi výrobními podniky v rámci celé EU.**⁷⁹ Oděvní podnik a.s. měl jako největší zaměstnavatel v textilním průmyslu v Prostějově dominantní postavení. Současná situace je odlišná, protože strukturální změny v zaměstnanosti se v Prostějově týkají hlavně textilního průmyslu a zemědělství a Oděvní podnik a.s. byl nucen výrobu již téměř pozastavit.

Textilní průmysl byl pro českou ekonomiku vždy velmi silným článkem. Toto odvětví je však na útlumu již několik let a krize pád některých textilních firem ještě urychlila. Asociace textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (ATOK) odhaduje, že tržby výrobců textilu se v roce 2008 propadly o 16,3 procenta, což je nejnižší hodnota od roku 1999. Firmy byly nuceny uzavírat své provozovny a propouštět zaměstnance.⁸⁰

12.1. Tradice a vývoj textilní výroby v okrese Prostějov

Přes pokles textilní výroby, je ve městě Prostějově stále nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím oděvní a textilní průmysl, jehož tradice sahá až do roku 1491, kdy byl ve městě založen textilní cech.

Oděvní podnik, a.s. Prostějov navázal na výrobní tradici desítek zdejších oděvních firem. Již v roce 1858 Maier Mandl založil v Prostějově první továrnu na výrobu konfekce v Evropě, za 1. republiky byli největší z několika desítek výrobců Jan Nehera a Arnošt Rolný. Po znárodnění v únoru 1948 byly nejprve založeny Oděvní závody Jiřího Wolkera, s pozdějším názvem národní podnik Oděvní průmysl Prostějov. V roce 1964 byl v ulici Za Drahou otevřen velký výrobní komplex, který zajišťoval 80 % oděvní výroby v Československu a byl významným českým exportérem kvalitní konfekce pro muže i ženy. Prostějovské modely se účastnily mnoha módních přehlídek, od 80. let dokonce i v zahraničí. Podařilo se přeměnit výrobní podnik s vlastní výrobou, na obchodní podnik s vlastní sítí prodejen.⁸¹

⁷⁹ MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s. Výroční zpráva za rok 2006*

⁸⁰ *Dopady celosvětové ekonomické krize na hospodářství ČR.* Dostupné na WWW [on-line] <http://komora.cz/podpora-podnikani-v-cr/pomahame-vam-celit-hospodarske-krizi/zpravodajstvi-z-domova/dopady-celosvetove-ekonomicke-krize-na-hospodarstvi-cr-.aspx> [cit. 2012-03-20]

⁸¹ *Prostějovský deník.* 2010 Dostupné na WWW [on-line] http://prostejovsky.denik.cz/souvisejici_clanky/op_prostejov_2010.html [cit. 2012-03-20]

12.2. Oděvní podnik Prostějov v letech 1992 – 2012

Podkapitola o vývoji Oděvního podniku v letech 1992 – 2012 byla zařazena z důvodu skutečně bouřlivého vývoje této společnosti, která se od prosperujícího podniku v 90. letech dostala do poměrně složitého procesu insolvenčního řízení, reorganizace a konkurzu, což samozřejmě negativně ovlivnilo zaměstnanost ve známém oděvnickém gigantu, který na dno stahují pohledávky přesahující dvě miliardy korun.

Oděvní podnik Prostějov navázal na výrobní tradici desítek zdejších oděvních firem. Činností této výrobně - obchodní společnosti byla vždy zejména produkce a prodej pánské a dámské konfekce, kam patří zejména pláště, obleky, saka, sukně, kalhoty. Oděvní podnik Prostějov byl v ČR dlouhodobě nejvýznamnější a největší společností vyrábějící oděvy.

Privatizace byla dokončena v druhé vlně kupónové privatizace, kdy byla do obchodního rejstříku dne **9. 11. 1992** společnost zapsána pod názvem **Oděvní podnik s.r.o.** Jednatel byl Ing. František Tuhý, základní vklad tvořil 4. 000 000 Kč.

31. 8. 1998 byl zapsán u Krajského soudu v Brně **Oděvní podnik a.s.**, se základním jměním 615.171.000. V dozorčí radě a.s. byli Ing. František Tuhý (ředitel podniku) a Helena Vyroubalová. Členové představenstva: předseda Ing. Milivoj Žák, členové Ing. Zuzana Vlachová, Miroslav Galář, Ing. Milan Antl.

Prodávají značky: Wiliam & Delvin, Bernhardt, Freeway, WAW.

Základní údaje

Název: Oděvní podnik, a.s.

IČO: 255 32 774

Sídlo: Za Drahou 4239/2, 797 04 Prostějov

Rok 2001 - OP a.s. nabízel na úřadu práce velký počet volných pracovních míst. Tato poptávka byla naplňována především rekvalifikovanými uchazeči o zaměstnání nebo cizinci z tzv. třetích zemí, zejména z Ukrajiny, ale i Kuby nebo Mongolska, protože byl nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Oděvní podnik a.s. zaměstnával k 31. 12. 2001 více než 270 cizinců s platným pracovním povolením.⁸²

Rok 2003 - k 30. 9. 2003, došlo k fúzi OP a.s. s dceřinými společnostmi Oděvní průmysl, a.s., GLOBAL INT, s.r.o., Topfashion, spol. s.r.o., Propag OP, s.r.o.

⁸² Úřad práce v Prostějově, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2001*, Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/sz/local/pv_info/statistika_up/archiv/zprav_r_01.pdf, str. 20, [cit. 2011-01-28]

Oděvní podnik a.s. měl 100 % majetkovou účast v dceřiných společnostech: William & Delvin s.r.o., Prostějov, Střední odborná škola, Střední odborné učiliště a Učiliště oděvní, s.r.o., OP Profashion, Kft v Maďarsku, v Žilině, OP Profashion, spoolka zo.o, Zabrze Polsko, PROFIN Kft, Budapest, Maďarsko, Bernhardt Fashion GmbH Norimberk. Organizační strukturu činilo třináct výrobních jednotek, pět sídlilo v Prostějově, osm bylo místně odloučených. Síť prodejen činilo sto sedmnáct jednotek, z toho dvacet dva na Slovensku a tato síť patřila k nejrozšířenější specializované síti prodejen s oděvy.⁸³ Podíl dodávek do zahraničí činil 60 % celkových výnosů. Celkový počet zaměstnanců 5.220, průměrný výdělek na pracovníka činil 10.706 Kč.

Rok 2006 - OP a.s. vyrábí 3,5 miliónu konfekce ročně a export tvoří 69 % výroby do 25 zemí světa. Základní kapitál 719.104.000 mil. Kč. Síť prodejen činí sto třicet jedna jednotek, z toho dvacet osm na Slovensku. Jejich tržby dosáhly hodnoty 925 miliónů. Celkový počet zaměstnanců byl 4.574.⁸⁴

Rok 2007 - síť prodejen činila sto dvacet čtyři jednotek, z toho dvacet sedm na Slovensku a dvě v Rakousku. V tomto roce byla v OP a.s. vyhotovena série uniforem např. pro stevardy Českých aerolinií. Celkový počet zaměstnanců byl 3.792, to je o 782 méně než v roce 2006, průměrný výdělek na pracovníka činil 12.234 Kč.⁸⁵

Rok 2008 - síť prodejen činí sto sedmnáct jednotek, z toho dvacet tři na Slovensku. Na začátku roku 2008 zaměstnávala firma v okrese Prostějov ještě více než tři tisíce lidí a OP a.s. byl největším zaměstnavatelem okresu Prostějov.⁸⁶ Nejprve byly zavřeny pobočky v Konici, poté v Ostravě, Uherském Hradišti, Olomouci a Lošticích a Jeseníku.⁸⁷ Celkový počet zaměstnanců k 31. 12. 2008 činil 2.750 osob, to je o 1.042 méně než v roce 2007,

⁸³ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s., Výroční zpráva za rok 2003

⁸⁴ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s., Výroční zpráva za rok 2006

⁸⁵ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s., Výroční zpráva za rok 2007

⁸⁶ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s., Výroční zpráva za rok 2008

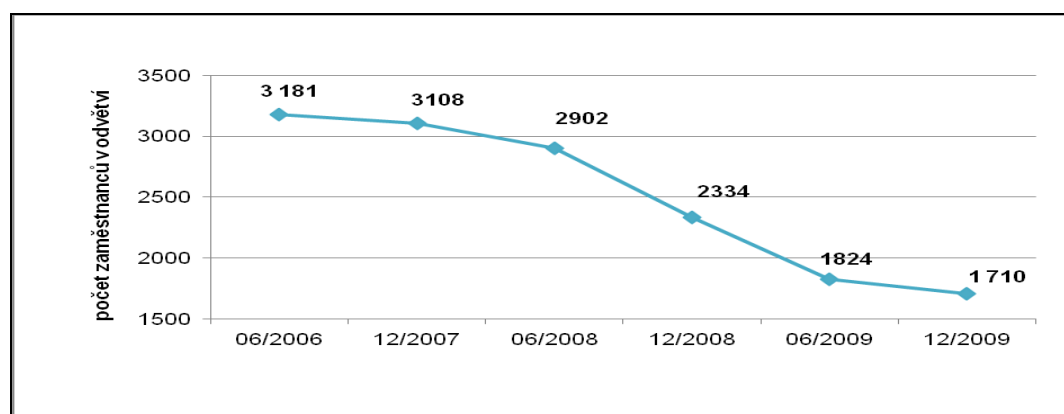
⁸⁷ Prostějovský podnik bojuje, aby se vyhnul bankrotu. Dostupné na WWW [on-line]
http://ekonomika.idnes.cz/prostejovsky-odevni-podnik-bojuje-aby-se-vyhnu-bankrotu-p3v-ekoakcie.aspx?c=A100112_114819_ekoakcie_fih [cit. 2011-03-1]

průměrný výdělek na pracovníka činil 12.980 Kč. V Oděvním podniku, závod Prostějov zůstalo ve stavu k 31. 12. 2008 ještě 1.981 zaměstnanců. V rámci úsporných opatření byla propuštěna téměř polovina zaměstnanců a zbylým pracovníkům zkrácen pracovní týden z pěti na čtyři dny a další vlna propouštění byla avizována.⁸⁸

Rok 2009 - Výroba pánských obleků poklesla na 5.000 měsíčně. Od roku 1993 firmu ovládlo její vedení a většinovým vlastníkem byl její ředitel František Tuhý. Ten skončil v červnu 2009. Největším majoritním akcionářem je nyní s 26 % podnikatel Roman Hanus.⁸⁹

Podnik Oděvní podnik a.s. měl v okrese Prostějov převládající vliv na pokles zaměstnanosti v oblasti oděvnictví viz. následující graf.

Graf č. 16: Pokles zaměstnanosti v oblasti oděvnictví, okres Prostějov

Pramen: Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2009, str. 11 Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/sz/local/pv_info/statistika_up/rocní_a_pololetní_zpravy [cit. 2012-04-14]

Rok 2010 - *Oděvní podnik a.s. je v úpadku od ledna 2010.* Byl odvolán ředitel Tuhý a na jeho místo byl jmenován Jiří Tuvora, který měl za úkol zavést krizové řízení. Pohledávky vůči OP a.s. uplatňuje 555 věřitelů, kteří požadují 2,15 miliardy Kč, hodnota podniku byla ale odhadnuta jen na 1,17 miliardy Kč.⁹⁰

Výroba konfekční kolekce pro rok 2010 běží v prvním čtvrtletí pouze z 30 %, výroba byla sestěhována do jedné dílny, z důvodu úspory nákladů a dál nepokračovala z důvodu nedostatku látek, které dodavatelé, jimž nebyly uhrazeny pohledávky, přestali dodávat. Ve spolupráci s pražským salónem E.daniely byla dokončena pouze část dámské kolekce

⁸⁸ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s. Výroční zpráva za rok 2008

⁸⁹ Roman Hanus (42), člen představenstva a místopředseda dozorčí rady OP, působí podle obchodního rejstříku ve více než dvanácti společnostech. Je specialistou na činnost správce konkurzní podstaty. Zbylé „jeho“ subjekty, kromě OP a Casual Friday, jsou v likvidaci

⁹⁰ MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s., INS 398/2010 [cit. 2012-04-01]

Lady Charmante. OP a.s. vznikl také dluh na nájemném za podnikové prodejny, které dluží obchodním centrům.⁹¹

18. 1. 2010 bylo zahájeno insolvenční řízení ve věci dlužníka Oděvní podnik a.s.⁹²

Z vyjádření věřitele OP a.s., kterým je TEXTIL INVEST s.r.o.: Bylo veřejným tajemstvím, že OP dlouhodobě neplatí své závazky vůči obchodním partnerům, i když se veřejně prezentovala jako stabilní subjekt podléhající probíhající restrukturalizaci, se zajištěným financováním a s podporou finančních ústavů. Podaný návrh na zahájení insolventního řízení odhalil rozsah problémů této společnosti na úrovni produktové, majetkové, dluhové, tak na úrovni vlastnické⁹³

28. 2. 2010 - odstupné bylo OP a.s. vypláceno jen do konce února 2010, v březnu 2010 převzal výplatu mezd Úřad práce a odstupné již nebylo OP a.s. vypláceno, bývalí zaměstnanci přihlašovali své pohledávky také u soudu.⁹⁴

2. 3. 2010 - Většina věřitelů OP souhlasila u Krajského soudu v Brně s plánem hlavního věřitele firmy, České spořitelny (ČS), na reorganizaci společnosti.⁹⁵

5. 3. 2010 bylo Krajským soudem v Brně schváleno povolení řešení úpadku reorganizací.⁹⁶ Do 120 dnů mělo vedení předložit detailní reorganizační plán.

31. 3. 2010 dlužník Krajskému soudu v Brně sdělil, že reorganizační plán předložit nehodlá, protože organizace neměla ani nesehnala peníze na provoz.⁹⁷ Návrh reorganizačního plánu nepředložil ani nikdo z věřitelů.

31. 3. 2010 měla firma OP a.s. ještě 1.900 zaměstnanců, ale **28. 4. 2010** bylo vedením OP a.s. rozhodnuto z důvodu poklesu výroby o propuštění dalších 600 zaměstnanců.⁹⁸

3. 5. 2010 bylo Krajským soudem v Brně bylo zrušeno povolení řešení úpadku dlužníka, úpadek bude řešen konkurzem, zvláštním insolvenčním správcem byl jmenován Ing. Jiří Kocvrtlich, jehož hlavním úkolem je zpeněžit majetek, který byl zařazen do majetkové podstaty společnosti.⁹⁹

⁹¹ *Legendární OP Prostějov je před bankrotem.* Dostupné na WWW [on-line]

<http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/legendarni-op-prostejov-je-pred-bankrotem> [cit. 2011-01-19]

⁹² *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s. zahájení insolvenčního řízení* [cit. 2012-04-01]

⁹³ *Vyjádření věřitele TEXTIL INVEST k probíhajícímu insolvenčnímu řízení.* [cit. 2011-01-19]

⁹⁴ *Informace – Úřad práce Prostějov*

⁹⁵ *Protokol ze schůze věřitelů 2.3.2010.* [cit. 2011-04-1]

⁹⁶ *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční řízení, povolení řešení podniku reorganizací*

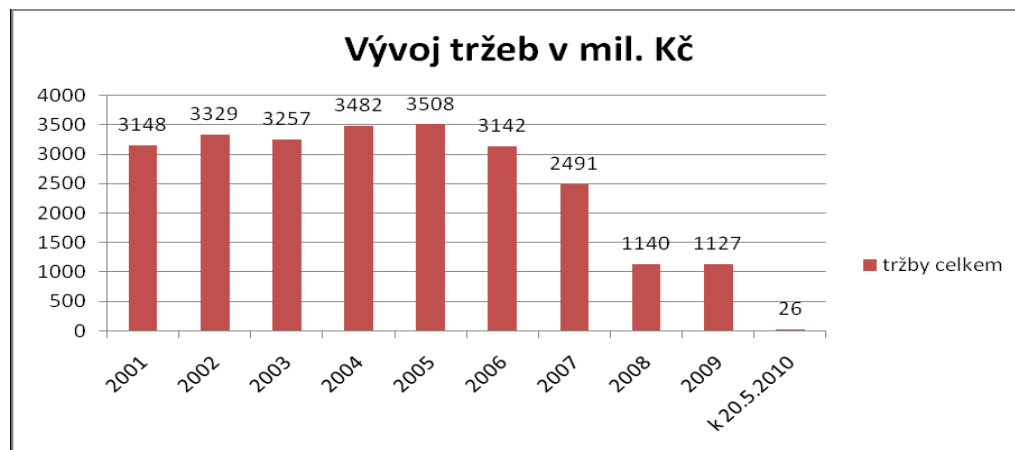
⁹⁷ *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční řízení, výzva k předložení reorganizačního plánu*

⁹⁸ *Údaje o počtu zaměstnanců byly poskytnuty mzdovou účtárnou OP a.s.*

⁹⁹ *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční rozhodnutí – úpadek bude řešen konkurzem.*

V následujícím grafu je vidět vývoj tržeb podniku OP a.s., který měl od roku 2007 klesající tendenci.

Graf č. 17: Vývoj tržeb Oděvního podniku a.s. v letech 2001 - 2010 (v milionech Kč)

Pramen: ZAHRADNÍKOVÁ, Lenka. *Restrukturalizace a sanace Oděvního podniku a.s.* 2011. s. 34, VŠE v Praze, Fakulta podnikohospodářská. bakalářská práce

22. 6. 2010 bylo vedením a.s. rozhodnuto, že **na konci srpna 2010 bude zcela zastavena sériová výroba**, proto pracovníci, kteří zde byli zařazeni, dostali výpověď již 23. 6. 2010 **V září 2010** pracovalo v OP a.s. jen kolem 460 zaměstnanců na tzv. měřenkách, (oblecích na míru).¹⁰⁰ Meziročně došlo v roce 2010 k zeštíhlení o 66 % zaměstnanců. 926 pracovníkům Úřad práce v Prostějově vyplatil finanční prostředky dle zákona 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.¹⁰¹

Graf č. 18 : Vývoj zaměstnanosti v Oděvním podniku a.s. v období 12/2007 – 12/2010

Zdroj: Úřad práce v Prostějově, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010*. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostějov/statistiky_up/roční_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit. 2012-03-31]

¹⁰⁰ MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin Měsíční reporting září 2010*.

¹⁰¹ Úřad práce v Prostějově, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010*. Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostějov/statistiky_up/roční_a_pololetní_zpravy/pvokres1210.pdf [cit. 2011-11-28]

24. 11. 2010 bylo vyhlášeno výběrové řízení na prodej výroby na míru, poslední funkční částí firmy.

13. 12. 2010 Krajský soud v Brně zrušil vyhlášení konkurzu na Oděvní podnik a.s., soud vyhověl části žaloby České spořitelny a firmu *vrátil do fáze reorganizace*.

14. 12. 2010 - Ústavní soud potvrdil, že v insolvenčním řízení s Oděvního podniku byly chyby.¹⁰²

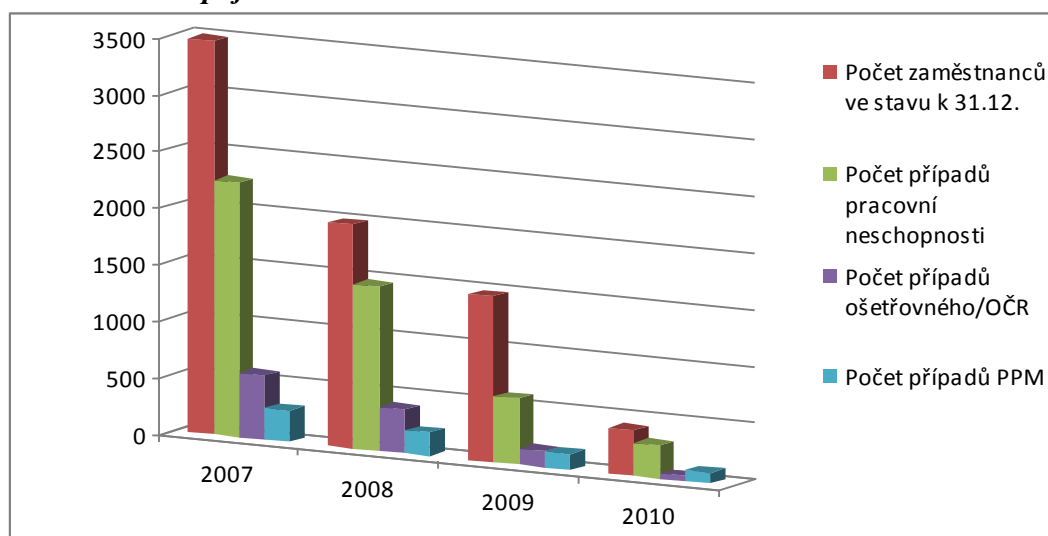
Tabulka č. 21: Oděvní podnik a.s.: statistika případů dávek nemocenského pojištění v letech 2007 - 2010

rok	Počet zaměstnanců ve stavu k 31.12.	Počet případů pracovní neschopnosti	Počet případů ošetřovného/OČR	Počet případů PPM	Celkový počet dávek nemocenského pojištění
2007	3488	2258	572	279	3109
2008	1981	1459	389	205	2053
2009	1466	585	143	140	868
2010	408	293	44	95	432

V následujícím grafu, který vychází z údajů uvedených v tabulce č. 23, je zobrazena statistika počtu pracovníků Oděvního podniku a.s. v letech 2007 – 2010, kdy došlo ke snížení o více než tři tisíce zaměstnanců (celkem o 3.080).

Pro porovnání vývoje chování zaměstnanců během krizového řízení podniku, byla do grafu zahrnuta data také o počtu případů dávek nemocenského pojištění. Nemocenské dávky byly zaměstnanci Oděvního podniku čerpány ve velké míře i v roce 2007, kdy si žádost o dávky nemocenského pojištění podalo téměř 90 % zaměstnanců, v roce 2008 to bylo 104 %, protože dávky byly čerpány některými zaměstnanci během roku opakovaně. V roce 2009 činil počet pracovníků na dávkách 59,2 %, a v roce 2010 počet osob čerpajících dávky opět prudce narostl na téměř 106 % zaměstnanců.

Graf č. 19: Statistika počtu zaměstnanců Oděvního podniku a.s a případů dávek nemocenského pojištění v letech 2007 - 2010

Zdroj: Vlastní zpracování, data mzdová účtárna OP a.s.

Rok 2011 - podnik dál hospodaří se ztrátou a klesá dál hodnota podniku, která se měsíčně propadá o desítky miliónů. Od ledna do března činí pokles o téměř 50 miliónů Kč. Počátkem roku 2011 bylo v OP a.s. zaměstnáno ještě 420 pracovníků, v květnu 2011 již jen 400.

Ing. Jiří Kocvrtlich požádal ze zdravotních důvodů soud o odvolání z funkce zvláštního insolvenčního správce, novou správkyň byla jmenována JUDr. Horská.

25. 1. 2011 - Insolvenční správce OP Jaroslav Svoboda zažaloval prostřednictvím dvaceti odpůrčích žalob hlavní akcionáře podniku, zástupce bank i bývalého generálního ředitele OP Jiřího Tuvoru. Na bývalého ředitele Tuhého byla podána žaloba za neoprávněně vyplacené prémie ve výši 26 miliónů Kč v letech 2004 – 2007 a uzavírání nevýhodných smluv s obchodními partnery. Dalších dvacet žalob bylo do května 2011 podáno insolvenčním správcem Svobodou na bývalé obchodní partnery z důvodu nevýhodně pro OP a.s. uzavřených smluv.¹⁰³ Pro porušování autorských práv, které se vztahují k měřenkové výrobě a patří OP a.s. a z podezření na nekalou konkurenci, byla podána žaloba na bývalého ředitele zahraničního obchodu OP a.s. Michala Šmída, který je nyní ve vedení společnosti Styles made to measure.¹⁰⁴

¹⁰² INS 398/2010 *Oděvní podnik a.s.* [cit. 2011-02-8]

¹⁰³ *Kauza OP vyústila v žaloby spoluvlastníků i zástupců bank.* Dostupné na WWW [on-line] <http://ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/113559-kaucha-op-prostejov-vyustila-v-zaloby-spoluvlastniku-i-zastupcu-bank> [cit. 2012-04-2]

¹⁰⁴ *Ukradl Šmíd know how zlatého vejce?* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-04-2] http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/ukradl-smid-z-op-know-how-zlateho-vejce-rozhodne-s.html

11. 5. 2011 - Soud zamítl námitku podjatosti soudce Kozáka.¹⁰⁵

13. 5. 2011- Předseda Krajského soudu v Brně Jaromír Pořízek rozhodl, že insolvenční řízení OP již nepovede soudce Kozák, protože mu byl případ přidělen v rozporu se zákonem o soudu a soudcích. Novou insolvenční soudkyní ustanovil Bohumilu Čuprovou.¹⁰⁶

20. 5. 2011 bylo Krajským soudem v Brně, soudkyní Čuprovou **rozhodnuto o prohlášení konkurzu** na OP a.s.¹⁰⁷

Z dále uvedeného grafu je jasné patrný negativní hospodářský výsledek Oděvního podniku a.s. v letech 2008 - 2011, který měl největší propad v roce 2008 a souvisel s prudkým poklesem tržeb a ztráty zakázek. Firma vykázala v roce 2008 hospodářský výsledek, který po zdanění vykazoval vysoké záporné hodnoty -1.085.732 tis. Kč, vlastní kapitál činil 27 % hodnoty základního kapitálu 175.613 tis. Kč.¹⁰⁸ Jen za období od 01-04/2009 činila ztráta -145 mil. Kč,¹⁰⁹ za celý rok 2009 vykázal Oděvní podnik ztrátu 363 milionů Kč, protože tržby klesly téměř o 40 %, jen na 1,1 miliardy Kč.¹¹⁰ Vysoké propady hospodářského výsledku jsou rizikem pro podnik i banky a z toho je zřejmé, proč bylo v lednu 2010 zahájeno insolvenční řízení.

Graf č. 20: Hospodářský výsledek Oděvního podniku a.s. v letech 2005 – 2011

Pramen: ZAHRADNÍKOVÁ, Lenka. *Restrukturalizace a sanace Oděvního podniku a.s.* 2011. s. 34, VŠE v Praze, Fakulta podnikohospodářská. bakalářská práce.

¹⁰⁵ INS 398/2010 *Oděvní podnik a.s.*

¹⁰⁶ *Insolvenční řízení již nepovede soudce Kozák.* Dostupné na WWW [on-line]
http://csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1314.xml?archivePage=op_prostejov&navid=nav20131_op_prostejov_archiv [cit. 2012-04-1]

¹⁰⁷ *Přeměna reorganizace OP na konkurz.* Dostupné na WWW [on-line]
http://csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1326.xml?archivePage=op_prostejov&navid=nav20131_op_prostejov_archiv [cit. 2012-04-1]

¹⁰⁸ Obchodní rejstřík, sbírka listin *Výroční zpráva za rok 2008*

¹⁰⁹ *Výroční zpráva za rok 2008. Příloha s. 23*

¹¹⁰ www.justice.cz

Ze všech firem v zemi, které byly v úpadku, bylo nejvíce vyplaceno na náhradách mezd bývalým zaměstnancům z OP a.s., a to 37,15 miliónů Kč¹¹¹

24. 6. 2011 byl Krajským soudem v Brně, soudkyní Čuprovou odvolán insolvenční správce Jaroslav Svoboda. Řádně nezdůvodnil ukončení chodu podniku a jeho prodej, proto byla novou insolvenční správkyní jmenována JUDr. Miloslava Horská.¹¹²

Listopad 2011 – v majetku OP a.s. zůstává jen deset firemních prodejen, ve kterých stále probíhá rozprodej skladových zásob. V tzv. měrenkách zůstalo 213 zaměstnanců.¹¹³

Rok 2012

13. 2. 2012 bylo zahájeno výběrové řízení na prodej části podniku OP a.s. – Měřenky.¹¹⁴

Ke dni 30. 4. 2012 má Oděvní podnik a.s. ještě 370 zaměstnanců, 200 zaměstnanců z toho tvoří tzv. měrenky (výroba luxusních obleků na míru).¹¹⁵ Tzv. měrenky v roce 2012 nepracují plný pracovní týden, ale jeden až tři dny v týdnu zůstávají na 60 % mzdy.

Ve veřejné nabídce k prodeji jsou nemovitosti ve vlastnictví Oděvního podniku a.s.: Areál skladu „Sladkovského“ v Prostějově, Výrobní závod Loštice, výrobní dílna Drahany, výrobní závod Konice, výrobní závod Brodek u Konice, výrobní závod Jeseník.¹¹⁶ Hodnota měrenek je odhadována na 180 miliónů Kč. Peníze z prodeje určitě nepokryjí všechny závazky 155 věřitelů, které jsou odhadovány na 2 miliardy Kč.¹¹⁷

Květen 2012 - jediná funkční část prostějovského Oděvního podniku a.s., kterou je výroba na míru, po dvou letech od prohlášení konkurzu změnil majitele. Do výběrového řízení vyhlášeného insolvenční správkyní JUDr. Horskou se přihlásilo pět firem, v únoru 2012 ale přišla jediná finální nabídka, která byla největším věřitelem Českou spořitelnou akceptována. Zatím není známa cena, za kterou měrenky změnil majitele, ale podle

¹¹¹ *Výdaje státu na mzdy firem v insolventi loni klesly o dvě pětiny (Finanční management)*

Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/10505> [cit. 2012-02-12]

¹¹² *Zkrachovalý Oděvní podnik má nového insolvenčního správce.* Dostupné na WWW [on-line] http://csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1356.xml?archivePage=op_prostejov_news&navid=nav20131_op_prostejov_archiv [cit. 2012-04-17]

¹¹³ HORSKÁ, Miloslava. *Měsíční reporting. listopad 2011.*

¹¹⁴ HORSKÁ, Miloslava. *Pravidla výběrového řízení.*

¹¹⁵ *Informace poskytnuty mzdovou účetní OP a.s.*

¹¹⁶ *Nemovitosti na prodej.* Dostupné na WWW [on-line] <http://knightfrank.cz/nemovitosti-na-prodej> [cit. 2011-03-12]

¹¹⁷ *Zůstanou měrenky na okrese nebo se přestěhují?* Dostupné na WWW [on-line]

<http://iprostejov.cz/cz/p/zustanou-merenky-na-okrese-nebo-se-odstehuji/> [cit. 2012-03-28]

posledního znaleckého posudku z roku 2010, činila hodnota měrenek tzv. zlatého vejce Oděvního podniku a.s., 180 miliónů Kč.

Výběrové řízení na prodej měrenek již probíhalo v roce 2010, kdy se o koupi zajímali i velcí výrobci oděvů jako Pietro Filipi, belgický Scabal a největší slovenský výrobce konfekce Ozeta Neo. Z tohoto řízení však nevzešel žádný vítěz z důvodu právní nejistoty vyplývající ze zrušení konkurzu v roce 2010. Součástí prodeje měrenek je i obchodně-výrobní systém výroby na míru, obchodní značka Bernhardt, ale i smluvní vztahy se zaměstnanci. (KRŇÁVEK, Petr. O budovu OP ucházejí tři zájemci, *Deník*, 9. 5. 2012)

V předcházejících stranách jsem se v časovém sledu, ale bez hlubšího komentáře, spíše jen v základních bodech, pokusila nastínit nestandardní vývoj zdlouhavého insolvenčního řízení Oděvního podniku a.s., protože hlouběji se k tématu insolvenčního řízení Oděvního podniku a.s. a roli největšího věřitele České spořitelny, změny soudce, výměny insolvenčního správce aj., podrobně věnuje bakalářská práce Zahradníkové Lenky, pod názvem Restrukturalizace a sanace Oděvního podniku a.s. z roku 2011, VŠE, která v závěru uvedla, že *„díky rozepřím při tomto řízení, Oděvní podnik ztrácel a stále ztrácí na své hodnotě, hmotný majetek dodnes stojí ve skladech zaprášený, ačkoliv již dávno mohl být rozprodán. Při pozorování případu mi připadá, že většina zklamaných věřitelů již dávno ztratila naději o uspokojení alespoň malé části ze své pohledávky.“*

Konstatování o ztrátě očekávání z konečného finančního vypořádání, se týká zejména několika set zaměstnanců Oděvního podniku a.s., kterým ještě nebylo vyplacené dlužné odstupné a řady dalších, kterým uhradil jen část úřad práce. Na konkrétní údaje od zaměstnanců získané během rozhovorů provedených v rozmezí ledna až dubna 2012, je zaměřena následující podkapitola.

12.3. Charakteristika zkoumaného souboru a specifikace respondentů

Pro účely naplnění dílčího cílu diplomové práce, kterým je „provedení analýzy zaměstnanců u firem, které se nacházejí v krizi či jsou v insolvenčním řízení“ byli do zkoumaného souboru zařazeni zaměstnanci Oděvního podniku a.s., kteří dosud pracují nebo pracovali ve firmě a zaměstnání ukončili v letech 2008 – 2012. Jiné kritérium pro výběr dotazovaných určeno nebylo. Na rozhovory jsem se připravovala studiem výročních zpráv Oděvního podniku a.s., čtením tisku na dané téma, ale také jsem již v září 2011 opakovaně navštívila mzdovou účtárnu a získala zde data o počtu zaměstnanců.

Seznam otázek, které byly respondentům položeny:

- 1) *Jak dlouho jste plánoval/a, že setrváte v pracovním poměru u Oděvního podniku a.s.?*
- 2) *Jak dlouho trval pracovní poměr?*
- 3) *Co se Vám z pracoviště nejvíce vrylo do paměti?*
- 4) *Kdy se projevilo, že ve firmě Oděvní podnik a.s. něco není v pořádku a jakým způsobem k tomu došlo?*
- 5) *Změnily se po roce 2008 vztahy na pracovišti?*
- 6) *Měl/a jste obavy z propouštění a ze ztráty zaměstnání?*
- 7) *Bylo ovlivněno chování zaměstnavatele finanční krizí?*
- 8) *Dotkly se Vás konkrétně změny v organizaci práce nebo odměňování?*
- 9) *Byly Vám sníženy zaměstnanecké benefity?*
- 10) *Kde vidíte příčinu toho, že Oděvní podnik a.s. skončil v konkurzu?*
- 11) *Jak jste řešil/a svoji situaci po skončení pracovního poměru?*
- 12) *Byly Vám v pořádku předávány doklady od zaměstnavatele?*
- 13) *Vznikl nárok na odstupné, obdržel/a jste odstupné?*
- 14) *Při získání nového zaměstnání došlo k nějaké změně? (oboru nebo místa)*
- 15) *Měl/a jste hned pracovní smlouvu nebo brigádu, co všechno bylo nutné vyzkoušet?*
- 16) *Změnila se kvalita Vašeho života, rozdíl mezi trváním pracovního poměru u OP a.s. a po jeho skončení?*
- 17) *Co jste potřeboval/a (rekvalifikaci, kurz...) nebo co by bylo vhodné doplnit, aby Vám to dopomohlo k nalezení nového uplatnění na trhu práce?*
- 18) *Jak můžete hodnotit svého zaměstnavatele OP a.s.?*

Dotazované do zkoumaného souboru jsem vybrala úsudkem na základě výzkumu typu sněhové koule (snow ball sampling). V centru pozornosti šetření tohoto typu jsou lidé. Vždy další dotazovaní byli získáni nabalováním, to je dle Dismana (2002, s. 289) „výběrem jedinců, při kterém nás původní informátor vede k jiným členům naší cílové skupiny.“

K rozhovorům se podařilo získat třicet jedna dotazovaných z okresu Prostějov, zaměstnaných v závodech v Prostějově a Konici, čtyři rozhovory byly provedeny s pracovníci pobočky Uherské Hradiště a jednou zaměstnankyní ze závodu Jeseník.

Otázky byly pokládány i současným zaměstnancům, kteří je zodpovídali jen za předpokladu, že nebudou zveřejněna jejich jména a většina účastníků rozhovorů si přála zůstat v anonymitě, proto jsou v následující tabulce uvedeni pod číslem 1 – 36. Jedním z důvodů bylo stále probíhající vyšetřování policie, které se týká trestního oznámení na bývalého ředitele, některé manažery Oděvního podniku a.s., i některé další zaměstnance.

Ze základních údajů o respondentech, byla vytvořena základní charakteristika dotazovaných, která je uvedena v tabulce č. 22 a tím byla naplněna výzkumná otázka č. 3): *Jaká je charakteristika zaměstnanců pracujících v podnicích nacházejících se v krizi?*

Tabulka č. 22: Výzkumný vzorek se základní charakteristikou dotazovaných

Označení dotazovaného	Základní údaje
Dotazovaný 1 D1	Žena, věk 42 let vdaná, 1 dítě, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení technická kontrola, pracovní poměr v OP a.s. trval od 1.4.1996 do 30.4.2010, nyní pobírá rodičovský příspěvek
Dotazovaný 2 D2	Žena, vdaná, bydliště Prostějov, věk 42, 1 dítě, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení referent obchodního oddělení, pracovní poměr v OP a.s. trvá od 1.5.2000 – dosud.
Dotazovaný 3 D3	Žena, 44 let, vdaná, 1 dítě, bydliště Kostelec na Hané, vzdělání střední odborné, pracovní zařazení odd. měřenek, pracovní poměr v OP a.s. trvá od 6.3.2006 - dosud,
Dotazovaný 4 D4	Žena, věk 36 let, vdaná, 2 děti, bydliště Prostějov, vzdělání vyšší odborné, pracovní zařazení - odd. měřenek, pracovní poměr v OP a.s. trvá od 1.4.1996 – dosud. Mateřská dovolená od 4.9.2010 - dosud

Dotazovaný 5 D5	Žena, 59 let, vdaná, 2 děti, bydliště Prostějov, vzdělání střední, pracovní zařazení ekonomický úsek, pracovní poměr v OP a.s. trvá od 1.4.1988 - dosud
Dotazovaný 6 D6	Žena, věk 51 let, rozvedená, 1 dítě, bydliště Prostějov, vzdělání SPŠO ¹¹⁸ , pracovní zařazení technická kontrola, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 6. 2000 do 31. 12. 2010, ÚP od 1. 1. 2011 do 30. 9. 2011, nové zaměstnání od 1. 10. 2011 – dosud, pracuje jako dělnice
Dotazovaný 7 D7	Žena, věk 55 let, vdaná, 1 dítě, bydliště Prostějov, vysokoškolské vzdělání, prac. zařazení ekonomický úsek, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 6. 2000 do 30. 6. 2008, nebyla registrována na ÚP, od 1.7.2008 pracuje v oboru účetnictví v sousedním okrese a podniká
Dotazovaný 8 D8	Žena, věk 62 let, vdova, 2 děti, bydliště Prostějov, vzdělání základní, pracovní zařazení stříhárna, pracovní poměr v OP a.s. trval od 1. 1. 1979 do 16. 1.2009, DPN od 26. 5. 2008 do 11. 1. 2009, poté přiznán řádný starobní důchod
Dotazovaný 9 D9	Žena, věk 67 let, vdaná, bydliště obec 12 km od Prostějova, vzdělání základní, pracovní zařazení stříhárna, pracovní poměr v OP a.s. trval od 1. 1. 1977 do 30. 9. 2008, poté přiznán starobní důchod, pracovala v OP a.s. i po přiznání důchodu na dohodu o provedení práce
Dotazovaný 10 D10	Muž, věk 36 let, ženatý, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení odd. Accuamark, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 31. 3. 2010, nebyl registrován na ÚP, ihned po skončení pracovního poměru v OP a.s. začal pracovat jako dělník v pekárnách
Dotazovaný 11 D11	Muž, věk 44 let rozvedený, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení neuvedl, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 31. 3. 2010, ÚP od 1.4.2010 do 31.7.2010, nové zaměstnání od 1.8.2010, pracoval ve třech pracovních poměrech, které byly vždy sjednány na dobu určitou, nyní pracuje jako dělník
Dotazovaný 12 D12	Žena, věk 41 let, rozvedená, 1 dítě, bydliště Prostějov, vzdělání SPŠO, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 1. 1995 do 30. 6. 2009, pracovní zařazení modelárna, od 1. 8. 2009 do 31. 7. 2010 pracovala na stejném pracovním zařazení v kožedělné výrobě, ÚP od 1. 8. 2010 do 31. 12. 2011, přitom pracovala jako číšnice i prodavačka (výdělek do 4.000 Kč), od 1.1.2012 podniká – má vlastní obchod s potřebami pro zahrádkáře

¹¹⁸ SPŠO - Střední průmyslová škola oděvní v Prostějově, v současnosti soukromá Střední škola designu a módy

Dotazovaný 13 D13	Muž, 37 let , ženatý, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení žehlárna, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 11. 2004 – 30. 4. 2010, ÚP od 1.5.2010 – dosud.
Dotazovaný 14 D14	Muž, věk 55 let, svobodný, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení tech. kontrola, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 30. 11. 2009, ÚP od 1. 12. 2009 do 18. 3. 2012, nové zaměstnání od 19. 3. 2012 – dosud, pracuje jako dělník
Dotazovaný 15 D15	Žena, věk 50 let vdaná, bydliště Prostějov-Držovice, vzdělání vysokoškolské, pracovní zařazení vedoucí pracovník ekonomického úseku, pracovní poměr od 1. 4.1996 do 31. 1. 2011, nové zaměstnání od 1. 2. 2011 – dosud, v oboru účetnictví
Dotazovaný 16 D16	Žena, věk 48 let, rozvedená, 2 děti, bydliště Prostějov, vzdělání SPŠO, pracovní zařazení stříhárna, pracovní poměr v OP a.s. od 2. 5. 2003 do 22. 12. 2010, ÚP od 27. 12. 2010 do 29. 2. 2011, čalounická dílna od 1. 3. 2011 - dosud
Dotazovaný 17 D17	Žena, věk 33 let, vdaná, 2 děti, bydliště obec 11 km od Prostějova, vzdělání vyučená, pracovní zařazení šička, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 9. 1998 – dosud, pracovní neschopnost od 7. 3. 2011 do 17. 10. 2011, peněžitá pomoc v mateřství od 18. 10. 2011 do 30. 4. 2012
Dotazovaný 18 D18	Žena, věk 56 let rozvedená, bydliště obec 17 km od Prostějova, vzdělání vyučena, pracovní zařazení šička, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 28. 2. 2009 další pracovní poměr u OP a.s od 4. 5. 2009 do 31. 3. 2010, ÚP od 1. 4. 2010 – dosud.
Dotazovaný 19 D19	Žena, věk 57 let, vdaná, bydliště obec 17 km od Prostějova, vzdělání střední odborné, pracovní zařazení v OP a.s šička, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 – dosud.
Dotazovaný 20 D20	Žena, věk 58 let, vdaná, 1 dítě, bydliště Prostějov, vzdělání SPŠO pracovní zařazení v OP a.s. měřenky, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 9. 2005 do 31. 12.2 008, péče o osobu blízkou do 30. 6. 2009, ÚP od 1. 7. 2009 - dosud.
Dotazovaný 21 D 21	Žena, věk 51 let, vdaná, bydliště obec 14 km od Prostějova, vzdělání SPŠO, pracovní zařazení krejčová, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 7. 2002 do 31. 7. 2010, ÚP od 1. 8. 2010 – dosud.
Dotazovaný 22 D22	Žena, věk 28 let, svobodná, bydliště obec 11 km od Prostějova, vzdělání úplné střední odborné pracovní zařazení obchodní úsek, pracovní poměr v OP a.s. od 24. 3. 2005 do 31. 3. 2008, nové zaměstnání od 1. 4. 2008 – dosud, pracuje v realitní agentuře

Dotazovaný 23 D23	Muž, věk 36 let, ženatý, bydliště Konice, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení technický úsek, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 9. 2003 – 30. 4. 2010, ÚP od 1. 5. 2010 - dosud.
Dotazovaný 24 D24	Žena, svobodná, věk 28 let, bydliště obec 12 km od Prostějova, vzdělání vyučená, pracovní zařazení šička, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 7. 2004 do 30. 4. 2010, rodičovský příspěvek pobírala do 25. 7. 2011, nové zaměstnání od 26. 7. 2011 – dosud, pracuje v šicí dílně na výrobě domácí obuvi.
Dotazovaný 25 D25	Žena, věk 58 let bydliště obec 12 km od Prostějova, vzdělání střední odborné, pracovní zařazení odváděčka, pracovní poměr v OP a.s. od 1.12.1998 do 30.6.2009, ÚP od 1. 7. 2009 - 15. 12. 2010, dohoda o provedení práce od 1. 10. 2009 – 28. 2. 2010, od 16. 12. 2010 přiznán starobní důchod
Dotazovaný 26 D26	Žena, vdaná, věk 48 let, bydliště Prostějov, vzdělání úplné střední odborné pracovní poměr v OP a.s. od 1. 7. 1980 do 30. 4. 2010, pracovní zařazení vedoucí oddělení v evidenci ÚP od 1. 5. 2010 – 15. 7. 2010, nové zaměstnání od 16. 7. 2010 - dosud.
Dotazovaný 27 D27	Žena, věk 35 let, rozvedená, bydliště obec 13 km od Prostějova, vzdělání vyučená, pracovní zařazení žehlárna, pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 31. 3. 2010, ÚP od 1. 4. 2010 do 12. 5. 2010, zaměstnání ve výrobě pro automobilový průmysl od 13. 5. 2010 – 31. 1. 2011, v sociálních službách od 1. 2. 2011 - dosud
Dotazovaný 28 D28	Žena, věk 41 let, vdaná, 2 děti, bydliště Prostějov, vzdělání SPŠO, pracovní zařazení vychystávání, pracovní poměr v OP a.s. od 4. 5. 1999 do 31. 3. 2010, ÚP od 1. 4. 2010 do 7. 12. 2010, nové zaměstnání na dobu určitou od 8. 12. 2010 do 30. 11. 2011, ÚP opět od 1. 12. 2011 – dosud.
Dotazovaný 29 D29	Žena, věk 31 let, bydliště Prostějov, vzdělání vysokoškolské, pracovní poměr v OP a.s. od 15. 9. 1999 do 31. 8. 2009, nové zaměstnání od 1. 9. 2009 – 30. 6. 2010, další zaměstnání ve školství od 1. 9. 2010 – dosud.
Dotazovaný 30 D30	Žena, věk 55, rozvedená, 1 dítě, bydliště obec 5 km od Konice, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení mistrová, závod Konice , pracovní poměr v OP a.s. od 1. 9. 1998 do 30. 4. 2010, v evidenci ÚP od 1. 5. 2010 do 30. 9. 2010, nové zaměstnání od 1. 10. 2010 - dosud.

Dotazovaný 31 D31	Žena, věk 40 let, vdaná, 1 dítě, bydliště obec 5 km od Konice, vzdělání úplné střední odborné, pracovní zařazení šička, závod Konice , pracovní poměr v OP a.s. od 1. 4. 1996 do 31. 8. 2010, v evidenci ÚP od 1. 9. 2010 do 10. 4. 2011, nové zaměstnání od 11. 4. 2011 do 29. 4. 2011, ÚP od 1. 5. 2011 – dosud.
Dotazovaný 32 D32	Žena, věk 43, bydliště Jeseník, vzdělání úplné střední odborné pracovní zařazení zástupce ředitele v závodu Jeseník , pracovní poměr v OP a.s., od 1.1.1997 do 30.4.2010 ÚP od 1.5.2010 do 14. 6.2010, nové zaměstnání od 15. 6. 2010 – dosud.
Dotazovaný 33 D33	Žena, věk 33 let, bydliště Uherské Hradiště, vzdělání vyučená, pracovní zařazení šička, závod Uherské Hradiště pracovní poměr v OP a.s. od 1.2.2000 do 30.4.2008 ÚP od 1. 5. 2008 - dosud, od 08/2008 přiznán částečný invalidní důchod
Dotazovaný 34 D34	Žena, věk 36, bydliště Uherské Hradiště, vzdělání úplné střední odborné pracovní zařazení krejčová, mezioperační kontrola, závod Uherské Hradiště pracovní poměr v OP a.s. od 3. 1. 2001 do 31. 3. 2009, pracovní neschopnost do 31. 10. 2009 ÚP od 1. 11. 2009 - dosud, nové zaměstnání nemá. pracovala 3 měsíce na dohodu o provedení práce (do 4.000)
Dotazovaný 35 D35	Žena, věk 44, bydliště Uherské Hradiště, vzdělání střední odborné pracovní zařazení vedoucí oddělení, závod Uherské Hradiště pracovní poměr v OP a.s. od 1. 7. 1986 do 31. 10. 2008 Od 1. 11. 2008 do 14. 4. 09 péče o osobu blízkou, nové zaměstnání od 15. 4. 2009 - dosud
Dotazovaný 36 D36	Žena, vdaná, 2 děti, věk 33 let, bydliště obec 11 km od Uherského Hradiště, vzdělání střední odborné, pracovní zařazení šička závod Uherské Hradiště pracovní poměr v OP a.s. od 1. 7. 1996 do 18. 2. 2010 nyní pobírá rodičovský příspěvek, pracuje od 1. 9. 2011 – dosud, v pohostinství

Zdroj: vlastní zpracování

12. 4. Organizace a průběh vlastního výzkumného šetření

Před zahájením výzkumu jsem navštívila několikrát mzdovou účtárnu Oděvního podniku a.s. a zjišťovala vývoj počtu zaměstnanců v letech 2008 – 2012. Při výběru prvních čtyř informantů mi pomohla osobní znalost jejich pracovního zařazení, při výběru dalších dotazovaných jsem postupovala na základě doporučení. Při průběhu rozhovorů byly téměř vždy získávány kontakty na další bývalé či současné zaměstnance - kolegy. Stejně tak byl získán kontakt na **pracovníky závodu Konice, Uherské Hradiště a závodu**

Jeseník. Všechny rozhovory byly provedeny v terénu nebo v domácím prostředí a trvaly v rozmezí od dvaceti do sedmdesáti minut. Délka rozhovoru nebyla předem stanovena a závisela na konkrétní situaci informanta, a to jaký byl rozsah problémů, na vůli dotazovaného k tématu obšírněji vypovídat, na důvěře k tazateli. Sedmdesáti minutový rozhovor byl výjimkou. Většina návštěv byla předem oznámena a telefonicky ohlášena. Po představení byli dotazovaní seznámeni s účelem rozhovoru, dobrovolností odpovědí a zajištění anonymity. Jako jedno z prvních sdělení jim bylo oznámeno, že obsah rozhovoru se bude týkat jejich „zaměstnání v Oděvním podniku a.s.“ U čtyř z oslovených došlo k ohrazení, že k rozhovorům nepřistoupí. Dotazovaní nebyli žádáni o souhlas s pořízením audio záznamu, protože způsob zaznamenávání informací byl zvolen jako pořizování poznámek přímo při průběhu rozhovoru a proběhlo, když s tím dotazovaní souhlasili. Pokud byla od počátku interview patrná nedůvěra ze strany dotazovaného, otázka na možnost zapisování položena nebyla. Výzkumné šetření probíhalo v době **od 15. 1. 2012 do 30. 4. 2012**. Získán kontakt a naplánováno bylo provedení 40 rozhovorů, k tématu se uskutečnilo 36. Celkem 19 dotazovaných bylo z Prostějova, 10 ze spádových obcí, tři byli ze závodu Konice, čtyři pracovníce závodu Uherské Hradiště a jedna pracovníce ze závodu Jeseník. Otázky č. 11) a č. 15) zodpovídali jen dotazovaní, kterým již skončil pracovní poměr, protože se týkali odstupného, jejich dalšího pracovního zařazení nebo evidence na úřadu práce, rekvalifikace atd.

O svém zaměstnavateli Oděvním podniku a.s. se všichni vyjadřovali ve zkratce jako „o OP“, proto byla tato zkratka při přepisu rozhovorů takto ponechána.

12.5. Interpretace výsledků dílčího cíle: *Provést analýzu zaměstnanců u firem, které se nacházejí v krizi či jsou v insolvenčním řízení, na základě polostrukturovaných rozhovorů a zodpovězení výzkumných otázek č. 4- 7.*

V této části předkládám vysvětlení rozhovorů se zaměstnanci Oděvního podniku a.s. Interpretace se vztahují k jednotlivým výzkumným otázkám, po kterých následuje shrnutí.

Výzkumné otázky, které by měly být během rozhovorů zodpovězeny:

4. Ovlivnila krize v podniku vztahy na pracovišti?
5. Objevil se strach z propouštění?
6. Kde vidíte příčinu toho, že firma skončila v konkurzu?
7. Jak se po skončení zaměstnání změnila kvalita Vašeho života?

12.5.1. Rozhovory se zaměstnanci Oděvního podniku a.s.

1) *Jak dlouho jste plánoval/a, že setrváte v pracovním poměru u Oděvního podniku a.s.?*

Tato otázka byla položena s úmyslem zjistit, zda informanti měli v úmyslu dlouhodobě setrvat v pracovním poměru u Oděvního podniku a.s. nebo krátkodobě a poté svůj pracovní poměr změnit. K tomu uvádím části výpovědí některých dotazovaných, které byly vesměs kladné:

D1, D4, D14, D21, D25 ...napořád/nastálo

D2...chci dělat v oděvnictví dál, doufám, že to ještě vydrží...

D4, D25...nastálo.

D6...natrvalo, protože mě to tam bavilo, kdyby "OP" neskončilo tak bych neodešla.

D2, D9, D19, D23...vůbec jsem nepřemýšlel/la o tom, že bych měl/a pracovat někde jinde

D10, D29...vždycky jsem chtěl/a odejít jinam...

D11, D28, D32...bral/a jsem práci v OP jako samozřejmost.

D13...když jsem v roce 2004 nastupoval, tak jsem si myslel, že jsem našel perspektivní uplatnění na hodně dlouhou dobu.

D15, D16, D22, D33, D34...nepřemýšlela jsem o tom.

D20...odešla jsem náhle v r. 2008 kvůli dceřiným zdravotním důvodům (pečovala jsem o osobu blízkou).

D24...do důchodu.

D27... nikdy mě nenapadlo, že zažiju konec takového kolosu.

D35...nic není nastálo, ale mě připadalo, že to tak bude

D36...do mateřské, manžel je přes týden kvůli práci pryč, nemohla bych dál dělat směny.

2) *Jak dlouho trval pracovní poměr?*

Tato otázka byla položena v úvodu rozhovoru, protože s délkou trvání pracovního poměru souvisel rozsah informací, které mi informant mohl poskytnout.

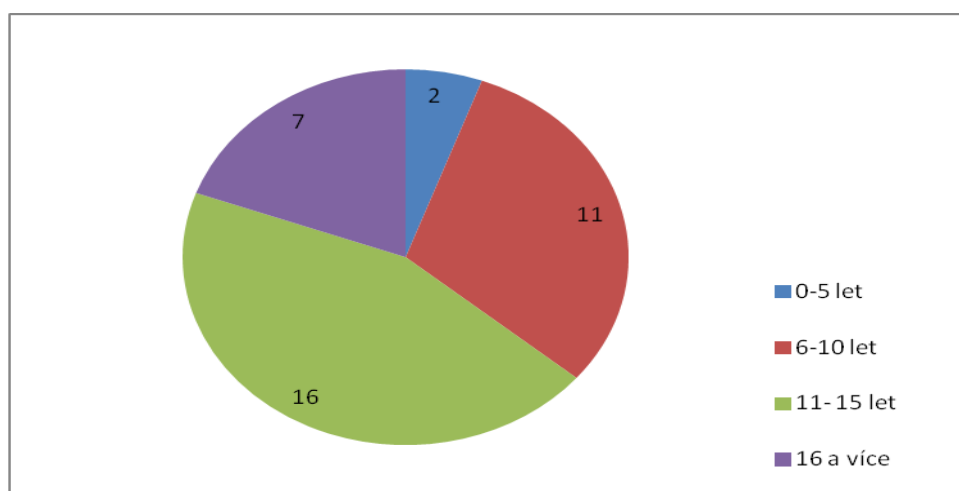
0-5 let – *D20, D22,*

6-10 let – *D3, D6, D7, D13, D16, D21, D23, D24, D29, D33, D34,*

11- 15 let – *D1, D2, D10, D11, D12, D14, D15, D17, D18, D25, D27, D28, D30, D31, D32, D36*

16 a více let - *D4, D5, D8, D9, D19, D26, D35*

Graf č. 21: Grafické znázornění délky trvání pracovního poměru

Zdroj: Vlastní zpracování

3) Co se Vám z pracoviště nejvíce vrylo do paměti?

Po zjištění osobních informací, záměru setrvat v zaměstnání a délky pracovního poměru, bylo mým dalším cílem zjištění kladů, ale i záporů, které zaměstnanec/bývalé zaměstnanec spojuje s Oděvním podnikem a.s.

D1...technika zpracování a šití oděvů

D2, D6, D18, D25, D34 ...vynikající kolektiv...

D3...dílna...

D4...pohoda na pracovišti

D7...zahraniční pracovní cesty do Ruska, Polska Maďarska...

D9...jak se o nás OP staralo – díky odborům jsme měli vždycky zajímavou nabídku rekreace

D10...celé naše oddělení...

D11, D17...pocit sociální jistoty.

D12...davy lidí, které se hrnuly do práce.

D13...bylo to pro mě místo kam jsem patřil a byl jsem něco platný

D14, D30 ...dobrý kolektiv, protože vždycky jsme dobře vycházeli a pomáhali si.

D15...velikost celé firmy.

D16...dost mi vadilo velké plýtvání.

D17...pořád vzpomínám na dobrou spolupráci, s některými kolegyněmi kamarádím dodnes.

D19...práce, která mě moc baví.

D20...když jsem po celodenním stříhání pepita zjistila, že jsem pár dílů posunula (zkazila) a vedoucí mi to strhnul z platu. To se mi stalo na začátku, teď si dávám pozor.

D21...tunelování a nadřazenost nadřízených

D22...moje začátky, které pro mě byly docela hrozné, protože jsem vůbec nebyla z oboru (mám Obchodní akademii). Hlavně ráda vzpomínám na technické popisy a výkresy

D23...výše odměn, které si vyplatilo vedení podniku.

D24...velké pracovní nasazení, protože pracovat na páse a vydělat si není jen tak.

D26...příjemné pracovní prostředí a spokojenost pracovníků s prací i s finančním ohodnocením

D28...byl to stabilní zaměstnavatel a měli jsme i výborný pracovní kolektiv.

D29...sliby, pocit bezmoci.

D31...množství a vysoká kvalita výrobků.

D32...zajímavá práce, kolektiv, setkání se zajímavými lidmi, komunikace v cizí řeči.

D33...kolektiv, fronty u píchaček a haly plné šicích strojů

D34... vzájemné dobré pracovní i mezilidské vztahy

D35...mnoho povinností.

D36...pracovala jsem sama na vyšívacím stroji, na kterém to nikdo jiný neuměl, dost mě to bavilo

4) Kdy se projevilo, že ve firmě Oděvní podnik a.s. něco není v pořádku a jakým způsobem k tomu došlo?

V této otázce dotazovaní měli zaměstnanci zodpovědět, kdy ve firmě zaznamenali první problémy.

D1, D2, D3, D4, D5, D11, D12, D13, D15, D19, D22, D23, D24, D34, D35 – V roce 2008

D6 ...vždycky jsem přišla do práce a musela hned začít dělat, poplašné řeči neposlouchám, ale na dílnách se vědělo, že bude pobočka končit. Čekali jsme jasné stanovisko od šéfa, ale ten se tvářil, že se vůbec nic neděje, spíš se nám vyhýbal. Z vyššího vedení situaci nikdo dlouho komentovat nechtěl.

D7 – Již v průběhu roku 2006 byly první náznaky.

D8, D9, D10, D14, D25 – V roce 2009

D16...pořád se mluvilo o tom, že není dost zakázek, řekla bych, že v roce 2008, když začala ta krize

D17...v roce 2009, když se dvakrát uvažovalo o přesunu dílen do Konice. Dojíždět 18 km by bylo pro mě složité, ale vždycky jsem souhlasila. Kdo řekl, že dojíždět nebude nebo nemůže, tak ho propustili, ale nikdy k přesunu výroby nedošlo.

D18...od roku 2008 byl vidět pokles ve výrobě.

D20...v pořádku jistě nebylo a bylo mi také divné, jak může mít OP plné sklady zboží, které by se mohlo odprodat. Velké prodejní akce udělali až v roce 2010, když už bylo pozdě a ve skladech teď zůstaly stovky zastaralých a vybledlých kusů.

D21...o problémech se v OP mluvilo co se pamatuji.

D26, D27, D29, D30, D31, D33, D36...již v roce 2007.

D28...začalo se to projevovat již srpen – září 2008, v roce 2009 mě nejdříve přesunuli na jinou dílnu, ale to že budu ke konci března 2010 v OP končit, přišlo náhle.

5) Změnily se po roce 2008 vztahy na pracovišti?

U firem v krizi většinou utrpí i pracovní vztahy, proto byl pro zjištění tohoto fenoménu položen tento dotaz. Některé negativní jevy zaznamenala většina informantů a byla jich celá řada. Problémy jsou u těch se skončeným pracovním poměrem popisovány s odstupem času, ale přesto se nejméně jedna třetina z nich vyjádřila, že došlo k výrazné změně k horšímu (zejména D19, D21, D32, D35)

D1, D3, D5, D7, ...nezměnily se...

D2...jako zaměstnanec, který ještě zůstává, bych mohla hodnotit...snad, že dost kolegyně se k šéfům chovalo přehnaně servilně a všichni měli obavy se otevřeně vyjadřovat k nějakým problémům.

D4...nevím, byla jsem na mateřské

D6...dokud bylo hodně práce, tak jsem si ničeho nevšimla, ale potom byli vztahy nervózní.

D8...u nás na dílně všechno zůstalo při starém, ale později to mohlo být horší. Já jsem byla od června 2008 na neschopence a v lednu 2009 šla do důchodu.

D9... to víte donášení na kolegy.

D10...obrat horšímu tak o 50 %.

D11, D20...minimálně.

D14, D22, D23...spíš více než méně.

D15...změnily se tak na půl, někteří začali před vedoucí předvádět svou nepostradatelnost.

D16...začaly se tvořit skupinky, které jen mezi sebou tajně pořád něco probírali.

D17...změnily, byla mezi námi určitá rivalita.

D18, D34... stres na nikoho nepůsobí dobře.

D19...změnily se opravdu hodně k horšímu, pořád panuje nervozita.

D20...strašně

D21...vztahy se změnilly velmi výrazně, zvlášť ty „starší ročníky“ byly napnuté jak to dopadne.

D24...určitě ano, přestali jsme se mimopracovně scházet, každý se uzavřel do sebe.

D25... každý hleděl jen na sebe.

D26, D29, D30...opravdu moc se změnilly.

D28...Na naší dílně se vztahy moc nezměnily, protože jsme byli přesvědčeni, že skončí ta vedlejší, potom si nás jedno pondělí naráz svolal ředitel závodu a ve středu jsme již podepisovali výpovědi, šlo to opravdu rychle.

D30...vztahy byly dost napjaté, na Konicku je ještě nepoměrně složitější sehnat uplatnění než v Prostějově

D31...ženské a drby, to je samostatná kapitola...

D32...nevím, že by se vztahy změnilly.

D33...pořád vidím falešný šéfův úsměv jak tvrdí, že se nic neděje

D35...maximálně se změnilly k horšímu, ani se mi nechce o tom mluvit

D36...celkově to nebylo dobré, na vedlejší dílně se pomlouvali a dělali si naschvály, ale u nás se to moc neprojevalo, dodnes se pravidelně s 5 kolegyněmi vídáme.

6) Měl/a jste obavy z propouštění a ze ztráty zaměstnání?

K této otázce mě vedl fenomén, který je typickým projevem v době krize, a to „strach ze ztráty zaměstnání“. Naprostá většina se k obavám stručně vyjádřila odpovědí ano/ne. Obavy mělo dvacet pět dotazovaných, sedm nemělo a pět si obavy nepřipouštělo, jedna nevěděla přesně, ale spíše se strach z propouštění u ní projevil.

D2, D3, D5, D7, D22...nepřipouštím/nepřipouštěla jsem si to

D6...přesně nevím, měnilo se to, ale nakonec ano...

D7...neměla, ale když bylo zrušeno celé naše oddělení a byla jsem přeřazena, našla jsem si raději nové místo

D1, D8, D10, D11, D15, D20, D22, D32 – Ne.

D4, D9, D12, D13, D14, D16, D17, D18, D19, D20, D21, D23, D24, D25, D26, D27, D28, D29, D30, D31, D33, D34, D35, D36 – Ano

7) Bylo ovlivněno chování zaměstnavatele finanční krizí?

Záměrem tohoto dotazu bylo zjištění negativního vývoje u zaměstnavatele, informanti odpovídali spíše stručně, nejevili moc zájem. Některým činil problém pojem finanční krize – odkazovali mne na ekonomický úsek s tím, že o financích nemají přehled.

D1, D9, D14...moc ne

D2, D4, D6, D15, D20, D27, D32 – Tak napůl.

D3, D30, D31, D36...to se musíte zeptat ekonomů /vedení

D4...nevím, byla jsem na mateřské

D5, D6, D10, D34... v něčem určitě ano.

D7...silná koruna při vyvážení zboží do Evropy OP moc nepomohla

D8...když jsme přestali šít riflovinu, tak jsem si řekla, že to nebude dobré.

D11, D20 – U nás ne.

D12, D13...ovlivnění jsme byli víc než dost

D15...dost kontraktů bylo zrušeno, některé zakázky nebyly dodnes uhrazeny

D16, D19...firma byla ovlivněna hodně, nejvíc se to poznalo, že se míň šilo pro cizinu

D17...určitě. Nebyla práce, a proto nás přeřadili do skladu, kde jsme několik týdnů dělali inventury.

D18, D21...maximálně, kvůli krizi se pořád měnilo vedení

D22, D24, D36...začalo se propouštět

D23...to víte, na krizi se také dnes všechno svádí.

D25, D26...z 50%

D28...projevilo se to postupným rušením dílen

D29...maximálně (k horšímu)

D33... určitě bylo, vždyť nám přestali platit.

D35... OP ovlivnila krize, ale krize v textilním průmyslu.

8) Dotkly se Vás konkrétně změny v organizaci práce nebo odměňování?

Byly zjišťovány přesné kroky, ke kterým vedení OP a.s. přikročilo v rámci krizového řízení. Podle odpovědí dotazovaných bylo postupně nařízeno přeřazení na jinou práci, snížená dovolená, snížení mezd, zrušení odměn a kratší pracovní týden. Např. ke kratšímu pracovnímu týdnu nebo nařízené dovolené, ale i sníženým mzdám bylo přistoupeno rozdílně u jednotlivých závodů a dílen v různých časových obdobích, podle aktuálního stavu, který se odvíjel od přijatých zakázek.

D1, D7, D10, D11, D14, D17, D20, D21, D22, D25, D26, D32 – Ne

D2, D4, D5, D13, D29 ...snížená mzda.

D3... snížená mzda a byla jsem přeřazena na jinou práci

D6, D12... snížená mzda, snížená a nařízená dovolená

D8 a D9...já jsem to nezažila, v roce 2008 jsme na dílně dokonce dělali přesčasy a z odpoledních směn chodily domů až ve 3 hod. ráno a všechno navíc jsme dostali zaplacené.

D10...měl jsem sníženou mzdu, byly zrušeny prémie a nakonec i pololetní a roční odměny.

D15...snížená mzda, ale také zvýšené nároky nadřízených na opakované rozborů hospodaření.

D16 - Přeřadili mě na jinou práci, snížili dovolenou z 25 dnů na 20 a od srpna 2010 mi výrazně snížili plat.

D18... byla jsem přeřazena na jinou práci

D19... ano musela jsem několikrát nastoupit na neplánovanou dovolenou a snížili mi mzdu, teď často pracujeme jen část týdne, zbytek dostáváme 60 % mzdy, proto mám plat tak do 7.000 čistého.

D20...výkon více prací (po propuštění některých pracovníků, byla rozdělena jejich pracovní náplň)

D23, D24, D35...měl/a jsem často zkrácený pracovní týden a snížené mzdu i odměny.

D27...kratší pracovní týden.

D28...byla jsem přeřazena na jinou práci a nařídili mi dovolenou, mzda mi snížená nebyla, zůstávala ale stejná, bez prémie.

D30, D31...kratší pracovní týden, a proto podstatně snížená mzda, krácená dovolená.

D33...byla jsem přeřazena na jinou práci, snížili mi mzdu a byla jsem bez prémie

D34, D36...snížení prémiového ohodnocení a neplánovaná dovolená.

9) Byly Vám sníženy zaměstnanecké benefity? (příspěvek na závodní stravování, penzijní připojištění, služební vůz, příspěvek na dopravu či zajištění dopravy do zaměstnání, zvýhodněný nákup vyprodukovaného zboží, zajištění rehabilitace, vitamínových doplňků, příspěvky na kulturní a sportovní akce atd.)

Tato otázka je doplněním předchozího dotazu, protože zaměstnavatel v krizi je nucen hledat úspory a často proto odebírá nebo snižuje zaměstnanecké výhody. V Oděvním podniku a.s. zrušili penzijní připojištění a snížili příspěvek na stravné.

D1, D6, D11, D14, D20, D21, D22, D24, D25, D31, D32, D33, D34, D35, D36 – Ne

D2, D8, D9, D16, D17, D19, D23, D27...bylo zrušeno penzijní připojištění a podstatně snížen příspěvek na stravenky.

D3 ...ano příspěvek na penzijní připojištění zaměstnavatel už v roce 2008 neposílal, ale kdo chtěl, tak si platil dál.

D4...já jsem to zrušila celé, protože už za půl roku jsem šla do důchodu.

D5...Od "OP" jsem za ty roky dostala hromadu peněz a mrzelo mě, že připojištění potom nechali jen managementu.

D7, D10, D12, D13, D15, D18, D29...platili jsme vyšší cenu za stravenky.

D28...penzijní připojištění jsem neměla a stravné nejdřív zdražili tak, že jim tam nikdo na jídlo nechodil, proto šli potom s cenou dolů, ale 22 Kč už to nebylo.

10) Kde vidíte příčinu toho, že Oděvní podnik a.s. skončil v konkurzu?

U této otázky mohli dotazovaní uvádět více možností. Všichni nechtěli na tuto stěžejní otázku odpovědět (D2, D4, D9) byli to zejména Ti, kterým pracovní poměr ještě trvá, někdo (zejména D10) byl naopak rád, že může svůj názor vyjádřit. Někteří uváděli více možností, proto jsou uvedeni u více odpovědí. Jako nejčastější příčina toho, že Oděvní podnik a.s. skončil v konkurzu, jsou zaměstnanci uváděny „chyby managementu“.

D1...byla jsem na mateřské, tak pořádně nevím co se tam dělo, ale snad ve světové krizi.

D2, D4, D9 - Nemám na to žádný názor, proto Vám raději nebudu odpovídat.

D3...v chybách managementu...šili jsme pořád obrovské série, a když nebyl odbyt, šilo se dál na sklad "

D1, D5, D15, D16, D21, D27, D29, D32, D34... ve světové krizi...

D3, D5, D6, D8, D11, D12, D13, D14, D17, D18, D19, D20, D21, D22, D23, D24, D25, D26, D29, D30, D31, D32, D33, D34, D36 - Zavínily to chyby managementu.

D7...nevýdělečné pobočky v Maďarsku a na Slovensku, ale i u nás nebyly včas redukovány...

D8, D11, D13, D15, D22, D25, D29, D31, D32, D33, D34...tlak asijského zboží na český trh

D10...bylo to hlavně managementem, ale přispěla k tomu absolutní zkosnatělost postkomunistického podniku, celková neefektivnost pracovních míst, protože vedoucí pracovníci se nikomu nezodpovídali, nemohli propustit neschopné pracovníky. Dále neschopnost reagovat na módní trendy, netaalentovaní návrháři, zastaralé normy a

v neposlední řadě neochota dělnických profesí řádně pracovat, způsobená z mého pohledu špatným nastavením finančního ohodnocení.

D16...*v OP bylo dost zbytečných pracovních míst a přebujelý management*

D17...*plné sklady - dlouho trvalo, než OP vůbec začalo snižovat ceny, přitom kvalita ne vždy cenám odpovídala. Obleky stály nad 6.500 Kč, obyčejná dámská halenka přes 1.000 Kč, to ve větším množství v ČR ani na Slovensku nebylo prodejné. S tím, že se dají ušít obleky i za 2.500 Kč přišli pozdě.*

D18...*výroba mohla vypadat jinak, kdyby přizvali externí designéry, dnes je přece tolik šikovných lidí*

D20...*konfekce měla nízký odbyt, proto to tak dopadlo.*

D22...*v chybách managementu, věděli o závažných problémech v hospodaření společnosti a včas je nezačali řešit.*

D23...*vedení podniku myslelo jen na sebe, kdyby chtěli, mohli výrobu v OP určitě zachránit*

D28...*na počet dělníků byl dost vysoký podíl administrativy a managementu, kde pracovníci nebyli tak vytížení.*

D29, D35...*v rozkradení – vyšší zájem jednotlivců*

D33 - *Velmi špatné hospodaření vedoucích pracovníků.*

11) Jak jste řešil/a svoji situaci po skončení pracovního poměru?

Otázky č. 11-17 nebyl položený sedmi dotazovaným, kterým pracovní poměr stále trvá, ale byly položeny 29 dotazovaným, u kterých pracovní poměr již skončil. Otázka č. 11 má návaznost s otázkou č. 15 a jejím cílem bylo zjištění kolika dotazovaným se podařilo hned nastoupit do nového zaměstnání nebo byli nuceni se jít zaregistrovat na úřad práce, případně odcházeli na mateřskou či do důchodu. Níže je kvantifikována dílčí otázka č. 3)

Nové zaměstnání si našlo neprodleně: D7, D10, D12, D15, D24, D29

Nové zaměstnání si našlo do 5 měsíců: D11, D16, D22, D27, D32

Nové zaměstnání si našlo do 12 měsíců a více: D6, D14, D26, D28, D30, D31, D35, D36

Nové zaměstnání si od odchodu z OP a.s. dosud vůbec nenašlo: D13, D18, D21, D23, D33, D34

Nové zaměstnání nehledalo z důvodu odchodu na mateřskou, do důchodu, péče o osobu blízkou: D1, D8, D9, D20, D24, D35, D36

Na úřad práce odešli: D6, D11, D13, D14, D16, D18, D21, D25, D26, D27, D28, D30, D31, D32, D33, D34

V okamžiku rozhovoru byl/a na ÚP registrován/a: D13, D18, D20, D21, D23, D28, D33, D34

Sama podala výpověď: D29

12) Byly Vám v pořádku předávány doklady od zaměstnavatele? (např. o rozvázání pracovního poměru, kopie ELDP,¹¹⁹ potvrzení pro úřad práce?)

U žádného z informantů se neobjevily vážnější potíže při předávání dokladů, což bývá častým jevem u firem v konkurzu. Na otázku neodpovídalo sedm dotazovaných, kterým pracovní poměr trvá.

D5, D6, D7, D8, D9, D11, D12, D13, D14, D15, D16, D18, D20, D21, D22, D24, D25, D26, D27, D28, D30, D31, D32, D33, D34, D35, D36... ano...(byly v pořádku předávány)

D10...bez problémů potvrdili i později co jsem potřeboval – pro sociálku k přídávám, pro pojišťovnu...

D23...vcelku ano (pro potvrzení jsem si musel jít dvakrát)

D29...vcelku ano

13) Vznikl nárok na odstupné, obdržel/a jste odstupné?

Propuštění zaměstnanci, kteří požádali v roce 2010 úřad práce, dostali odstupné částečně uhrazeno. Ostatní přihlásili své pohledávky přímo insolvenčnímu správci, ale na odstupné dosud čekají, jedná se stále o stovky zaměstnanců. Situace je tíživá zejména pro ty, kteří jsou dosud registrováni na úřadu práce. Na otázku neodpovídalo sedm informantů, kterým pracovní poměr trvá.

D1, D12, D14, D21, D24, D25, D26, D27, D30, D33, D34, D35, D36 – Dostal/a jsem odstupné za tři měsíce.

D6, D10 - Dostal/a jsem odstupné za 4 měsíce

D7 - Dostala jsem odstupné za pět měsíců

D8, D9 – Šla jsem do důchodu, neměla jsem nárok, ale vím, že v roce 2010 byly problémy.

D11, D28, D32 – Obdržel/a jsem náhradu z úřadu práce (až 35.000 Kč)

D13, D15, D16, D18, D23, D31 – Odstupné jsem zatím neobdržel/a, mám přihlášenou pohledávku u ins. správce

¹¹⁹ evidenční list důchodového pojištění

D20 – Odcházela jsem sama, nevznikl mi nárok na odstupné

D22, D24, D29 - Nevznikl mi nárok na odstupné

14) Při získání nového zaměstnání došlo k nějaké změně? (oboru nebo místa)

Nalézt nové zaměstnání u vyučených v oboru dámský nebo pánský krejčí/krejčová je v okrese Prostějov minimální (převis poptávky převažuje nad nabídkou). Proto mě zajímalo procento těch, kterým se podařilo v tak specializovaném oboru ve shodě se svým vzděláním znovu uplatnit.

Nejčastější odpověď, která se objevila: změna oboru. Na otázku neodpovídala pracovnice na rodičovském příspěvku, sedm dotazovaných, kterým pracovní poměr trvá a tři pracovnice, které odešly do důchodu.

D6, D10, D11, D14, D22, D26, D27, D29, D30, D31, D35, D36 – Musel/a jsem úplně změnit obor, v textilních firmách místa nejsou.

D7 - Neměnila jsem obor, ale dojíždím teď 20 km do práce (ekonomický úsek)

D12...rok jsem navrhovala pro malou firmu kožené bundy a saka, ale přestěhovali firmu do Indie. Pak jsem vzala, co se naskytlo, ale bylo těžké vůbec něco sehnat, nikdo mě nevzal na dlouho, když jsem s dítětem sama. Ale teď mám naštěstí díky příteli svůj obchod.

D13, D18, D21, D23, D33, D34 – Zaměstnání v jiném oboru se získat nepodařilo

D15, D32 - Neměnila jsem obor, ale mám podstatně nižší plat (ekonomický úsek)

D16 - Částečně jsem obor změnila, pracuji v čalounické dílně

D24...částečně jsem obor změnila, šijeme domácí obuv

D28...sehnala jsem na rok místo v oboru, teď se mi nedaří nic najít.

D32...změna oboru a samozřejmě nižší plat

15) Měl/a jste hned pracovní smlouvu nebo brigádu, co všechno bylo nutné vyzkoušet?

Jeden ze stěžejních dotazů, který souvisí s výzkumnou otázkou č. 11). V tomto dotazu se informanti vyjadřovali k těžkostem a zkušenostem na trhu práce po propuštění z Oděvního podniku a.s. Na otázku neodpovídalo sedm dotazovaných, kterým pracovní poměr trvá a tři pracovnice, které odešly do důchodu.

D6...obešla jsem snad všechny firmy, které v Prostějově šijí, ale místo jsem nenašla. Teď pracuji jako dělnice v pekárně, kde se mnou nejdříve sepsali smlouvu jen na dobu určitou, teď již na dobu neurčitou.

D7 – Nabídku na nové zaměstnání jsem uslyšela v rádiu, šla jsem na konkurz a ono to vyšlo. Do nového zaměstnání jsem odešla bezprostředně po ukončení pracovního poměru u OP.

D10 - Chvíli jsem pracoval na dohodu o pracovní činnosti, ale v podstatě okamžitě jsem začal pracovat jinde.

D11 ...musel jsem se zaregistrovat na ÚP a pracoval jsem na dohodu o provedení práce do 4.000, za poslední dva roky jsem pracoval třikrát na dobu určitou.

D12...víc než rok jsem pracovala v kožedělné výrobě, pak jsem byla 1,5 roku registrovaná na úřadu práce a třikrát se mi během té doby povedlo sehnat přivýdělek do 4.000 hrubého. Nejdéle jsem pracovala přes léto jako číšnice, ale také jsem byla na zástup v obchodě s obuví a v Tescu na pokladně.

D13...od května 2010 jsem na úřadu práce a stále se mi nedaří nic najít, jsem rozhodnutý třeba se přestěhovat, i když manželka je proti.

D14... nenašel jsem 2,5 roku žádné uplatnění, až teď.

D15, D22...hned jsem si našla pracovní poměr se smlouvou na dobu neurčitou.

D16...posílala jsem žádosti o zaměstnání po celé Moravě - do Olomouce, i do Brna, ale dlouho se mi nedařilo něco sehnat, od března 2011 jsem zatím měla dvakrát prodlouženou smlouvu na dobu určitou.

D18, D20, D21, D23...sleduji tisk, nabídky na úřadu práce, chodím na konkurzy...

D24... byla jsem naštěstí na rodičovské dovolené a teď mám smlouvu na dobu určitou.

D26...zkusila jsem asi 15 pohovorů za tři měsíce na úřadu práce. Poté mi zavolala spolužačka, že je možné nastoupit u nich ve firmě.

D27... jsem ráda, že mám pracovní smlouvu – i když na dobu určitou

D28... dala jsem si žádost do všech firem, které jsou v oboru, po osmi měsících na úřadu práce jsem nastoupila do pracovního poměru - zkušební doba, smlouva na tři měsíce, poté na dobu určitou. Po roce mě propustili a opět jsem v evidenci na úřadu práce.

D29...měla jsem zkušební dobu a poté smlouvu na dobu určitou.

D31...Na úřadu práce se vždycky zajímám o nabídky práce, ale pro ženy je toho málo, pracovnice úřadu sama vždycky mluví o tom, že ubylo pracovních příležitostí

D32, D36...mám pracovní smlouvu na dobu určitou.

D33 - Jsem na úřadu práce a najít práci, když máte invalidní důchod, je těžké. Práci nemůžou najít mladí a zdraví, co potom já.

D34...pracovala jsem jen na dohodu o provedení práce a stále jsem na úřadu práce.

D35... necelého půl roku jsem pečovala o osobu blízkou, udělala jsem si kurz a mám práci na dobu určitou.

D36...pobírám rodičovský příspěvek a odpoledne a večer pracuji v pohostinství, kde mám smlouvu na dobu určitou.

16) Změnila se kvalita Vašeho života, rozdíl mezi trváním pracovního poměru u OP a.s. a po jeho skončení?

Skončení pracovního poměru je vážným zásahem do života zaměstnance a téměř vždy se dotýká nejen role profesní, ale i osobní. Na kvalitu života je pohlíženo jako na vícerozměrnou veličinu a obvykle je definována jako subjektivní posouzení vlastní situace, které v globálním pohledu zahrnuje fyzické zdraví, psychickou kondici, náboženské a ekonomické aspekty, společenské uplatnění, ale i rodinnou situaci.¹²⁰ Změna kvality života, proto vypovídá o celkové psychosociální zátěži dotazovaných po ukončení zaměstnání v Oděvním podniku a.s. Na otázku neodpovídalo sedm dotazovaných, kterým pracovní poměr stále trvá.

D1 ...zatím na mateřské nic nepociťuji, ale vím, že najít uplatnění nebude jednoduché

D6...práce v OP mě bavila mnohem víc, abych se přiznala, tak v pekárně mě to docela zmáhá. Ještě,

že jsem zvyklá na noční směny. Nejsem také tak spokojená ve finanční oblasti.

D7...vede se mi dobře, ale mám méně času

D8, D9...v důchodu nad tím nepřemýšlím

D10...nic moc se nezměnilo, jsem spokojen, že to mám blíž do práce.

D11...za chvíli mi bude 45 a nikde žádná jistota.

D12...mrzí mě, že práce v OP skončila, byla jsem v modelárně stále v pohybu, ráda bych se tam vrátila zpátky.

D13...stále se mi nedaří najít žádné zaměstnání (od roku 2010), všechno je na manželce, to si dovedete představit, že už doma nejsem za pořádného chlapa.

D14...jsem nespokojen ve finanční oblasti a nemůžu se pořád ještě vzpamatovat z toho, že jsem byl 2,5 roku na úřadu práce.

D15... jsem ráda, že jsem si hned práci našla a mám v dnešní době jistotu zaměstnání

D16...v novém zaměstnání nejsem spokojena, nebaví mě to a mám nižší plat

D18...mám dodnes vážné psychické problémy.

¹²⁰ Kvalita života nemocných. [cit. 2012-03-28]

D20...dlouhodobá registrace na úřadu práce mě dost deptá, ale v 58 letech se tomu, že jsem bez místa, nedivím.

D21...hodně k horšímu. V srpnu to bude dva roky, co jsem na úřadu práce. Dvě naše dcery jsou na střední škole a musíme přežít z jedné výplaty, ale nejhorší je, že muž má smlouvu jen na dobu určitou.

D22 - Jsem velmi spokojena s novým zaměstnáním, jsem na tom lépe finančně, mám zajímavou práci v realitní agentuře a mám dobré kolegy.

D23... změnila, říká se tomu hranice chudoby.

D24...vrátila jsem se po mateřské do práce, ale je to náročnější skloubit práci a rodinu.

D25...v důchodu se mám dobře, nad tím co by mohlo být jinak, nepřemýšlím

D26... sice jsem byla tři měsíce na úřadu práce, na dovolenou nemám, ale jinak se všechno srovnalo.

D27...pracuji v sociálních službách a práce s lidmi mi více vyhovuje.

D28...k horšímu, jsem na úřadu práce a mám dva syny, jeden studuje na střední škole, druhý na VŠ.

D29 - Jsem velmi spokojena s novým zaměstnáním a finančně jsem na tom také lépe.

D30...zatím ne, pobírám rodičovský příspěvek

D31...všechno se změnilo, nejsem jen bez místa, ale taky jsem se po 27 letech rozvedl. Dostávám jen 3.410 životní minimum a něco na bydlení. Nebýt sestry, která mě podporuje, tak bych si možná něco udělal, neměl bych totiž peníze na léky na vysoký tlak a na srdce, ani na autobus, když jedu do města někam na konkurz.

D32...maximálně k horšímu, nyní jsem nespokojena ve finanční oblasti a v práci je jiný styl dne, na který jsem nebyla zvyklá.

D33, D34...nejsem spokojena, protože nemám práci, tím pádem ani peníze.

D35...pořád někde jezdím, na rozdíl od OP to není práce na jednom místě, ale mám nové uplatnění.

D36...k lepšímu, mám víc peněz.

17) Co jste potřeboval/a (rekvalifikaci, kurz...) nebo co by bylo vhodné doplnit, aby Vám to pomohlo k nalezení nového uplatnění na trhu práce

Tímto dotazem byl zjišťován kvalifikační vývoj dotazovaných. Je zřejmé, že informanti se na trhu práce setkali s vyššími kvalifikačními požadavky, než jaké mohli nabídnout. Vzdělání je důležitou součástí pracovní způsobilosti, příslušnosti k nějakému oboru a v oboru oděvnictví je v regionu Prostějovska nízká možnost uplatnění. Podle sdělení pracovníků Úřadu práce Prostějov, bylo nejvíce uplatněných bývalých pracovníků OP a.s. v sociálních službách. Ve vybraném vzorku pracovníků z okresu Prostějov, se nikdo rekvalifikace ani kurzů pořádaných úřadem práce neúčastnil, ani se sám rozšíření vzdělání (např. jazykovému) nevěnuje. Pouze jedna dotazovaná z uhersko-hradištského regionu absolvovala kurz na PC a druhá si dokonce kurz sama uhradila.

D1, D8, D9, D12, D18, D19, D27, D28, D30, D31, D33, D36...nic jsem neabsolvoval/a
D6, D11, D23...určitě bych potřeboval/a jiné vzdělání

D7...nebylo třeba, mám VŠE.

D10...pomohlo mi doporučení přes přátele

D13, D26...asi neznám ty pravé lidi.

D14... pokoušel jsem se opravdu dlouho najít zaměstnání, obrátil jsem se i na spoustu známých, ale

zatím se nezadařilo.

D15...pomohlo mi vzdělání a hlavně praktické zkušenosti z OP.

D16...žádala jsem o kurz na PC, ale nedali mi ho, protože prý nejsem dostatečně dlouho zaregistrována na úřadu práce

D20, D25...asi něco ano, ale nic mi nenabídli

D21...určitě vzdělání. Se SPŠO jsem v 51 letech na úrovni těch co mají jen základní vzdělání. Teď jsem v situaci, že bych brala jakoukoliv práci

D22...nic, mám prostě štěstí.

D23...moc by se mi hodil řidičský průkaz C (na nákladní auto). Minulý týden jsem si to zjišťoval a stojí 29.400, to je pro mě nerealné.

D24... v nabídkách inzerátů všude chtějí znalost cizího jazyka, ale já na jazyky nejsem.

D26...nic jsem nedělala, úřad práce mi sdělil, že budu muset vzít i nejpodřadnější zaměstnání

D29...kvůli nové práci jsem začala studovat VŠ.

D32...za 46 dnů jsem získala nové zaměstnání, díky tomu, že jsem byla na několika pohovorech.

Z ÚP mi nic nenabídli.

D34...potřebovala bych ŘP skupiny B, dělala jsem kurz na PC

D35...absolvovala jsem kurz na natěračském stroji, který jsem si sama uhradila

18) Jak můžete hodnotit svého zaměstnavatele OP a.s.?

V celkovém hodnocení zaměstnavatele OP a.s. se zaměstnanci mohli vyjádřit kriticky nebo také zaměstnavatele pochválit, z odpovědí vyplývají také priority dotazovaných. Komu se hodnotilo obtížně, byla mu nabídnuta možnost číselné odpovědi v intervalu 1-10. Číslo jedna minimální spokojenost, číslo deset maximální spokojenost.

D1, D2...OP hodnotím spíš kladně, jsem moc ráda, že mám ještě práci.

D4...v OP jsem byla v práci opravdu spokojená, od listopadu bych měla zase nastoupit, ale nevypadá to dobře, protože vlastně není kam.

D5...tak půl napůl

D6...na stupnici 1-10 bych dala čtyři, ale okamžitě bych nastoupila, kdyby to bylo možné.

D11, D12, D13, D24, D26, D30...byl/a jsem tam moc spokojená, škoda, že se nemám kam vrátit.

D14...tak napůl, hodně věcí bylo pozitivních, hlavně kolektiv, organizačně to bylo horší.

D15, D18, D25, D34 ... na stupnici 1-10 bych dala osm,

D16...dost mi práce v OP vyhovovala, až na pracovní prostředí – v zimě v pondělí na dílně bylo jen 11°C v létě zase až 40°C.

D17... jsem zklamaná jak to s OP dopadlo.

D19...zatím jsem ještě pořád v OP, potřebovala bych, aby to tak ještě pět let vydrželo než půjdu do důchodu

D20...tak zajímavou a samostatnou práci jako v měřenkách už určitě neseženu.

D21...určitě se hodně věcí dalo dělat jinak, ale bylo to tam fajn.

D22...pro mne byla práce v OP dobrá zkušenost. To, že OP v okrese hodně chybí, je krize a dost lidí bez práce, je v mé nové práci (v realitní agentuře) poznat na pořád snižujících se cenách nemovitostí.

D23...úžasný zaměstnavatel, kde jsem se denně potkával se spoustou žen.

D27...těžké hodnotit, беру to jako uzavřenou hezkou kapitolu, protože teď jsem někde jinde.

D28... na stupnici 1-10 bych dala šest, byla to zajímavá práce a hlavně v mém oboru.

D29... na stupnici 1-10 bych dala tři.

D31... je mi líto, že jsem v OP skončil, byla to slavná firma nejen u nás

D32... na stupnici 1-10 bych dala devět. (tj. velká spokojenost)

D33...na stupnici 1-10 bych dala čtyři, velký počet lidí, málo soukromí.

D34...OP hodnotím dobře. V práci nebyly žádné přemrštěné požadavky, jak se říká „čistá hlava“, co šéfka řekla, to jsme udělaly.

D35...pracovala jsem v OP od vyučení, čekala jsem, že to bude stabilní zaměstnavatel, kdyby tomu tak zase bylo, klidně bych se vrátila.

D36...pracovala jsem nezávisle na ostatních, bavilo mě to a byla jsem v tom dobrá. Znovu nastoupit do OP a pracovat na směny bych nemohla, protože mám dvě malé děti.

12.5. Shrnutí empirické části

Při pádu Oděvního podniku a.s., který se vždy prezentoval kvalitou a originalitou svých výrobků, se projevilo několik negativních trendů najednou. Jedním z klíčových se jeví krize v celém textilním průmyslu způsobená přílivem levného textilu z Asie. Tento textil sice tradiční konfekční výrobu pánských a dámských obleků a kabátů příliš neovlivnil, zásadně však postihl výrobu riflového zboží a ostatních oděvů z výrobního portfolia. Oděvní podnik a.s. jistě významně ovlivnila i finanční krize, protože na exportně zaměřený podnik vážně dopadal vliv silné koruny. Finanční krize znamenala také pokles odbytu u hlavních odběratelů, k čemuž u podniku, který vyvážel více než 60 % své produkce, logicky muselo dojít.

Podle Jiřího Kohoutka, viceprezidenta ATOK¹²¹ může přiměřená velikost firmy napomoci stabilitě, nevýhodou ale je, že velké firmy jsou málo pružné,¹²² a to se u Oděvního podniku a.s. projevilo v plné míře. Dlouhodobě dobré hospodářské výsledky Oděvního podniku a.s. se staly jakýmsi růžovými brýlemi, které zapříčinily značný nárůst pracovníků v administrativě a managementu, zvyšování nákladů, přispěly ke zlehčení situace po nástupu finanční krize spojené s krizí v textilním průmyslu. Rovněž je zřejmé, že u vedení Oděvního podniku a.s. došlo v letech 2007 - 2009 k mnoha

¹²¹ Asociace textilního, oděvního a kožedělného průmyslu

chybným závěrům a špatným manažerským rozhodnutím, které vyvolaly značnou zranitelnost firemního systému provázenou poklesem ekonomické aktivity. Reakcí na špatné hospodářské výsledky pak byla postupná redukce šicích dílen, celých poboček i 112 prodejen po celé ČR, což mělo za následek masové propouštění zaměstnanců. A to okamžitě způsobilo nerovnováhu na trhu práce zejména v okresech Prostějov a Jeseník. Okres Prostějov se dokonce dostal na první místo v ČR s počtem uchazečů ÚP na jedno volné pracovní místo.

Díky subjektivnímu pojetí dotazovaných bylo zaznamenáno hodnocení změn, které nastaly v organizaci práce u Oděvního podniku a.s. Bylo to zejména přeražení na jinou práci nebo na úplně jiné pracovní místo, zeštíhlení až zrušení poboček. Strach z propouštění se objevil u dvaceti pěti dotazovaných, sedm nemělo strach a šest si obavy nepřipouštělo. Posun ve vztazích mezi kolegy zaznamenali téměř všichni, u jedné třetiny se objevily i závažnější jevy. Změny v kvalitě života jsou odrazem (ne)úspěšnosti při získávání nového pracovního zařazení, což nebylo a ani doposud není v okrese Prostějov jednoduché. Z třiceti šesti dotazovaných jich šest stále v Oděvním podniku a.s. pracuje, šestnáct odešlo na úřad práce a osm bývalých zaměstnanců je stále ještě registrovaných jako uchazeči o zaměstnání, sedmi pracovníkům se podařilo najít bezprostředně navazující zaměstnání.

Závěrem této části bych chtěla podotknout, že většina dotazovaných vzpomíná na Oděvní podnik a.s. jako na stabilního zaměstnavatele, který sice nebyl ve všech směrech ideální, ale poskytoval jistotu zaměstnání lidem se širokým spektrem specializovaných profesí. Velká většina dotazovaných litovala, že jejich zaměstnavatel Oděvní podnik a.s., kde někteří plánovali setrvat tzv. „do důchodu“, skončil a že nyní již nemají velkou šanci najít uplatnění ve svém oboru. Při sebeposouzení vlastní situace dotazovaní následně osvětlili, jakým způsobem hodnotí celou kauzu Oděvního podniku a.s. a popsali osobní problémy spojené s pádem podniku. Velmi mne proto překvapilo, kolik bývalých pracovníků s velkou vděčností, hrdostí a dokonce láskou na svého bývalého stabilního zaměstnavatele vzpomíná a chtělo by se hned při možném obnovení výroby vrátit. Očekávala jsem více pesimismu a negativního hodnocení uvedené firmy, ale nestalo se tak. Záporný přístup však byl jasně vyjádřen k managementu „který za všechno může“. Na otázku - co zavinilo, že Oděvní podnik a.s. skončil v konkurzu odpovědělo jen třicet tři

¹²² HÁNYŠ, Rostislav. *Konec gigantu nezrcadlí stav textilního průmyslu*. Dostupné na WWW [on-line] http://ekonomika.idnes.cz/konec-gigantu-nezrcadli-stav-textilniho-prumyslu-rika-odbornik-k-padu-op-11l-/ekonomika.aspx?c=A100503_212530_ekonomika_abr [cit. 2012-04-29]

dotazovaných, dvacet pět z nich uvedlo, že vinu na přechodu fungující firmy do konkurzního řízení, nese právě chybující management.

Závěr

Diplomová práce pojednává o dopadu finanční krize na zaměstnanost v České republice. Proto byla v sedmé kapitole provedena analýza zaměřená na zjištění hlavního cíle práce, a to „*jak finanční krize ovlivnila trh práce v České republice v letech 2008 až 2011.*“ V průběhu analýzy jsem dospěla k mnoha závěrům a také doporučením. Hlavní vlivy finanční krize jsou patrné na zvýšení míry nezaměstnanosti¹²³ a poklesu pojištěných osob.¹²⁴ Pokles zaměstnanosti však nenastal ve všech ekonomických odvětvích v ČR. K největšímu snížení došlo ve zpracovatelském průmyslu, dopravě, zemědělství a stavebnictví, naopak přírůstek se projevil ve veřejné správě, zdravotnictví a sociální péči.¹²⁵ Na základě zjištění bych doporučovala zvýšit podporu malého a středního podnikání tak, aby podnikatelé získali motivaci k přijímání nových zaměstnanců.

Značným dopadem na oblast zaměstnanosti i podnikání v ČR je nárůst počtu konkurzů.¹²⁶

Propadá se dynamika spotřeby českých domácností a klesá zahraniční poptávka po českém zboží, což ovlivňuje snižování výroby a následně poptávku po pracovních silách v ČR. Trh práce byl oživen jen nepatrně, v roce 2011 se zvýšil o 0,4 %.¹²⁷

ČR nebyla finanční krizí ovlivněna takovým způsobem jako např. Španělsko nebo Řecko, je však třeba mít na zřeteli výrok Vladimíra Špidly, s jehož obsahem se ztotožňuji, a to že „*Česká republika je s EU osudově spojena*“, protože „*když se Evropě daří, má z toho užitek i ČR, když bude mít Evropa problémy, bude mít větší nebo menší problémy i ČR. Potřebujeme především stabilní a prosperující EU v globalizovaném světě*“.¹²⁸

Předpokládaný vývoj ekonomiky a zprostředkovaně i zaměstnanosti v ČR je v letošním roce spíše ve znamení stagnace a zpomalení růstu, proto bych zcela na závěr uvedla výrok Christine Lagardeové, guvernerky Mezinárodního měnového fondu, že, „*je jasné jen to, že nás čekají nejisté ekonomické časy.*“ (Niedermayer, *Respekt* 12. 9. 2011, s. 16)

¹²³ V prosinci činila 8,6 % nezaměstnaných u mladých do dvaceti pěti let ale již 16,7 %, Lavička, *Hospodářské noviny*. 2. - 4. března 2012

¹²⁴ pokles o 147.000 pojištěnců od roku 2008 do 2010 – data získaná z tab. č. 9

¹²⁵ data získaná z tab. č. 11

¹²⁶ v roce 2011 bylo o 949 více konkurzů než v roce 2010. Data získaná z tab. č. 12

¹²⁷ Materiály MPSV předkládané na jednání vlády v květnu 2012.

http://www.mpsv.cz/files/clanky/12908/m_090512.pdf

¹²⁸ ŠPIDLA. Vladimír. *Česká republika je s Evropou osudově spojena*. [cit. 2012-03-21]

Summary

This thesis deals with the impact of the financial crisis on employment in the Czech Republic. Therefore, in the seventh chapter an analysis designed to detect the main objectives of the work, and that „as the financial crisis has affected the labour market in the Czech Republic from 2008 to 2011.“ During the analysis I have come to many conclusions and recommendations. The main impact of the financial crisis are evident in the increase in unemployment and the decline of insured persons. The decline in employment, however, did not occur in all economic sectors in the country. The largest decrease was in manufacturing, transport, agriculture and construction, while the increase was reflected in public administration, health and social care.

Based on the findings I would recommend to increase support for small and medium-sized businesses so that entrepreneurs the incentive to recruitment. Significant impact on employment and business growth in the Czech Republic is the number of bankruptcies. Forfeit the dynamics of consumption of Czech households and declining foreign demand for Czech goods, which affects production and consequently reduction the demand for labour in the country.

Forfeit the dynamics of consumption of Czech household and declining foreign demand for Czech goods, which affects production and consequently reduction the demand for labour in the country. The labour market was revived only slightly in 2011 increased by 0,4 %.

Czech Republic was not affected by the financial crisis in a manner such as Spain or Greece, but it is necessary to consider verdict by Vladimír Špidla, with the content of which I share, namely that „the Czech Republic is inescapably linked with the EU,“ because „if Europe is well doing, has also benefited Czech Republic, while Europe will have problems, will have more or less problems Czech Republic. We need above all a stable and prosperous EU in a globalized world.“

Expected development of the economy, by extension, employment in this year is rather marked by stagnation and retardation of growth, so I would completely ending by the statement said Christiane Lagarde, Governor of the International Monetary Fund, „We face uncertain economic times, that is clear.“

Legislativní rámec

Základní zákonné předpisy, které se týkají politiky zaměstnanosti:

č. 262/2006 Sb. Zákoník práce

č. 264/2006 Sb. Změna některých zákonů v souvislosti s přijetím zákoníku práce

č. 294/2008 Sb. Změna zákoníku práce

č. 519/1920 Sb. O podporách v nezaměstnanosti

č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje

č. 435/2004 Sb. O zaměstnanosti

Seznam grafů:

Graf č. 1: Statistika nezaměstnaných USA, sezónně očištěná data leden 2008 – září 2011

Graf č. 2: Vývoj řeckého HDP

Graf č. 3: Výdaje státního rozpočtu ČR

Graf č. 4: Míra zaměstnanosti na počet obyvatel

Graf č. 5: Míra pracovní neschopnosti

Graf č. 6: Ekonomická skladba obyvatelstva a vývoj pracovních sil, data k 29. 4. 2011

Graf č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných v letech 1993 – 2010

Graf č. 8: Eurostat - nezaměstnanost v EU, leden 2012

Graf č. 9: Míra nezaměstnanosti mladých, 3. čtvrtletí 2010

Graf č. 10: Počty nezaměstnaných mužů a žen v tisících osob

Graf č. 12: Počet obyvatel, pracovní síla v regionu Prostějov

Graf č. 13: Počet uchazečů na jedno pracovní místo v okrese Prostějov

Graf č. 14: Volná místa na okrese Prostějov

Graf č. 15: Míra nezaměstnanosti v okrese Prostějov, Olomoucký kraj, Česká republika

Graf č. 16: Pokles zaměstnanosti v oblasti oděvnictví, okres Prostějov

Graf č. 17: Vývoj tržeb Oděvního podniku a.s. v letech 2001 – 2010 v mil. Kč

Graf č. 18: Vývoj zaměstnanosti v Oděvním podniku a.s., od 12/2007 do 12/2010

Graf č. 19: Statistika počtu zaměstnanců Oděvního podniku a.s. a případů dávek nemocenského pojištění v letech 2007 – 2010

Graf č. 20: Hospodářský výsledek Oděvního podniku a.s. v letech 2005 – 2011

Graf č. 21: Grafické znázornění délky trvání pracovního poměru

Schéma č. 1: Analytický rámec

Schéma č. 2: Sociální důsledky nezaměstnanosti

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Celkový veřejný dluh v % k HDP

Tabulka č. 2: Tabulka č. 3: Souhrnná data o pracovním trhu v ČR

Tabulka č. 3: Růst HDP v %, růst zaměstnanosti v%, růst mezd v %,

Tabulka č. 4: Podíl minimální mzdy v letech 2000, 2008-2009

Tabulka č. 5: Míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání (v %)

Tabulka č. 6: Průměrná roční odpracovaná doba (v hod.)

Tabulka č. 7: Výběrové šetření pracovní sil

Tabulka č. 8: Pracovní poměr na dobu určitou a na částečný úvazek (v %)

Tabulka č. 9: Průměrný počet zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE)

Tabulka č. 10: Vývoj počtu podniků v konkurzu v rozmezí leden 2008 – březen 2012

Tabulka č. 11: Přehled největších firem v konkurzu, leden 2011

Tabulka č. 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU v letech 2008 – 2010

Tabulka č. 13: Podíl osob nezaměstnaných 1 rok a déle na celkovém počtu nezaměstnaných ve věku 15-64 let v % ve 2. čtvrtletí roku 2011

Tabulka č. 14: Veřejné výdaje na politiky trhu práce

Tabulka č. 15: Výdaje na sociální dávky a dávky ČSSZ v letech 2007 – 2010

Tabulka č. 16: Podpora v nezaměstnanosti 2008 – 2009

Tabulka č. 17: Srovnání Velké hospodářské krize v Československu a finanční krize v ČR

Tabulka č. 18: Počet obyvatel města Prostějova

Tabulka č. 19: Nezaměstnanost v okrese Prostějov

Tabulka č. 20: Porovnání vývoje nezaměstnanosti ve vybraných okresech ČR

Tabulka č. 21: Statistika počtu zaměstnanců a případů dávek nemocenského pojištění

Tabulka č. 22: Výzkumný vzorek se základní charakteristikou dotazovaných

Použitá literatura

PERIODIKA

- CEVRO, č. 14, 23. 6. 2009. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-04-01]
http://cevro.cz/dwn/210497/213438_D_cs_14denik_2009_13.pdf
- Propad ekonomik Řecka a Portugalska se zrychluje. *Hospodářské noviny*. 15. 2. 2012. Dostupné na WWW [on-line] <http://hn.ihned.cz/c1-54727120-propad-ekonomik-recka-a-portugalska-se-zrychluje> [cit. 2012-03-06]
- HEINEN, Nikolaus. Situace není urgentní, ale trh čeká na signál. *Hospodářské noviny*. 18. 5. 2010, Dostupné na WWW [on-line] <http://hn.ihned.cz/c1-43600020-nicolaus-heinen-situace-neni-urgentni-ale-trh-ceka-na-signal> [cit. 2011-02-01]
- HUDEMA, Marek. Recese kvůli nedůvěře. *Hospodářské noviny*. 16. 2. 2012 Dostupné na WWW [on-line] <http://hn.ihned.cz/c1-54741750-recese-kvuli-neduvere> [cit. 2012-03-06]
- HUDEMA, Marek. Atény schválily škrtý, půjčku ale jistou nemají. *Hospodářské noviny*. 14. 2. 2012, Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-02-29] <http://hn.ihned.cz/c1-54714260-ateny-schvalily-skrty-pujcku-ale-jistou-nemaji>
- KRŇÁVEK, Petr. O budovu OP ucházejí tři zájemci, *Deník*, 9. 5. 2012, roč. 21, č. 108
- LAVIČKA, Václav. Island nalije do bank 2 mld. dolarů. *Hospodářské noviny*. 21. 7. 2009 Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-02-01] http://hn.ihned.cz/c3-37844760-K00000_detail-island-lije-do-bank-2-miliardy-dolaru
- MIKULKA, Milan. Bruselské zákulisí: Nejde o to zachránit Řecko, největší hrozbou jsou krachy bank. *Hospodářské noviny*, 24. 2. 2012, Dostupné na WWW [on-line][cit. 2011-02-01] <http://boutique.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-54840350-bruselske-zakulisi-nejde-o-to-zachranit-recko-nejvetsi-hrozbou-jsou-krachy-bank>
- MPSV. *Průvodce změnami sociálního systému od 1. ledna 2008*. 14. 7. 2007
- Informační leták MPSV. *Průvodce sociálním systémem v roce 2009*.
- NIEDERMAYER, Luděk. Šetřit nebo utrácet *Respekt*. 12. 9. 2011, s. 16 Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-02-29] <http://respekt.ihned.cz/c1-52809600-setrit-nebo-utracet>
- Propad ekonomik Řecka a Portugalska se zrychluje. *Hospodářské noviny*. 15. 2. 2012. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-02-29] <http://hn.ihned.cz/c1-54727120-propad-ekonomik-recka-a-portugalska-se-zrychluje>
- RADAČIČOVÁ, Simone. Mladé Evropany kosí nezaměstnanost, bez práce jich je 5,5 milionu. *Hospodářské noviny*. 3. 3. 2012, Dostupné na WWW [on-line] <http://hn.ihned.cz/c1-54898500-mlade-evropany-kosi-nezamestnanost-bez-prace-jich-je-5-5-milionu> [cit. 2012-03-31]

- RUSNOK, Jiří, Maďarsko je poučením pro českou penzijní reformu. *Hospodářské noviny*, 30. 11. 2010, Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-09-26]
<http://hn.ihned.cz/c1-48372180-jiri-rusnok-madarsko-je-poucenim-pro-ceskou-penzijni-reformu>>
- SLÁDEK, Jiří. Iry vyhání krize, vláda je láká zpět domů. *Hospodářské noviny*, 30. 3. 2012, Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-04-22]
<http://hn.ihned.cz/c1-55233490-iry-vyhani-krize-vlada-je-laka-zpet-domu>>
- *Národní pojištění* 2009, č. 12, s. 4, roč. 40. ISSN 0323-2395
- *Národní pojištění*, 2010 č. 2, s. 2, roč. 41. ISSN 0323-2395
- *Národní pojištění*: 2010, č. 5 s. 2, roč. 41. ISSN 0323-2395
- POTUČEK, Martin. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-02-22]
<http://martinpotucek.cz/images/documents/zrodi-se-z-globalni-krize.pdf>> Scientia et Societas : časopis pro společenské vědy a management. 2010, ročník VI, číslo 3, s. 52-65. ISSN 1801-7118.
- SEMERÁK, Vilém. Řecko zachráněno není, dostalo jen oddychový čas. *Hospodářské noviny*. 9. 3. 2012, Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-04-22]
<http://byznys.ihned.cz/c1-54979390-ekonom-semerak-recko-zachraneno-neni-dostalo-jen-oddychovy-cas>>

MONOGRAFIE A SBORNÍKY

- BECK, Ulrich. *Riziková společnost, Na cestě k jiné moderně*. Praha: SLON, 2004, s. 431, ISBN 80-86429-32-6
- BENEŠ, Stanislav a kol. *Zaměstnanost, péče o nezaměstnané, rekvalifikace*. Praha: Práce, 1991. s. 77 ISBN 80-208-0217-7
- BENEŠ, Václav. WALTER. Luboš. *Bankovní a finanční slovník*, Praha: Svoboda-Libertas, 1993. s. 157 ISBN 80-205-0537-9
- BĚLINA, P. *Dějiny zemí Koruny české. II.: od nástupu osvěcenství po naši dobu*. 6. vyd. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-257-0
- BRDEK, M. a kol., *Trendy v evropské sociální politice*, ASPI Publishing s.r.o., 2002, 252 s. ISBN 80-86395-25-1
- BUBELÍNY, Marek. *Velká hospodářská krize očima ekonomů*. 2007. s. 93. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra ekonomie. Diplomová práce.
- CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika – nové jevy a perspektivy*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2001. 257 s. ISBN 80-7179-311-6
- CZESANÝ, Slavoj. *Hospodářský cyklus: teorie, monitorování, analýza, prognóza*, 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s. 2006, 198 s. ISBN 80-7201-576-1

- DAVIES, Howard. *The financial crisis. Who is to blame?* Cambridge: Polity Press. 2010, s. 219 ISBN 978-0-7456-5163-7
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* Praha: Karolinum, 2002, s. 289. ISBN 80-246-0139-7
- DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize.* 1.vyd. Praha: C.H. Beck 2008. s. 343 ISBN 978-80-7400-075-1
- DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a kol., *Management lidských zdrojů.* 1.vyd. Praha: C.H.Beck 2007. s. 475 ISBN 978-80-7179-893-4
- ENGLIŠ, Karel. *Soustava národního hospodářství.* sv. 2. Praha: Melantrich. 1938. s. 726
- EPPING, R. CH. *Průvodce globální ekonomikou.* 1. vyd. Praha: Portál s.r.o., 2004. s. 240 ISBN 80-7178-825-2
- FOSTER, John Bellamy, MAGDOF, Fred. *Velká finanční krize: Příčiny a následky.* 1. vyd. Česká republika: Grimus, 2009. s. 160 ISBN 978-80.902831-1-4
- GOLDIN, I., REINERT, K. *Globalization for development.* 1. vyd. Washington: The World Bank, 2006. s. 308 ISBN – 10: 0-8213-6274-7
- HUČKA, Miroslav. KISLINGEROVÁ, Eva. MALÝ, Milan. *Vývojové tendence velkých podniků: podniky 21. století.* Praha: C.H.Beck. 2011, s. 275 ISBN 978-80-7400-194-9
- JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa.* Praha: CEP. 2010. s. 99 ISBN 978-80-86547-95-4
- JENÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství.* 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. s. 152 ISBN 80-7179-787-1
- JENÍČEK, Vladimír. *Aktuální otázky světové ekonomiky – Globalizace.* 1.vyd. Praha: VŠE, 2000. 65s. ISBN 80-245-0039-6
- KALÍNSKÁ, Emílie. *Mezinárodní obchod v 21. století.* Praha: Grada publishing a.s., 2010, s. 225 ISBN 978-80-247-3396-8
- KELLER, Jan. *Tři sociální světy.* Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ. 2010. s. 212 ISBN 978-80-7419-031-5
- KISLINGEROVÁ, Eva. *Podnik v časech krize.* GRADA Publishing a.s. 2010. 206 s. ISBN 8024731363
- KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance.* Praha: C. H. Beck. 2010, 3. vyd., 824 s. ISBN 978-80-7400-194-9
- KLVAČOVÁ, Eva. *Zvládání finančních krizí, americký a evropský model.* Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie. 2009 s. 88-89, ISBN 978-80-904281-2-6

- KLVAČOVÁ, Eva. Dostupné na WWW [on-line] http://euroskop.cz/gallery/41/12539-26_2_2009_financni_krize.pdf [cit. 2011-09-15]
- KNOBLOCH, František (2007). *Učební text: Kvalitativní versus kvantitativní výzkum* [online]. 2007 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z [www: <http://samba.fsv.cuni.cz/~knobloch/>](http://samba.fsv.cuni.cz/~knobloch/) www.akont.cz [cit. 2011-08-22]
- KOFROŇ, Pavel. SIROVÁTKA, Tomáš. HORA, Ondřej. *Příjmová chudoba a materiální deprivace České republiky s důrazem na situaci dětí podle výsledků šetření SILC*. VÚPSV, Praha 2008.
- KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi*. Praha: Grada publishing a.s., 2010, s. 265 ISBN 978-80-247-3583-2
- KONEČNÝ, Miloslav. *Inovace managementu v období internacionalizace podnikání a globalizace ekonomiky – malé a střední inovační podnikání*. Management 99 (sborník referátů) I. díl. Plzeň: Západočeská univerzita, 1999, s. 126
- Kolektiv CES VŠEM, NOZV NVF: *Konkurenční schopnost České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2010. 460 s. ISBN 978-80-86131-87-0
- KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada publishing a.s., 2006. s. 277 ISBN 80-247-0966-X
- KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*, 4. přepr. vydání Praha: ASPI, 2007, str. 502 ISBN 80-86395-33-3
- KUNEŠOVÁ, Hana, CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 2. vyd. Praha C. H. Beck, 2006, 313 s. ISBN 80- 7179 -455-4
- KVAPILOVÁ, E., REMR, J. *Politika sociálního pojištění v ČR a SR v oblasti starobních důchodů a nemocenských dávek*. In POTUČEK, M., RADÍČOVÁ, I. *Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1989*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. s. 153 – 181.
- MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ. 1994, s. 142 ISBN 80-901424-9-4
- MAZOUCH, Petr, FISCHER, Jakub. *Lidský kapitál: měření, souvislosti, prognózy*. 2011. s. 124 ISBN 978-80-7400-380-6
- MISHKIN, F. S. *Financial Policie and the Prevention of Financial Crises in Emerging Market Economies*. Washington: World Bank, October 2001
- MOORE, Geoffrey H., *Business Cycles. Inflation and Forecasting*. 2nd edition. Massachusetts: Ballinger, 1983. Dostupný z WWW <http://nber.org/chapters/c0689.pdf> > ISBN 0884102858. *Recession or Depression?*
- MUSÍLEK, Petr. *Analýza příčin a důsledků české finanční krize 90. let: výzkumná studie* [on-line] Praha: Grantová agentura České republiky, 2004. Dostupný z WWW: http://nb.vse.cz/kbp/TEXT/Grant_krize:1a.pdf

- NĚMEC, Otakar. *Lidské zdroje na trhu práce*. Praha: VŠE. 2002. s. 152 ISBN 80-245-0350-6.
- NOVOTNÝ, Jiří, VESELÁKOVÁ, Marie. *Finanční slovník*, Praha: Svoboda, 1973, s. 653
- OCHRANA, František. *Metodologie vědy*. Praha: Karolinum, 2010. s. 158 ISBN 9788024616094
- OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš. *Veřejný sektor veřejné finance*. Praha: Grada publishing a.s., 2010, s. 259 ISBN 978-8-247-3228-2 4
- PIKORA, Vladimír, ŠICHTAŘOVÁ, Markéta. *Všechno je jinak*. Praha. GRADA Publishing a.s. 2011. 222 s. ISBN 8024742071
- PŮLPÁN, Karel. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů*, Praha: Public History, 1998. s. 328. ISBN 80- 902-1932-2
- RIEGEL, Karel. *Ekonomická psychologie*. Praha: Grada Publishing a.s. 2007. s. 29. ISBN 978-80-247-1185-0
- REZŇÁKOVÁ, Mária a kol. *Řízení platební schopnosti podniku*. Praha: Grada Publishing a.s. 2010. s. 192 ISBN 978-80-247-3441-5
- R. I. KHASBULATOV, O. R. KHASBULATOV. *Globální finanční krize: příčiny, dopady, ruská specifika*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, s.r.o., 2009, s. 69. ISBN 978-80-7314-181-3
- ROUBINI, Nouriel, MIHM, Stephen. *Krizová ekonomie*. Praha: GRADA Publishing a.s. 2011. s. 296 ISBN 978-80-247-4102-4
- ŘEŽÁBEK, Pavel. *Dopady finanční krize na podnikání v ČR*. 2009. s. 9, Dostupné na WWW [on-line]
http://cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projev_y/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20090317_caki.pdf [cit. 2012-02-21]
- SCHUMPETER, Joseph Alois. *Essays: on entrepreneurs, innovations, business cycles and the evolution of capitalism*. 1951: Addison- Wesley Press, Inc. 11.vyd. 342 s. ISBN 978-0-88738-764-7
- SINGER, Miroslav (9.4.2010) *Konference ČNB*. Dostupné na WWW [on-line]
http://cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projev_y/vystoupeni_projevy/download/singer_20100409_conseq.pdf [cit. 2012-02-26]
- SIROVÁTKA, Tomáš, MAREŠ, Petr. *Chudoba, deprivace, sociální vyloučení a pracující chudí 2006 s. 655*
- SOJKA, Milan, KONEČNÝ, Bronislav, *Malá encyklopedie moderní ekonomie*, Praha: Libri, 2008, ISBN 978-807277-328-2

- STEINICHOVÁ, Ladislava a kol. *Zákon o zaměstnanosti*, Wolters Kluwer. 2010. s. 316 ISBN 978-80-7357-501-4.
- STIGLITZ, Joseph. *The fruit of hypocrisy: The financial crisis is the fruit of dishonesty on the part of financial institutions*. 2008: Guardian [online] Dostupný z WWW <http://guardian.co.uk/commentisfree/2008/sep/16/economics.wallstreet> [cit.2012-02-11].
- SYRUNEK, A.; KOMÁRKOVÁ R.; KAŠPAROVÁ E.; *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, s. 28. ISBN 80-7261-038-4
- SYNEK, Miroslav, KISLINGEROVÁ, Eva. *Podniková ekonomika*. Praha: C H Beck. 2010. s. 498. ISBN 80-740-0336-1
- TOMEŠ, Zdeněk a kol. *Hospodářská politika 1900 – 2007*. Praha: C H Beck. 2008. s. 259. ISBN 978- 80-7400-002-7
- TOMEŠ, Igor a kol. *Sociální správa*. Praha: Portál. 2002 s. 303 ISBN 80-7178-560-1
- *Velký slovník naučný a/l*, Praha: Diderot, 1999, s. 842. ISBN 80-902723-1-2
- VESELÝ, Arnošt. *Vzdělávací politika jako vědní obor*. In: Kalous, Jaroslav - Veselý, Arnošt, ed. *In: Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, s. 7-22. ISBN 80-246-1260-7
- VESELÝ, Arnošt, NEKOLA, Martin, *Analýza a tvorba veřejných politik*, Praha: Slon, 2007, s. 234 ISBN 80-86429-50-4
- WEBER, Max. *Metodologie, sociologie a politika*. Praha: OIKOYMENH, 1998. ISBN 80-86005-48-8
- WINKLER, Jiří, WILDMANOVÁ, Mirka. *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. Praha: Computer Press, 1999, s. 141 8 ISBN 80-7226-195-9
- ZAHRADNÍKOVÁ, Lenka. *Restrukturalizace a sanace Oděvního podniku a.s.* 2011. s. 75, VŠE v Praze, Fakulta podnikohospodářská. bakalářská práce.
- *Zákoník práce, prováděcí nařízení a další související předpisy*. 4. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 1150, ISBN 978-80-7263-573-3
- ZUZÁK, Roman, KÖNIGOVÁ, Martina, *Krizové řízení podniku*, 2. vydání, Praha: GRADA Publishing a.s. 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-3156-8
- ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. 2006., s. 210 ISBN 80-86730-04-2

Internetové zdroje

- *Eurostat newsrelease euroindicators*. Dostupné na WWW [on-line]
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-26042011-AP/EN/2-26042011-AP-EN.PDF [cit. 2011-08-21]
- *Veřejný dluh*. Dostupné na WWW [on-line] <http://verejnydluh.cz> [2012-04-02]
- *Ekonomické listy*. č. 5/2010. s. 3 Dostupné na WWW [on-line]
http://vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_05_2010.pdf [2012-02-15]
- *ČSÚ. Vývoz a dovoz podle skupiny zemí 01-02/2012* Dostupné na WWW [on-line]
<http://czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/tab/D70030D6DA> [2012-04-02]
- *Průměrná míra nezaměstnanosti*. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-03-18]
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady/prumer_mn_od_97_portal.xls
- *Ekonomie*. 1994, Dostupné na WWW [on-line] http://userweb.pedf.cuni.cz/kov/download/uvod_do_ekonomie.pdf [cit. 2012-02-11]
- *Dlouhodobé a krátkodobé příčiny finanční krize*. Dostupné na WWW [on-line] http://eu-vyzkum.eu/pdf/Podklad_seminar_1.pdf [cit. 2012-02-11]
- *Černá labuť, následky vysoce nepravděpodobných událostí*. Dostupné na WWW [on-line]
http://cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=216987 [cit. 2012-02-22]
- *Krize nutí americkou vládu pokrývat trh*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://penize.cz/43276-krize-nuti-americkou-vladu-pokrivovat-trh> [cit. 2011-10-11]
- *Lehman Brothers International (Europe) Default*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://londonstockexchange.com/traders-and-brokers/rules-regulations/default-information/lehman-brothers/lehman-brothers-default.htm> [2011-10-11]
- *Bureau of Labour Statistics*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://bls.gov/news.release/empsit.nr0.htm> [cit. 2011-10-11]
- *Evropská Komise: Ekonomika EU letos propadne o 4 %, v recesi zůstane i v roce 2010*. ČTK 4. 5. 2009.
- *Před Standard & Poor's je král nahý* <http://presseurop.eu/cs/content/press-review/1400651-pred-standard-poor-s-je-kral-nahy> [cit. 2012-03-11]
- *European economy news*. 19. 7. 2009 Dostupné na WWW [on-line]
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2009/index_en.htm [cit. 2012-03-17]

Lotyšsko, ekonomická charakteristika země Dostupné na WWW [on-line]
http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lotyssko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html [cit. 2012-03-17]

SEDLÁČEK. Petr. MMF jedná o finanční pomoci Rumunsku. Dostupné na WWW [on-line] cit. [2012-03-17]
http://cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2009/cl_09_090311b.html

Makroekonomická predikce pro rok 2011. Dostupné na WWW [on-line]
http://mfcr.cz/cps/rde/xbr/mfcr/Makroekonomicka-predikce_2011-Q3_A.pdf [cit. 2011-09-11]

Portugalsko, ekonomická charakteristika Dostupné na WWW [on-line] cit. [2012-03-17]
http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/portugalsko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Eurozóna znovu pomůže Řekům. Dostupné na WWW [on-line]
http://ekonomika.idnes.cz/eurozona-znovu-pomuze-rekum-zlevni-pujcky-a-banky-pockaji-se-splatkami-1n8-/eko_euro.aspx?c=A110721_152322_eko_euro_vem cit. [2011-09-28]

EU employment and social situation. March 2012 Dostupné [on-line]
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=113&newsId=1255&furtherNews=yes> [cit. 2012-03-21]

Lotyšsko, ekonomická charakteristika země Dostupné na WWW [on-line]
http://mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lotyssko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html cit. [2012-03-28]

The Financial and Economic Crisis - ILO. Dostupné na WWW [on-line]
<http://ilo.org/public/english/bureau/inst/download/tackling.pdf> > cit. [2012-03-28]

Národní ekonomická rada vlády. Dostupné na WWW [on-line]
<http://vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/narodni-ekonomicka-rada-vlady-51371> > [cit. 2012-02-21]

SIROVÁTKA. Tomáš. VÚPSV Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti. listopad 2003. Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf> > [cit. 2012-04-01]

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010 Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf> > [cit. 2012-02-21]

OECD Employment Outlook. Vlastní výběr ze zemí střední Evropy. Dostupné na WWW [on-line]
http://oecd.org/statisticsdata/0,3381,en_2649_37457_1_119656_1_1_37457,00.html > [cit. 2012-04-08]

Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti. Dostupné na WWW [on-line]
<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf> > [cit. 2012-04-11]

- MPSV. *Aktivní politika zaměstnanosti a zákon 435/2004 Sb.o zaměstnanosti*
[http:<portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>](http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz) [cit. 2012-04-11]
- ČSÚ. *Průměrné mzdy v ČR a krajích v roce 2011*. Dostupné na WWW [on-line]
[http:<czso.cz/xp/redakce.nsf/i/prumerne_mzdy_v_cr_a_krajich_v_roce_2011>](http://czso.cz/xp/redakce.nsf/i/prumerne_mzdy_v_cr_a_krajich_v_roce_2011) [cit. 2012-03-21]
- MPSV. *Minimální mzda*. Dostupné na WWW [on-line] [http:<mpsv.cz/cs/5797>](http://mpsv.cz/cs/5797) [cit. 2012-04-08]
- Eurostat. *Detailní pohled 2010*. Dostupné na WWW [on-line]
[http:<epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics>](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics)
[cit. 2012-03-13]
- *Ekonomické listy*. č.10/2011. s. 7 Dostupné na WWW [on-line]
[http:<vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_10_2011.pdf>](http://vsem.cz/data/data/ces-soubory/ekonomicke_listy/gf_Ekonomicke%20listy_10_2011.pdf) [cit. 2012-03-12]
- ČSÚ. *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*.
Dostupné na WWW [on-line]
[http:<czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080409analyza_a09.doc>](http://czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080409analyza_a09.doc) [cit. 2012-03-12]
- *Příprava podkladů pro rozhodování o pokračování důchodové reformy v letech 2004 a 2005. Demografie*. Dostupné na WWW [on-line] [http:<mpsv.cz/cs/2228 >](http://mpsv.cz/cs/2228) [cit. 2012-04-03]
- 2.čtvrtletí 2011 ČSÚ. *Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR a jiných státech*
[http:<czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/793D0039C7C3>](http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/793D0039C7C3) [cit. 2012-04-8]
- MPSV. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Insolvence*. s. 23
Dostupné na WWW [on-line] [http:<.mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf>](http://mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf) [cit. 2012-04-01]
- MPSV. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Insolvence*. s. 23
Dostupné na WWW [on-line] [http:<.mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf>](http://mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf) [cit. 2012-04-01]
- MPSV. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010. Zaměstnanost cizinců*. s. 21. Dostupné na WWW [on-line]
[http:<.mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf>](http://mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf) [cit. 2012-04-01]
- *Míra nezaměstnanosti vzrostla prosinci 2011*. Dostupné na WWW [on-line]
[http:<.mpsv.cz/cs/11921>](http://mpsv.cz/cs/11921) [cit. 2012-04-06]
- *EU trápí rekordní počet nezaměstnaných*. Dostupné na WWW [on-line]
[http:<euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/eu-trapi-rekordni-pocet-nezamestnanych-cr-obsadila-patou-pricku-009865>](http://euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/eu-trapi-rekordni-pocet-nezamestnanych-cr-obsadila-patou-pricku-009865) [cit. 2012-05-02]

- *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010*. Dostupné na WWW [on-line] <mpsv.cz/files/clanky/10811/analyza.pdf> [cit. 2012-04-07]
- *Statistika nezaměstnanosti. Struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2011* Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>> [cit. 2012-04-07]
- *Harmonizovaná nezaměstnanost celkem, členění podle pohlaví*. Dostupné na WWW [on-line] <http://apl.czso.cz/ode/tab/teilm010.htm>> [cit. 2012-03-13]
- ČSÚ. *Harmonizace rodinného a pracovního života*. Dostupné na WWW [on-line] <http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/7887002B6B23>> [cit. 2012-04-11]
- MPSV. *Vývoj sociálních výdajů v roce 2010*. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/10800>> [cit. 2012-03-17]
- *Premiér představil plán posílení konkurenceschopnosti*. Dostupné na WWW [on-line] <http://vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-predstavil-plan-posileni-konkurenceschopnosti-cr-86002/>> [cit. 2012-04-11]
- KAUFMANN. Stephan. *Krize: zlatá příležitost pro zaměstnavatele*. Dostupné na WWW [on-line] <http://presseurop.eu/cs/content/article/1679371-krize-zlata-prilezitost-pro-zamestnavatele>> [cit. 2012-04-07]
- *Benefits and Wages: Tax-Benefit calculator - OECD*. Dostupné na WWW [on-line] <oecd.org/.../0,3746,en_2649_33933_3971> [cit. 2012-04-12]
- *Zákon č. 221/2009 Sb.* Dostupné na WWW [on-line] <http://sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb09221&cd=76&typ=r>> [cit. 2011-12-01]
- MPSV. *Slevy na pojistném*. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/7423>> [cit. 2011-12-01]
- *Změny 2011*. Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/10095>> [cit. 2012-03-17]
- *Zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů*. Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup/sb0029-2011-73-2011.pdf>> [cit. 2012-04-06]
- *Zákon č. 364/2011 Sb.* Dostupné na WWW [on-line] http://mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_364_2011.pdf> [cit. 2012-03-17]
- *Zákon č. 365/2011 Sb.* Dostupné na WWW [on-line] http://mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_365_2011.pdf> [cit. 2012-03-17]
- *Zákon č. 364/2011 Sb.* Dostupné na WWW [on-line] http://mpsv.cz/files/clanky/11911/zakon_364_2011.pdf> [cit. 2012-03-17]
- *Hospodářská komora ČR. Po úsporných balíčcích je třeba jednat o úsporných opatřeních*. Dostupné na WWW [on-line] <http://komora.cz/hlavni-zpravy/hospodarska->

komora-po-uspornych-baliccich-je-potreba-jednat-take-o-stimulacnich-opatrenich.aspx>
[cit. 2012-02-22]

- *Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začleňování, shrnutí*, 2009, s. 8-10,
Dostupné na <ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3754&langId=cs.pdf> [cit. 2011-09-22]

- DUBSKÁ, Drahomíra. *České domácnosti dluží bilión*. Dostupné na WWW [on-line]
<czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc> [cit. 2011-09-22]

- *Insolvenční zákon. Konkurz* Dostupné na WWW [on-line] <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html> [cit. 2012-03-30]

- *The financial and Economic Crisis: A Decent Work*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://ilo.org/public/english/bureau/inst/download/tackling.pdf> [cit. 2012-03-30]

- MPSV. *Zpráva o situaci na trhu práce 2008*. s. 4 Dostupné na WWW [on-line]
http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostějov/statistiky_up/roční_a_pololetní_zpravy/pv-okres1208_i.pdf [cit. 2011-03-13]

- *Nezaměstnanost v ČR vzrostla*. Dostupné na WWW [on-line] <http://portal.mpsv.cz/cs/12591> [cit. 2012-03-13]

- MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin, Oděvní podnik a.s. Výroční zpráva za rok 2006*
Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nlFQ%3d%3d>
[cit. 2012-01-20]

- *Dopady celosvětové ekonomické krize na hospodářství ČR*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://komora.cz/podpora-podnikani-v-cr/pomahame-vam-celit-hospodarske-krizi/zpravodajstvi-z-domova/dopady-celosvetove-ekonomicke-krize-na-hospodarstvi-cr.aspx> [cit. 2012-03-20]

- *Průmysl*. Dostupné na WWW [on-line] http://mestopv.cz/cz/turista/o_meste/prumysl/ [cit. 2012-03-20]

- Úřad práce v Prostějově, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2001*, [on-line]. Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-01-28]
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/pv_info/statistika_up/archiv/zprav_r_01.pdf>, str. 20,

- MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin. Výroční zpráva za rok 2003* [cit. 2012-01-20]
Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nlFQ%3d%3d>

- MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin Výroční zpráva za rok 2006* [cit. 2012-01-22]
Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nlFQ%3d%3d>

- MSP ČR. *Obchodní rejstřík, sbírka listin Výroční zpráva za rok 2007*

Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nIFQ%3d%3d> [cit. 2012-04-08]

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin Výroční zpráva za rok 2008*

Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nIFQ%3d%3d> [cit. 2012-04-11]

- *Prostějovský podnik bojuje, aby se vyhnul bankrotu.* Dostupné na WWW [on-line] http://ekonomika.idnes.cz/prostejovsky-odevni-podnik-bojuje-aby-se-vyhnu-bankrotu-p3v-/ekoakcie.aspx?c=A100112_114819_ekoakcie_fih [cit. 2011-03-1]

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin. Výroční zpráva za rok 2008*

Dostupné na WWW [on-line] <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a320821&klic=soksc6sWX%2bnDQ8ATq3nIFQ%3d%3d> [cit. 2012-04-01]

- Údaje o vývoji konkurzu a reorganizace OP a.s. 2010-2011, byly převzaty z *Detailu insolvenčního řízení Oděvní podnik a.s.* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-04-01] https://isir.justice.cz/isir/ueu/evidence_upadcu_detail.do?robot_wall=x&rowid=AAAE1DAAgAAHziKABd

- *Legendární OP Prostějov je před bankrotem.* Dostupné na WWW [on-line]

<http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/legendarni-op-prostejov-je-pred-bankrotem> [cit. 2011-01-19]

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, zahájení insolvenčního řízení* Dostupné na WWW [on-line]

<http://justice.cz/xqw/xervlet/insl/getFile?listina.@slCis=700429629&listina.@rozliseni=pdf&listina.@klic=6b2f38fd202086976b96de42d4095e93> [cit. 2012-04-01]

- *Vyjádření věřitele TEXTIL INVEST k probíhajícímu insolvenčnímu řízení.* Dostupné na WWW [on-line]

<https://sir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?vedlejsi=ne&rowid=AAAE1GAaKAAp%2FKgAA5> [cit. 2011-01-19]

- *Protokol ze schůze věřitelů 2.3.2010.* Dostupné na WWW [on-line] <http://nsolvenčni-rejstrik.cz/odevni-podnik-a-s-ins-398-2010> [cit. 2011-04-1]

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční řízení, povolení řešení podniku reorganizací.* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-04-15]

http://i.statnisprava.cz/insolvency.aspx?pg=spisdet&znacka=INS_398/2010

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční řízení, výzva k předložení reorganizačního plánu.* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-04-15]

http://i.statnisprava.cz/insolvency.aspx?pg=spisdet&znacka=INS_398/2010

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin, Insolvenční rozhodnutí – úpadek bude řešen konkurzem.* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2011-04-1]

http://i.statnisprava.cz/insolvency.aspx?pg=spisdet&znacka=INS_398/2010>

- *MSP ČR. Obchodní rejstřík, sbírka listin Měsíční reporting září 2010* Dostupné na WWW [on-line] http://insolvenční-rejstřík.cz/odevní-podnik-a-s_ins-398-2010> [cit. 2011-02-8]

- *INS 398/2010 Oděvní podnik a.s.* http://insolvenční-rejstřík.cz/odevní-podnik-a-s_ins-398-2010> [cit. 2011-02-8]

- *Úřad práce v Prostějově, Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2010.* Dostupné na WWW [on-line] http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/prostejov/statistiky_up/roční_a_pololetní_zpravy/pv_okres1210.pdf> [cit. 2011-08-30]

- *Kauza OP vyústila v žaloby spoluvlastníků i zástupců bank.* Dostupné na WWW [on-line] <http://ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/113559-kaucha-op-prostejov-vyustila-v-zaloby-spoluvlastniku-i-zastupcu-bank>> [cit. 2012-04-2]

- *Ukradl Šmíd know how zlatého vejce?* Dostupné na WWW [on-line] [cit. 2012-04-2] http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/ukradl-smid-z-op-know-how-zlateho-vejce-rozhodne-s.html>

- *Řešení krachu OP Prostějov se dostalo do mrtvého bodu.* Dostupné na WWW [on-line] http://olomouc.idnes.cz/reseni-krachu-op-prostejov-se-dostalo-do-mrtveho-bodu-ceka-se-na-soudy-1k8-/olomouc-zpravy.aspx?c=A110304_1542883_olomouc-zpravy_stk> [cit. 2011-02-12]

- *INS 398/2010 Oděvní podnik a.s.* Dostupné na WWW [on-line] http://insolvenční-rejstřík.cz/odevní-podnik-a-s_ins-398-2010> [cit. 2011-08-30]

- *Insolvenční řízení již nepovede soudce Kozák.* Dostupné na WWW [on-line] http://csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1314.xml?archivePage=op_prostejov&navid=nav20131_op_prostejov_archiv> [cit. 2012-04-1]

- *Výdaje státu na mzdy firem v insolvenční loni klesly o dvě pětiny (Finanční management)* Dostupné na WWW [on-line] <http://mpsv.cz/cs/10505>> [cit. 2012-02-12]

- *Přeměna reorganizace OP na konkurz.* Dostupné na WWW [on-line] http://csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1326.xml?archivePage=op_prostejov&navid=nav20131_op_prostejov_archiv> [cit. 2012-04-1]

- *Zkrachovalý Oděvní podnik má nového insolvenčního správce* http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/news_ie_1356.xml?archivePage=op_prostejov_news&navid=nav20131_op_prostejov_archiv

- *HORSKÁ. Miloslava. Měsíční reporting. listopad 2011.* Dostupné na WWW [on-line] <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?vedlejší=ne&rowid=AAAE1GAAHAAL8jfAAV>> [cit. 2011-03-18]

- HORSKÁ, Miloslava. *Pravidla výběrového řízení*. Dostupné na WWW [on-line]
<https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?vedlejsi=ne&rowid=AAAE1GAA3AAIMEYABa> [cit. 2011-03-12]
- *Nemovitosti na prodej*. Dostupné na WWW [on-line] <http://knightfrank.cz/nemovitosti-na-prodej/> [cit. 2011-03-12]
- *Zůstanou měřenky na okrese nebo se přestěhují?* Dostupné na WWW [on-line]
<http://iprostejov.cz/cz/p/zustanou-merenky-na-okrese-nebo-se-odstehuji/>
 [cit. 2012-03-28]
- *Kvalita života nemocných*. Dostupné na WWW [on-line]
http://pmfhk.cz/VZL/VZL%201_2004/Vz11_2.%20Slovacek.pdf [cit. 2012-03-28]
- HÁNYŠ, Rostislav. *Konec gigantu nezrcadlí stav textilního průmyslu*
http://ekonomika.idnes.cz/konec-gigantu-nezrcadli-stav-textilniho-prumyslu-rika-odbornik-k-padu-op-11l-/ekonomika.aspx?c=A100503_212530_ekonomika_abr
 [cit. 2012-04-29]
- *SSP od 1. 1. 2008*. Dostupné na WWW [on-line]
http://mpsv.cz/files/clanky/4781/Letak_SSP_2008.pdf [cit. 2012-03-16]
- *Od ledna se změní podmínky pro rodičovskou i porodné*. Dostupné na WWW [on-line]
<http://mpsv.cz/cs/10085> [cit. 2012-03-17]
- *Rodičovský příspěvek*. Dostupné na WWW [on-line]
http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp [cit. 2012-03-17]
- *Životní a existenční minimum*. Dostupné na WWW [on-line]
http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min [cit. 2012-03-17]
- ŠPIDLA, Vladimír. *Česká republika je s Evropou osudově spojena*. Dostupné na WWW [on-line] <http://euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/interview/vladimir-spidla-ceska-republika-je-s-evropou-osudove-spojena-009718> [cit. 2012-03-21]

Seznam příloh

Příloha č. 1: **Finanční krize spojené s výraznými náklady pro stát (tabulka)**

Příloha č. 2: **Úsporná opatření v resortu MPSV, která byla učiněna v letech 2007 – 2012, návrhy pro rok 2013.**

Příloha č. 3: **HDP 2003 – 2012 - roční růst ve stálých cenách v %, sezónně neočištěná data (tabulka)**

Přílohy

Příloha č. 1: Finanční krize spojené s výraznými náklady pro stát (tabulka)

Země	Období výskytu	Náklady (v % HDP)
Španělsko	1977 – 1985	17
USA (spořitelny)	1984 – 1991	3
Norsko	1987 – 1989	4
Švédsko	1991	6
Finsko	1991 – 1993	8
Mexiko	1994 – 1995	15
Maďarsko	90. léta 20. stol	10
Bulharsko	90. léta 20. stol	14
Chile	90. léta 20. stol	25
Česká republika	90. léta 20. stol.	30

Pramen: MUSÍLEK, Petr. *Výzkumná studie Analýza příčin a důsledků české finanční krize v 90. letech*, dostupné na WWW [on-line] <nb.vse.cz/kbp/TEXT/Grant_krize_1a.pdf> [2010-10-01]

Převzato z Goldstein, M. Turner, P: *Banking Crises in Emerging Economies: Origin and Policy Options*, BIS, Basle, Economic Papers, No 26, s. 5-6

Příloha č. 2: Úsporná opatření v resortu MPSV, která byla učiněna v letech 2007 – 2012, návrhy pro rok 2013.

Od 1. 1. 2007 byl o 4. 000 Kč zvýšen rodičovský příspěvek na 7.582 Kč a porodné z 17.500 na 17.760 Kč v případě narození prvního dítěte, u dvojčat na 53.120 a trojčat 79.680 Kč. Životní a existenční minimum již nezahrnovalo náklady na bydlení.

Od 1. 1. 2008 nastala účinnost zákona č. 26/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů. Touto reformou bylo změněno 46 zákonů a jeden zrušen.

- Bylo přistoupeno také ke změnám v dávkách státní sociální podpory. Byl zaveden nový systém čerpání rodičovského příspěvku (možnost volby vyššího dvouletého, tříletého nebo čtyřletého rodičovského příspěvku)
- Bylo sníženo porodné z 17.760 Kč na 15.000 Kč na první dítě a na 13.000 Kč na druhé a další dítě.
- Změnila se pravidla pro poskytování přídavků na děti. Bylo zrušeno poskytování rodinám do čtyřnásobku životního minima, v roce 2008 se přídavky týkaly rodin, které měly příjem jen do 2,4 násobku životního minima rodiny.
- Bylo zrušeno pastelkovné, tisícikorunový příspěvek pro žáky prvních tříd.¹²⁹
- Do zákona o nemocenském pojištění byla vložena úprava prvních tří neplacených kalendářních dnů, tzv. třídní karencí lhůty u nemocenských dávek.
- Byla zrušena automatická valorizace životního a existenčního minima.
- Byla snížena výše příspěvků na péči.

Od 1. 1. 2009 Byla schválena účinnost zákona 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění, kterým byla sjednocena výplata všech nemocenských dávek pod okresní správy sociálního zabezpečení (Městskou správu sociálního zabezpečení Brno, Pražskou správu sociálního zabezpečení). Byla snížena výše nemocenských dávek. Nemocenské náleží od 15. kalendářního dne, protože prvních 14 dnů vyplácí zaměstnavatel tzv. náhradu mzdy.

Od 1. 1. 2010 se změnila se pravidla pro poskytování přídavků na děti (byly sníženy o 50 Kč a rozhodný příjem pro nárok z 2,5 na 2,4 násobek životního minima)

- Byly sníženy příspěvky na provoz motorového vozidla pro zdravotní stav odůvodňující mimořádné výhody o 50 %, u II. stupně a o 20 % u III. stupně

¹²⁹ MPSV .SSP od 1. 1. 2008. [cit. 2012-03-17]

- Zaměstnavatelé si stejně jako v roce 2009 mohli odečítat od pojistného polovinu náhrady mzdy za všechny zaměstnance.
- Výše nemocenských dávek byla snížena, a to úpravou sazby nemocenského. Stanovené sazby redukovaného vyměřovacího základu ve výši od 60 %, 66 % a 72 %, byly nahrazeny jednotnou sazbou 60 %. (*Národní pojištění* č.12/2009, s. 4)
- Byla zavedena třídní karenční lhůta u ošetrovného, tj. za první tři dny pojištěnci neměli nárok na výplatu ošetrovného a byl změněn výpočet peněžité pomoci v mateřství, ale toto snížení (na 69 % z 90 % denního vyměřovacího základu) bylo k 1. červnu 2010 zrušeno a dávky v mateřství byly vráceny na úroveň roku 2009. Zpětně od ledna 2010 byl rozdíl pojištěncům, kterým vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství doplacen, protože nabyl účinnosti zákon č. 166/2010 Sb., který změnil zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění a zákon 362/2006 Sb. o podpoře hospodářského růstu a sociální stabilitě. (*Národní pojištění* č.)
- Došlo k prodloužení důchodového věku na 65 let a od 1. 1. 2010 bylo zrušeno studium jako náhradní doba důchodového pojištění a bylo zavedeno postupné zvyšování doby pojištění k nároku na důchod na 35 let.

Od 1. 1. 2011 Byla snížena výše příspěvku na péči. V prvním stupni závislosti Byla snížena ze 2.000 Kč na 800 Kč

- Nemocenské dávky jsou nadále vypláceny ve snížené 60 % sazbě denního vyměřovacího základu. Karenční doba u pracovní neschopnosti, kdy proplácí náhradu mzdy zaměstnavatel, byla prodloužena na 21 dnů, toto opatření by mělo platit do roku 2013.
- Porodné je vypláceno jen na první dítě, u rodin jejichž příjem nepřesáhne 2,4 násobek životního minima ve výši 13.000 Kč, na další dítě (dětí) náleží 19.500 Kč.
- Rodičovský příspěvek náležel u čtyřleté varianty ve zvýšené sazbě 7.600 Kč jen do 9. měsíce věku dítěte, poté náleželo 3.800 Kč. (v roce 2010 byla zvýšená sazba proplácena do 21. měsíce věku dítěte)¹³⁰

Od 1. 1. 2012 Pod úřady práce byly přesunuty dávky pro zdravotně postižené, příspěvek na živobytí, příspěvek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc i příspěvky na péči.

- Rodičovský příspěvek u dětí starších dvou let je rodičům poskytován bez omezení. Došlo ke sjednocení výše vyplacené částky u rodičovského příspěvku na 220.000 Kč.¹³¹

¹³⁰ MPSV. *Od ledna se změní podmínky pro rodičovskou i porodné* [cit. 2012-03-17]

- Zákonem č. 409/2011 Sb. o zvýšení částek životního a existenčního minima došlo k navýšení životního minima pro jednotlivce o 284 Kč na 3.410 Kč a existenčního minima o 180 Kč na 2.200 Kč.¹³²

Od 1. ledna 2013 je vládní koalicí naplánováno spuštění důchodové reformy, II. pilíře důchodového systému.

Příloha č. 3: HDP 2003 – 2012 - roční růst ve stálých cenách v %, sezónně neočištěná data

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 predikce	2012 predikce
EU 27	2,0	3,3	3,0	0,5	-4,3	1,8	2,0	2,1
EA 12	1,6	3,1	2,8	0,3	-4,1	1,7	1,9	2,0
Německo	0,8	3,4	2,7	1,0	-4,7	3,6	3,2	2,2
Francie	1,8	2,5	2,3	-0,1	-2,7	1,5	2,0	1,9
UK	2,2	2,8	2,7	-0,1	-4,9	1,3	1,5	2,0
Rakousko	2,5	3,6	3,7	2,2	-3,9	2,0	2,7	2,0
USA	3,1	2,7	1,9	0,0	-2,6	2,9	2,8	3,1
Maďarsko	3,2	3,6	0,8	0,8	-6,7	1,2	2,6	3,1
Polsko	3,6	6,2	6,8	5,1	1,7	3,8	4,2	4,3
Slovensko	6,7	8,5	10,5	5,8	-4,8	4,0	3,4	3,9
Česká republika	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,1	2,3	2,5	2

Zdroj: Makroekonomická predikce Ministerstva financí pro rok 2011

Dostupné na WWW [on-line] http://mfcz.cz/cps/rde/xbcr/mfcz/Makroekonomicka-predikce_2011-Q3_A.pdf

¹³¹ MPSV. Rodičovský příspěvek [cit. 2012-03-17]

¹³² MPSV. Životní a existenční minimum [cit. 2012-03-17]

